3663

DONZELL QVI CERCA MVLLER

FOLLIA AMOROSA
EN VN PRELVDI Y TRES ACTES.

ADRIÀ GVAL.

4

DONZELL QUI
CERCA MULLER

Aquesta obra es propietat del seu autor y ningú sense el seu permís podrà representarla, traduirla ni reimprimirla.

La «Sociedad de Autores Españoles» es la encarregada de cobrar els drets de representació.

Queda fét el dipòsit que la lley senyala.

BARTOMEU BAXARÍAS
IMPRESSOR : : P. Mercader, 10
BARCELONA : : : : : 1910

Voldría

Que aquesta comedia meva, sabés causar consemblanta impresió que una bella sonata; qu'un honorable y noble quartet; y a trossos emportés l'esperit de qui la rebi com solen ferho senyalats devasalls musicals hont la passió y la magnificencia tot ho omplenen y ho arrebaten tot.

Voldría haber sabut servirme de la paraula, pera ferne tornassolats melòdics, que responguessin maravellosament a determinats estats animics; colorir ab la plàstica, y captivar sentimentalment per medi d'una sencillesa adorable, que logrés convertir en grans infants, en infants bondadosos y experts a tots aquells que de la meva comedia en rebessin l'alena.

Voldría també, haber fet obra catalana, marcadament catalana, y que no fos extrangera en cap país del mon perjudicada pel tipisme ranci que sol empetir les coses, y finalment, voldría haber sabut desvetllar en l'esperit del nostre espectador, avuy adormit, fatigat y apesarat per un sens nombre de pecats y errades en la vida social y estètica, aquell renèixer al encant a la simplicitat del fructifer admirar, al goig de sublimars per un seguit de cadencies y armoníes internes y externes, que ab tota dolcesa y habilitat el coloquin enfront el recort de ses primeres emocions conscients, pera de aquí endevant tenir veritable conciencia de lo bo y lo hermós y emancipars de la lletjor de les petites causes que's, tenen per grans y maten ans del temps assenyalat.

Això voldría lograr jo ab la present comedia.

PRELUDI

ESCENA

A MONT BLANCH

La botiga de Mestre Bernat Turell a mà dreta, d'hont per la eixida's veu el treballador y la porta que dona al carrer. A mà esquerra, petita placeta, a la que dona una reixa de la botiga, y per la que del carrer estant se pot veure l'interior de la mateixa.

Digitized by the Internet Archive
in 2012 with funding from
University of North Carolina at Chapel Hill

http://archive.org/details/donzellquicercam2494gual

Aquesta FOLLÍA, te lloch a Catalunya durant la primera meitat del Sigle XVII

PERSONATGES DEL PRELUDI

VIANA DE BETTÉ, després LLEONART.=Vint anys escassos. Enjogassada y hermosa com flor enredadera. Té tot l'encís de la vida nova.
Filla de Pare Holandés y de Mare Catalana, al quedar sola en el món y disposant de sos cabals, acompanyada de son didot, qu'es home d'aprofitada vida y se la estima com propia filla, corra pel món.
Es el mateix desitg de viure, de descobrir, de afermars, l'anhel de sublimació a travers la experiencia, y aixís cau de cap al amor, y s'el vol guanyar, y lluita y triomfa. Aquesta es Viana de Betté.

VALENTÍ CAMPANA.=Qui compta uns 52 anys. Es la figura del etern seguidor solicit, endiestrat y fidel home. El nostre ademés s'honora abel precedent de haber sigut comediant, precedent del que l'autor va quedarne encantat, per avenirse perfectament ab tot quant d'aquest personatge l'autor necesitava.

CEBRIA TRISTANY.=Aquet es un jove de vint y cinch anys, y apareix sota la bona fortuna d'un total aspecte escayent, y revelador de ses bondats ingénues.

~~613426~~
668565

Es rich, inteligent, espill de virtuts y generositats heròiques.

BERNAT TURELL.=Oncle y padrí de Cebrià, es qui l'ha cuidat en sa creixensa y l'estima com fill propi, habent quedat aquell sense pares a la edad de 12 anys.
Mestre Bernat, com li diuhen, es tapiner d'ofici. Te els seus 60 anys. Es Home de complexió robusta. Bondadós y patriarcal si's vol.

LLEDÓ.=Que té 53 anys y

A LEIX.=Qu'en te cap els 64, ab Mestre Bernat, formen la modesta cofreria tapinera.
Fent esclops, treballen, cantan y pensan lo mes justet que cal pensar, per no plànyers ni gaudirs en la seva sort. L'Aleix, es cap pelat y va arronsat y encarquerat tot ell. Abdós vesteixen habits de treball.

Per dreta y esquerra entenguis sempre las del espectador.

Comensa

Al interior de la botiga Aleix y Lladó treballen silenciosament, mentres que part defora Valentí y Viana parlan com segueix, sens que aquesta en el trascurs del diàlech, deixi per moments de mirar ab inquietut y precaució a travers per la finestra esmentada.

VIANA

T'ho tinc dit y redit, no cerquis cap excusa.
Per'quest desconegut tot el meu cor s'abrusa.
D'ensà que a Santes Creus a fira'l conexìem,
jo en hàbits de donzell, y un bon tros el se-
(guíem
fingint desinterés, per poguer esbrinar
son nom, son estament y el rastre de sa llar,

d'ensà d'aquell moment, y havent sabut del
(cert
tot quant saber volíem, nosaltres a cobert,
un cant d'aucell m'ha dit qu'est home es mon
(destí.
D'amor en flames soc del foc sagrat, diví,
y ho podrà poc Herós que's Deu de gran cle-
(mencia
o jo triomfaré per seny y per vehemencia.

VALENTÍ

Bé tinc de replicar si aquest es mon ofici.
Sens l'altercat de mí no'n treus cap benefici,
pero ja sabs que al fí de tota discussió
segueixo tos propòsits y't dono la raó.

VIANA

Doncs deixa de costat l'ofici qu'ara'm sobra
y estigues amatent per posar mans a l'obra.
Jo vull que'l meu galan, d'escayenta figura,
agafi l'amor meu com a fruita madura,
sahonada del tot, colorida la pell,
de la branca cayent no més per la mà d'ell;
y per tal conseguir, sens desvetllar sospita,
vull a l'ombra passar per hont l'amor m'invita.

VALENTÍ

Ton propòsit m'apar gentil y fins ardit,
pero sémblam tancar un gran contrasentit.
Qui't fa corre'l perill de cruenta aventura
quan dus tot el triomf en ta sola hermosura?

VIANA

Si só hermosa no ho sé ni vull saberho,
qu'es l'hermosura l'enemiga nostra.
Sota ses ales adormim l'ingeni
y vivim agegudes en la tomba,
d'una llegenda trivial y freda.
Jo ans qu'hermosa—sabs tu?—vull esser dòna.
L'amor me'l vull guanyar, y a sa conquesta
vaig ab delit atalayada y folla.

Ser dòna que vol dir, sino aproparse
del ser amat, acaparantlo ab forsa
per el màgic poder de l'ardidesa,
qu'es més hermosa tant com més heròica.
Guayta sino la marè com s'esmersa
de penar en penar, fent la corona
del amor magistral que la sublima.
Si ho fà la mare, no ho farà l'esposa?
Si ho fá l'esposa, no ho farà la verge
que en el triar y a llum del sol invoca
l'amor de sos amors, qu'ha de mostrarla
màrtir tres cops en son esclat de gloria?
Vèncer lluitant es la misió sagrada.
y per ella s'escala entre les boires
un lloc aprop del sol, ahont se consagra
la magestat de la grandesa dòna.

VALENTÍ

Es tot lo que m'expliques de sobres escayent;
més jo encar te pregunto—y ho faig ben hu-
(milment,
si no es pecat que porta ventades d'heretjia
el menys prehuar les gracies que'l bon Deu'ns
(envía.

VIANA

Quan l'hermosura viu sens ser posada a prova
de lo trist y punyent qu'en mitj son camí trova,
jamay pot oferirs com un tresor sens preu
al home qui ja peca d'amar sols lo que veu.

VALENTÍ

Fassis ta voluntat de la que n'ets senyora!

VIANA

Ajúdala tu en tant per ferla triomfadora!

VALENTÍ

De temps y de prou temps te dono certitut
de cooperar en tot alló que se t'acut;
y sort del gran amor que't porto de menuda

que a seguir tos propòsits ab gran esfors m'
(ajuda;
altrement, pobre vell! prou se faría enrera
devant la terquedat de ta folla fal-lera
de còrrer mon y mon, tafanejant la vida,
tantost vestida aixís, tantost d'home vestida.

VIANA

Y qui, si no fos tu, podría millor fer
paper tant ajustat al teu modo de ser,
qui't procura ocasions per fer mil diablures
evocante un passat de glories y aventures?

VALENTÍ

Es molt, que sempre'l punt estiguis esperant
pera ferme present qu'he sigut comediant!

VIANA

Comediant per la gent, didot per mí tant sols!
Fruint un tal honor regatejarme vols
aquest seguit plaer de vida accidentada
qu'afirma'l gran sentit de tota dòna honrada?
(Pausa).
Si'ls pares—pobres pares!—a qui no he cone-
(gut.
de qui'm venen riqueses y tota fortitut,
ens miren, tal com penso, d'allà hont els tingui
(Deu
y si tal qu'ells, la dida, segueix el volar meu,
tots junts deuhen marcar en son rostre de vida
rialla consentint la vía qu'hem seguida.
Notari Vallespí, qui de gran fama gosa,
administra'ls meus bens y a mos plans no s'
(oposa.
Pel meu pare triat, y ab un cel que l'honora
de doctors va voltarm y quasi soc doctora,
mes el docte esbrinar que tant me sedueix
no's trova en cap tractat, ni en cap llibre's lle-
(geix·
El mon es llibre gran que tota ciencia explica;

qui no llegeix el mon, del mon no'n coneix mica
Y aixís pensant com jo, segur de qui va ab mi,
consent a tot quan faig, notari Vallespí.

VALENTÍ

Ja sab qu'hi pot fiar, y consentint ho prova,
d'anys me coneix y sab com se portar la roba.
Me coneix d'aquells temps qu'al teu pare servía
a ben poc d'arrivat de Flandes, d'hont venía,
de son país natal, que'n vingué volguent Deu
per coneixer la dòna de qui s'esposa'n feu.
Si visquessin encar, en ta bella creixensa,
de greus torments passats haurien recompensa.
Y la dida també, qui alcansà per tu sola
convertir en palau la casa camperola...
Quin goig no fora'l seu si's gaudís en l'exclat
de flor de joventut qu'ella havía regat!
Per què'l bon Deu Senyor, no ho disposà altre-
(ment

VIANA

El passat, bon amic, no li escau al present
quant reflexió es un furt, y la forsa decreix
del present imperant, del bell present qu'urgeix.
Si a nostres aventures l'amor s'ha presentat,
voltat de totes glories, de totes llums voltat,
no es cosa de marcir ab aires d'anyoransa
la fruita del amor, qu'es fruita d'esperansa.
Victoria conquerida pels cors enamorats
es dels vivents victoria y encomi dels passats!

VALENTÍ

Ben cert, y com que parles galana y sabiament,
del present soc joguina desd'ara, ben content
ta voluntat femella de seguir pàs a pàs,
en tant que la velluria no'm glassi del seu glàs.

VIANA

Ta lascitut redressi la visió flamant
de forsa y ardidesa que vesa'l meu galàn.

Recorda com se plau lluint gaya noblesa,
del front lliscantli al cos ab aurea bellesa;
recorda els nobles trets qu'en rés el fan igual
del portugués rampló, del castellà genial;
com no afecta un instant el més petit abús
del noble esvahiment de la noblesa al us,
y com alcansa humil posarse de parella
del ferm y gay exclat que viu la flor vermella
quan issa fit al sol sa testa acoralada,
tot fent l'acatament a l'espiga daurada.
No es aixís, Valentí, bon Valentí Campana?

VALENTÍ

Viana de Betté, ets un volcà, Viana!

VIANA, *mentres guiata y escolta per la finestra.*

Quietut! Que s'apropen oncle y nebot m'apar.
Vigila, mentrestant jo tracto d'escoltar.

(*Valentí va cap al fons y fà com quí vigila perque ningú sorprengui a Viana en s'actitut tafanera. Per la porta de la botiga que dona a les habitacions interiors, apareixen Mestre Bernat y'l seu nebot Cebrià, aquest habillat en trajos d'empendre camí*).

BERNAT

Fill meu, l'hora vinguda de deixarnos
no siga més que per un temps m'apena.
Aquest jorn senyalat, forsa esperava
per tot alló que a ton pervindre afecta,
y trovantmhi a tocar, sèmblam que podin
del arbre del meu cor la branca ferma
que pressentía tullaraca jova.

CEBRIÁ

Mon oncle y mon padrí, tingueu fermesa
y deixeu a recó pressagis foscos.
De poda no té l'aire ma partensa;
d'hivern tant sols y ja sabeu de sobres
que les neus son bressol de primaveres.

Jo, si me'n vaig, ne coneixeu la causa;
voluntat paternal es qui m'enmena.
Oh! sabia voluntat! Voluntat santa,
que per tal la venero y la compleixo.
Si per ella no fos, quí me'n treuría
d'aquest Montblanch, que de ma vida feya
jardí de totes flors encisadores?
Quí'm podría arrencar de les tendreses
que d'aprop m'han guiat tot regalantme
forces pel cos y per l'esprit llums veres?
Ja en vostres mans qu'han conduit mos passos,
ja del Priorat en l'espectacle explèndit,
o siga cavalcant ma Picarola
del auba al trench gaudint la boniquesa
del viaducte y de Barà l'arcada
pels vols de la ciutat hont vareix nèixer,
o a l'ombra protectiu del oncle Sixte
qui floría mon cap de coses belles!
Mes l'hora es arribada que's compleixi
lo manat pel difunt y vaig a ferho.
«Tenint l'edat, digué, que'l noy se llensi
camí del mon, hont triarà donzella,
si en el poble bressol no l'ha trovada,
que pugui dolsa y ben feconda ferli
la vida d'home honest.»

BERNAT

Així ho manava

CEBRIÁ

Y aixís se complirà—Deu m'ho permeti!
ja que complint lo qu'ordenava'l pare,
pagar quelcom de quant li dec me sembla.

BERNAT

Jo no t'haig de dir rés; no sé que't diga,—
encar qu'ho sabs com jo mateix—que sempre
per tú he fet lo més bó que l'amor dicta
y t'he pres com a fill del temps que't servo,
d'aquell en que ton pare t'enviava,

petit infant, a poc ben poc de nèixer,
morta ta mare per a llum donarte,
cercant a més qui la criansa't desse,
com vam trovar, y que dessota l'ombra
del meu amor poquet a poc creixessis,
mentres que s'afanyava per llegarte
nom honorós y resplendent riquesa.
Ell va morir aquí, dotze anys teníes,
un istiu que vingué, com tants, per veuret,
y he mantingut ab zel lo que deixava
ben escrit y pensat, lletra per lletra.
Més que de bon padrí, missió cumplía,
fentho com dic, de quí la sang mateixa
de ta mare, qu'al cel de dret volava,
sent corre y rebullir dintre les venes;
de qui dú del teu pare, sia en gloria!
solcat el cor de gratitut eterna;
de qui solter en issolada vida,
feu de tes passes l'esperansa seva.
Has crescut vora meu, y més paraules
de tes bondats nan senyalat la gesta.
Oncle Sixte, que allà en el Seminari
de Tarragona, son saber ensenya,
t'ha fet en tes anades y vingudes
home bregat en forces, arts y ciencies,
tens tortuna, tens sor, saber no't manca,
la salut, Deu lloat! ton cos redressa,
corre pel món, cerca muller ben digna,
y ta felicitat serà complerta,
ja que portes en tú, lo que no sempre
reuneix un sol hom, per la sort teva.
Mes no't descuidis de pensar encara
en un concell honest que cal atendre
per regular el nostre instint, qui furga
sempre enemich de tota vida austera:
Pensahti molt en el triar, no hi corris,
sols es permés fixars en tres donzelles,
si a la tercera no has pogut fer fira,
passarne ja es disbauxa... y feste enrera!

CEBRIÁ

Prous ne son tres, senyor, prous... y dè sobres!

ALEIX

Jo soc d'aquets qu'el teu padrí retreya.
De la mitja dotzena m'apropava
y'm vaig firar ben malament!...

BERNAT

Que't sembla?

CEBRIÁ

Prous ne son tres, y entres vuy trovarla.
Vostre concell haig de seguir com sempre,
perque de sumissió donantvos mostres,
pugui afirmar ma gratitud sincera!

BERNAT

Y te'n vas sol?

CEBRIÁ

Es forsa que així's siga!
He dat veus y mes veus per poguer heure
qui'm convingues, company, servent o patje,
y's veu que sols se trova en eixes terres
gent per segar o trepitjar la brema.
(*En aquest punt se veu passar pel rostre de Viana una pensada que l'il-lumina màgicament).*

BERNAT

Me dol, Cebriá!

CELVIÁ

Per vos me causa pena
més que per mí, que companyía torva
si ferm propósit al etzar ens llènsa.

BERNAT

Anar sol sempre es trist!

CEBRIÁ

No, si acompanya
la llum del bell guiar que posseheixo.

(*Viana segueix en l'esvalot interior del seu sobtat propósit, que ja comensa a manifestarse en l'agitació externa de sa bella figura*).

BERNAT

Coses poden passar que necessitin
la mà y bon zel de qui te'n fés ofrena.

CEBRIÁ

Trovar qui siga mon company solícit
tot fent camí no deixaré de pensa
per complaurens tant sols...

BERNAT

Págal si'l troves
qu'enforteix l'or solicitut y afecte.

CEBRIÁ

Vols venir tú, Lledó?

LLEDÓ

Deu me'n deslliuri!
Si'm vareig retirar ans la tercera
seria malestruch pels teus propósits.

CEBRIÁ

Y tu, Aleix, vols venir? Anímat! llénsat!

ALEIX

Més llensat del qu'estich, mala negada!...
De venir, no vindré. Jo no'm sé entendre
més qu'ab tapins. Mestre Bernat qu'ho diga.
Però si ell vol te llegiré sencera
la lletanía de concells d'un frare
que massa tart sentíen mes orelles.
Tu hi ets a temps y perxò te l'endresso
si ho vol Mestre Bernat.

BERNAT

Y be, llegeixla!

VIANA, *en plé exclat d'emportament al temps*

que lluitant ab ella mateixa y fent una senyal a Valentí per que s'apropi

Oh! amor! amor! què fàs? Detúrat! Cálmat!
Que'm dius, amor, que'm dius? Que m'acon-
(celles?
Insisteixes encar? Jo no m'espanto!
Siga, si aixís ho vols!

(Mentres dura aquest curt diàlech, Aleix s'haurà aixecat deixant la feina y va calmosament a treure del gech penjat a la paret, un paper plegat de temps. Cebrià y Bernat fent grupo a primer terme dreta, esperen ab placidesa lo que ha ofert Aleix, com també ho espera de son lloc estant Lledó que segueix en la seva tasca).

VALENTÍ, *apropàntseli*

Que't passa?

VIANA

Espera.
Amor de colp m'envía una pensada
y es forsa executarla. No t'hi neguís!
Segueixme, Valentí, que'l temps s'escola
y tu m'has d'ajudar ab ardídesa.
Jo seré'l pensament, tu seràs l'obra!

VALENTÍ

Ton esguart me sedueix y'm dón temensa!

VIANA

No t'hi neguis, company, el Mestre ho mana!
Vina, quietut! El temps es curt. Segueixme!

(Se'n van corrents pel fons esquerra. Pausa. Aleix ja té en ses mans el paper mencionat, solemniosament s'ha posat les ulleres y llegeix)

ALEIX

«Oh! tu, galàn donzell, que sents del maritatje
les glories, y no sabs rés del seu esclavatje,

prevente sabiament,
qu'aquest es el moment
d'escabullirse del oratje.
Del amor, bon donzell, trovaràs la ventura
més en el tret humil, qu'en la falsa postura.
Desconfía sovint del esguart xardorós,
del panteig afectat y del llabi febrós.
Recòrdat que'l casat no viu de nits melades,
y necessita haver les coses ben cuidades;
qu'una dòna li cal, que a frec de la bellesa,
de la casa els quefers manegi ab gran des-
(tresa;
que d'esclats n'hi ha prou amb un cada set-
(mana
y'l sorgir y'l guisar son feina quotidiana.
Amatent pesarás de la dòna el genial,
sense perdre moment, en la cambra nuvial,
y a sobres de furor o a sobres de tendresa,
en tot has de volguer depassarla ab destresa,
altrement si no ho fas, y ella ho veu, qu'ho
(veurà,
prepàrat a morir com Sant Sebastià.
(Pausa).
Si segueixes puntual els concells que t'he dat,
y aixís y tot la sort te deixés... per casat,
no diguis a ningú qu'has errat la jugada,
fes veure qu'ets felis, que'l ser casat t'agrada,
doncs cal tenir present que's cosa molt mo-
(lesta,
després d'errar el tret seguir pagant la festa.»
(Parlat).
Benhaurat del qui pot ab temps previndres!
Oydà! qu'es ben vritat lo que aconcella!
Jo vaig fer tart y'm va sortir carbassa
lo que creya una sindria sana y fresca!

BERNAT

Ben cert qu'aquets concells son bé de frare,
qui pesa, qui sospesa y no s'enreda.

LLEDÓ

Com ell haveu fet vos.

BERNAT

Y m'esperava
l'amor de pare cap a mes velleses.
(S'abrassen ab Cebrià).

CEBRIÁ, *a Aleix*

Sovint recordaré la lletanía
que'l teu bon zel y amor m'ha fet conèixer.
(Dona una estreta de mà al seu padrí).

BERNAT

Te'n vas?

CEBRIÁ

Si haig de partir, val més que siga
com més prompte millor y ans de ser vespre.
(Mentres se disposen a ferse l'abrassada de comiat, y després d'haverse vist passar per l'exterior, camí de la botiga a Viana, habillada de jovincel, aquesta obra la porta vidriera y descubrintse, diu:)

VIANA

Salut y Deu vos guart la gent de la botiga!
Deu vos guart y salut! Y ara deixeu qu'us (diga,
bon mestre tapiner, perque'm veyeu aquí,
quí soc jo, lo que vull y'l qu'oferesc en fi.
(Tots escolten molt atents. Lledó ha représ la feina. Aleix reembutxaca el preciós paper y va dret al seu banc de trevall. Mestre Bernat y Cebrià formen grupo a primer terme dreta. Viana en front d'ells, més cap al fons, segueix dient:)
Fa poc he sentit dir del poble entre la gent
qu'us cal pendre comiat d'un cert vostre pa- (rent),
qui deu partir avuy per llarc, molt llarc viaje,

y us plauría trovar company pel seu romiatje.
Si jo us servis pel cas,
del preu no'n parlem pas!

(Pausa. Valentí Campana apareix embossat ab la capa y espía pel defora ab cura de no ser vist.)

No us fassi aixís de por el veurem tan menut,
que soc home complert, tant com petit, astut,
y traspúa ma fás ab aires d'ignoscencia
un curs accidentat de sabia experiencia.
Jo he corregut pel mon en ales de la sort,
m'he lliurat de perills, m'he batut ab la mort,
he sabut enfondrar les arts de traidoría,
y he consagrat virtuts ab himnes d'alegría.
Digueume si'm voleu;
no renyirèm pel preu.

(Pausa).

Poc us cal saber rés de ma naixensa clara,
que fora perdre temps y no'ns cal perdren ara.
Soc varó ben nascut, gens tonto y ferm cre-
(yent.
Rés més li cal a un hom per esser bon servent.
Me dic Lleonart y visc de cara a la victoria,
sempre a punt de cullir els llorers de la gloria.
Y si aire de sabiesa li cal al meu comés,
recito al Dant y a Horaci. Què's pot demanar
(més
a donzell dels meus anys que cerca'l que li
(cal?
Si vos ho deu per fet, com vos li dono igual.

BERNAT

Ben cert que m'ha sorprés la vostra parlería!
Que sou un vell expert qui us sentís sols, creu-
(ría.

CEBRIÁ

Ben cert que te rahó sobrada'l meu padrí,
y'm plau pensar com ell, ja que's tracta de mí.

VIANA, *fingint sorpresa*

De vos? Sou vos aixís, qui fora'l meu senyor?
Bon amo a bon criat, sol ferlo encar millor.

BERNAT, *a Cebriá*

El cel l'hauría dut de ser com ell abona.

VIANA

Si mitg mot he mentit, que d'home'm torni (dòna!

CEBRIÁ

Y per què un altre rumbe no voleu escullir
que més tranquil afirmi'l vostre pervenir?

VIANA

Com els tres Reis d'Orient seguíen llur estrella,
la meva estrella tinc y vaig darrera d'ella.

CEBRIÁ

Be us tracta, Lleonart, ab poca gentilesa
si enruna ab tants neguits la vostra jovenesa.

VIANA

Quí la pert en repós, quí la pert ab frisansa!
Cal pèrdrela gaudint la llum d'una esperansa!
Si arrivés a servent de vostra senyoría,
m'esperansa, senyor, en vostres mans tindría,
fora vostre mon goig, y meva vostra fel,
per darvos certitut de mon servey fidel,
comparable tan sols al de santa lligada,
qu'un cop feta no romp ni la vida passada.

CEBRIÁ

Fet, doncs, no'n parlém més. Vostre parlar (me plau,
doncs tot quan habeu dit, a mos intents escau.
Més ara ma conciencia creu lley y menester,
contarvos ans del tracte, quin amo tinc de ser.
Demunt vostre jamay heu de sentir per rés
el criteri absolut, que'l vostre conturbès.

Les traces d'amo terc, la cara amohinada,
el nom d'amo tant sols, que no m'escau ni (agrada,
per rès han de torvar la santa pau deguda,
entre home que excerceix y altre home que (l'ajuda.
No volguentlo per mí, per vos no voldré'l (dany,
y ans que senyor per vos, vull esser bon com- (pany.

(Viana va per replicar).

Amés, com m'habeu dit qui sou de faisó clara
igual finesa us dec y vull cumplirla ara.
Jo soc un bon infant favorit de riquesa,
ni escuts ni pergamins pregonen ma noblesa.
Noblesa sens pregons ni mercé de parent
me deixa alsar el cap arràn del firmament,
y a travers dels brocats d'aquestes vestidures,
hi bat un cor vibrant a sanes aventures
qu'en contra lo que sent cap forsa hi pot may (rés.
y viu nodrit de sanc vermella de pagés.
Tan sols un pagés soc qu'estudis han fet creixer
dessota l'aire august que tot saber fa neixer,
adoro lo qu'es bo, m'encanta lo qu'es bell
y vull que ver amor m'ensenyi'l que sab ell
per assolir d'un cop la suma de la vida,
y haber caliu pels frets després de la florida
del camp mirant el mon, del camp hont tinc (l'arrel,
el cos deixant al camp y l'esperit al cel.

VIANA

No parleu més, senyor, que vostre hymne d' (aubada
m'ha semblat aixecar el vol de l'aucellada,
y ha confós en un tret d'explicació ben breu
vostre modo de ser, parell al de ser meu.
Y já que rès més cal per haver concertada

d'amistat y d'amor nostra vera llassada,
aquí'm teniu, senyor, al que volgueu dispost,
amatent a partir quant ho digueu tantost.

CEBRIÁ

Del Francolí a les rives m'espera un brau còrcer,
be'n tinc de trovar altre per tú, mon escuder,
y un cop demunt la ruta, trotant y galopant,
de la missió que'm guía t'aniré allissonant.

VIANA

Partím!
(*Lledó qu'ha deixat la feina mentres ha durat el parlament de Lleonart s'ajunta ab Aleix y abdós formen grupo prop la porta del fons. S'els veu emcionats.*)

CEBRIÁ, *a Mestre Bernat*

Per vostra boca siga si'l cel ho vol!
Paraula sana y vella, don coratje y consol!
(*S'agenolla davant del seu padrí.*)

BERNAT

Oh! fill, que no ets mon fill
y ho ets per dret diví,
que Deu te prengui en mans y allunyi del teu sí
tota ombra de perill!
Que tornis vora meu
sent bó, com bó te'n vas,
a la llum del triomf que cert alcansaràs
si'm vol escoltar Deu!
(*Cebrià besa la mà al seu padrí y s'aixeca.*)
Y si'm trovessis viu...

CEBRIÁ

No us hi tinc de trovar!...
(*Mitj abrassantlo.*)

BERNAT

De sobres me duràs
flors ab que floriràs

del meu darrer istiu
la pau y el benestar!
(El besa al front,)

CEBRIÁ, *ab el barret a la mà y molt heròic*

Adeu, camp de Tarragona;
adeu, estimat Montblanc;
adeu, muralles y torres,
campanes del campanar;
carrers estrets y somniosos
que mes petjades d'infant
guardeu entre grops de pedres,
en la costa y l'endevall;
adeu, Francolí, qui llisques
entre canyes y sorrals;
tú, monastir de Clarises,
cant del boters, ball de rams!
Adeu, oh! santa botiga
d'hont per sempre'n va volar
el qui en mon rostre gaudía
del fruit d'or del seu sembrat,
deixant per mi les riqueses
que per mi sol va guanyar
traficant en la marina
y per terra traficant;
adeu gralla y tamborina!
Xiquets de Valls, adeu siau!
Dalt vostres castells hi deixo
el meu cor fent de cimall,
esperant qu'en sa volada
l'arreplegui'l Deu infant,
y li tornin les mans blanques
de la dòna que l'haurà!
Adeu, camp de Tarragona!
Adeu, estimat Montblanc!
Per terres y mars que vegi
jamay te podré oblidar!

VIANA, *adherintse a l'esclat de Cebrià*

Adeu, terra del meu amo!

Adeu, sa casa pairal!
Si ell deixa'l cor dalt les torres
que fan els xiquets de Valls,
el Deu amor se l'emporta
y li torna engarlandat
la muller qu'haurà triada
seguint mon, terres enllà,
faig serment devant l'altíssim
qu'en día tan senyalat,
mon esperit brandarà festa
prop del seu amo y company!

CEBRIÁ

Adeu, camp de Tarragona!
(Abrassa a l'oncle.)

VIANA

Adeu, vila de Montblanc!

LLEDÓ

Cebrià, qu'el cel no't deixi.
(Ja els dos cap a la porta.)

ALEIX

Pare conte ab lo que fas
y recòrdat d'aquell frare!

CEBRIÁ

Tinc bon seny y se triar.
Salut a tots!

VIANA

A reveure!

BERNAT, *extenent els brassos*

Qu'el Senyor vos prengui en mans!
(Cebrià y Viana fan un darrer gest de comiat y se'n van ràpidament de la botiga y mentres se'l veu passar pel fons exterior cap a mà esquerra, Valentí Campana que s'habia amagat darrera un arbre els segueix ab gran pre-

caució, Lledó y Aleix de la porta estant, fan gestes de adeu als que se'n van, mentres Mestre Bernat Turell porta les mans als ulls per aixugar una llàgrima incontenible.)

ACTE PRIMER

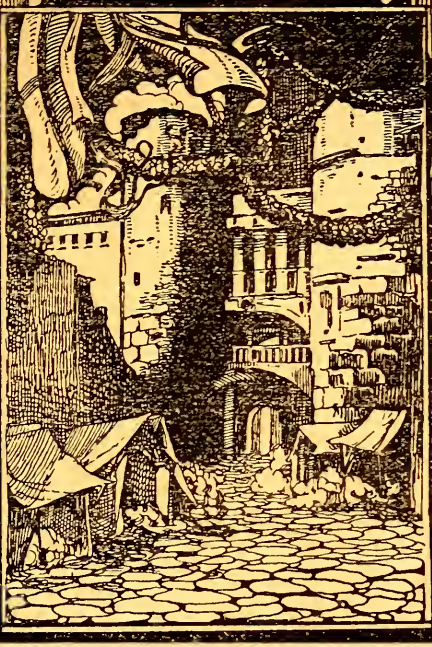

ESCENA 1ª

A BARCELONA - LA PLASSA NOVA DIADA DE SANT JORDI

Es mitg dia. Parades de flors y de viandes; gent vestida ab aires de festa; moviment exclatant, llum, color, repichs de campanes. Afable y radiant visió de primavera ciutadana.

PERSONATGES D'AQUEST ACTE

VIANA=LLEONART.

CEBRIÁ.

VALENTÍ CAMPANA.

BELTRANA.=Menestrala presumida y molt hermosa, vestint a la moda del temps, y mes enllà de lo que'ls seus escasos cabals li permeent. 23 anys.

DONA GUILLEUMA.=La seva dama seguidora. 60 anys.

NA DE GUALBES.=Joveneta noble, elegant y escayenta. 21 anys.

EULALIA.=Sa companya. 20 anys.

ALTRE DAMA SEGUIDORA.=Aquesta de Na de Gualbes. 55 anys.

UNA FLORISTA =Venedora
ALTRE FLORISTA.= » } de 18 a 20 anys.

UNA VENEDORA AMBULANT.=de mitja edat.

QUATRE JOVINCELS MENESTRALS.=De 19 a 23 anys. Joyosos, bullanguers, plens de xardor y bons presagis.

CABALLER DALMAU DE MARQUET.=Noble y ric, enamorat de Beltrana, 26 anys.

DE MONTORNES.—Noble militar amic de Dalmau. 30 anys.

UN CIUTADÁ.=Mestre manyà, bon vividor, fent per com els qu'encare s'estilen entre la rasa dels nomenats petit industrials. De 50 a 55 anys.

ALTRE CIUTADÁ.=Mestre pellicer, com l'anterior. 40 anys.

CALCERÁ.=Mercader. 56 anys.

HERASME.=Bescambiste d'or. 70 anys.

Gent de totes menes y estaments.

Comensa

Descorreguda la cortina, la animació qu'es veu per la passa es grant.
Gent que va y ve; altres que's deturen ab altres que passen; doncells a la caça de damiseles; rialles, veus, olors de flors, Sol amarosit... choral de bon temps y jovenesa.

MESTRE MANYA

Cada any en sent tal día no manco a la cos-
(tum,
a casa no's trevalla, no s'hi fa foc ni fum.
Tothom vesteix de festa, del amo al aprenent,
y ab goig cumplim les regles que mana l'es-
(tament.

MESTRE PELLICER

No fentho per Sant Jordi, quín sant s'ho val (millor
si es cavaller que porta la primavera en flor?
Després qu'es mitja vida seguir ab devoció
les festes y diades de nostre relligió.
Per Pasques nadalenques, capó rostit farcit
després d'ohir la missa del gall a mitja nit;
per Sant Cristòfol, fira; per Còrpus, profes- (sons,
ginestra, cants, musiques, banderes, gonfa- (nons...
En sent Setmana Santa el ciri al Monument;
per Tots Sants, pà de figas, gens car y d'ali- (ment.

MESTRE MANYÁ

No hi ha vida més bona, mestre y amic Am- (brós,
que la que salva l'ànima, sens oblidar el cós.
(Y aixis, en patriarcal conversa, s'n van pel costat esquer, al temps que del mitg de la plassa es desfà cap a primer terme un grupo bullanguer de quatre joves menestrals que dihuen:)

JOVE 1.er

Aném a la porta de la Boquería,
que hi passen les noyes de més galanía
que té la ciutat.

JOVE 2.on

Prou conec d'aquestes la que n'es més bella,
y a monja la tanquen de la Valldoncella;
que soc malhaurat!

(Els joves 1.er y 3.er riuen.)

JOVE 4.art

Per noyes boniques de gran enrenou
les noyes alegres que hi ha al Portal Nou.

JOVE 1.er, *ab por de que els sentin*

No crideu aixís!

JOVE 3.er, *al 4.art*

Prop Santa María y'ls carrers del vol,
de veres belleses hi nia l'estol,
sobtil, blincadís,

(*El jove 2.on se'n va sol cap al fons*).

que's Santa María vell barri escullit
de noyes que porten recloses al pit
les ansies del mar;
de llavi febrós, d'esguart escayent,
de cos serpentesc com ninfes d'Orient,
frisoses d'amar!

JOVE 1.er

Anemhi corrent!

(*Se'n van cap a mà esquerra tot rient y fent gatzara.*)

MESTRE MANYÁ, *que ab Mestre Pellicer reapareix pel costat esquer y van cap al dret coincidint ab la fugida dels joves.*

Ah! jovent! jovent!

MESTRE PELLICER

Qui hi pogués tornar!

(*Els joves anantsen passen per entre mitj de les dugues floristes que van per oferilshi flors y de les que's desfán entre rialles y intents d' abrassades. Aquestes se'n van cap al fons dient:*)

FLORISTA

Roses y clavells
flamants, novells,
dono a cap preu.

(*Unes dames s'hi deturen y li compren flors.*)

ALTRA FLORISTA

Roses d'olor!
Lliris en flor!

(Va cap a dreta.)

FLORISTA

Compreu!
Trieu!

(Va cap a la arcada del fons.)

ALTRA FLORISTA

Trieu y remeneu!

(Se barrejen ab els grupus de ma dreta. Mestre Manyá y Mestre Pellicer que no han deixat l'escena, de nou enraonen.)

MESTRE MANYÁ

Jo no'm baratería per cap d'aquells donzells
y'm plau haver passada la foguerada d'ells.
La vida per ser vida demana un cert repós,
aquest que jo gaudeixo, y translluheix mon cos.
Treball sense fatiga guanyant com més millor,
guardar tot lo que's puga y no enredar el cor
en penes forasteres ni en penes de la llar,
que sempre van a cassa de darnos malestar.

MESTPE PELLICER

Doncs jo moltes vegades, y ho dic sols al amic,
quan veig jovent que frisa, per mi mateix me
(dic:—
«De bona, bona gana tornaría endetàs!»

MESTRE MANYÁ

Per Deu! aquestes coses no les pensessiu pas,
que'm va contà un Canonje de qui soc cerra-
(ller,
qu'una volta cert sabi la bestiesa va fer
de comprar al dimoni joventut a bon preu,
y en va sortir,—pobre home!—nafrat de tot
(arreu!

(Pausadament se'n van cap al fons tot conversant. Ab dos o tres dels que no parlen, ve el jove 4.art rapidament de ma esquerra y desapareix per l'arcada del fons dient:)

JOVE 4.art

Que hi vagin sols si volen, que jo no hi vull (anar,
darrera de les mosses no'm plau perdre'l dinar!
(Apareixen per primer terme esquerra dirigintse cap al fons Beltrana y la seva seguidora Dona Guilleuma portant abdugues rosari y llibre de devocions entre mans. Beltrana tot just apareix diu irònicament al cavaller Dalmau qui va aprop d'ella seguit del de Montornés.)

BELTRANA

Vostre amor, cavaller, ja's torna vici
o follia!... Qui sab? Deu me perdó!
Creyeume, l'estimar ab tal desfici,
no es de bon esser, no!

DALMAU

Aquell que's creu amar sens el torment
de viure condemnat a la foscor
de tot alló qu'amor no li consent,
no sent amor!
Amor y ceguetat van junts ma bella,
com hi van la pobresa y la virtut.
Enamorat que no segueix sa estrella
es pelegrí perdut!

BELTRAÑA

Que'n treyeu de seguirme ab tal fal·lera
y curullarme de pressents preuhats,
si del amor me'n ric de part darrera
com dels enamorats?
De lluny tant sols al home deu ohirse
pera previndre coneguts enganys!...
Dubtar es un gran bé, cal no rendirse
de vostra veu als planys.

DALMAU

Dubtar?... De mi dubteu, bella Beltrana?
Me feríu crudelment parlant aixís!
Vos que per mi sou flor de tota ufana
y encís de tot encís,
parleu aixís a qui en poder voldría
de Júpiter les glories depassar
y fer del mon corona, que sería
per vostre front rondar.

BELTRANA

De sobres gran sería la corona
per un front com el meu de vulgar seny.

DALMAU

Vostre menys preu el meu dalé asperona
y cap a vos m'empeny,
que sou de Barcelona flor triada,
del mon la flor més bella y respandent,
que ni'ls jardins del cel com vos han dada
flor de tant bell cayent.

BELTRANA

Per Deu, senyor Dalmau, vostra follía
demana ser cuidada bé, molt bé,
si'n sabés, potser jo us la cuidaría,
però no'n sé.

(Riu enfaticament y's disposa a anarsen quant Dalmau la detura dientli apassionat:)

DALMAU

Aquest riure, Beltrana, m'exaspera,
si soc foll endolciu ab la pietat
el mal que'm menja viu!

(*Apropantshi molt.*)

BELTRANA

Ah! Fèuse enrera!
Veyeu com dic vritat?

(*Tot rient ab marcada coquetería dona unes passes cap al fons y mentres Dalmau y Montornés se junten y aquest sembla calmar al seu amic, Beltrana's trova ab Eularia, Na de Gualves y la Dama Seguidora d'aquesta que venint de segon terme dreta's dirigeixen també cap al fons.*)

EULARIA

A Sant Jordi?

BELTRANA

Ben cert.

NA DE GUALVES

Anem plegades?

EULARIA

Aixís, preses del bràs, arrenglarades,

(*Ho fan atxís, y a pas lleuger desapareixen per l'arcada del fons tot rient y garlant entre elles. Les seguidores al seu darrera, mentres la de Beltrana diu a la de Na de Gualves:*)

GUILLEUMA

Joventut y bon temps van de costat!

(*L'altra assent ab el cap y segueixen en afable conversa, camí de l'Audiencia*)

DALMAU, *a Montornés*

Heu vist? Ni m'ha mirat!

MONTORNÉS

Jo crec, senyor Dalmau,
que us fa traició l'amor,
y a un rich com vos no escau
l'amar ab tal ardor:
Amor te de ser près
com cosa de passada,
no es rès si no don rès
si don quelcom, agrada.

Y es de necessitat
tractarlo destrament,
sino l'enamorat
els seus maltractes sent.
Aixís reflexioneu
que mena de donzella
qui gasta lo que's veu
y deu lo que sab ella,
si ara riu o fa'l bot
o's mostra desmenjada
es... per no darho tot,
aixís... d'una vegada.

DALMAU

El vostre rahonar
demostra clarament
qu'en materia d'amar
tothom igual no sent.

MONTORNÉS

Seguimla?

DALMAU

Per favor
seguimla, Montornés.
Es mal company, amor!

MONTORNÉS

Amor, senyor, no es rès!

(Presos del bras, se'n van cap al fons aparentant seguir la conversa. El moviment per tota la plassa s'acentúa més)

VENEDOR

Randes! ribets d'Arenys!

UNA FLORISTA

La rosa de carmesí!

VENEDORA

Blandons de Santa Clara!

ALTRA FLORISTA

Roses, clavells, aquí!

(Per ma dreta apareixen Viana (1) y Cebrià.)

LLEONART

Y bé, senyor, aquesta es Barcelona,
ciutat comtal tants colps elogiada
pels qui admiren lo bell y que en justicia
son nom enllà dels mars, de boca en boca
va corrent y aixamplant sa noble fama.
Es ciutat exemplar de qui s'emporten
gay recordar d'estada hospitalaria,
vianatns y marins qui l'han fruída,
y per tal la reputen y l'enlairen
mercaders d'Orient, flamencs de guerra,
l'estòic saxó que en ales hi arriva
del vaixell genovés guarnit de festa,
el franc rumbós y'l florentí solicit,
teixintli junts la resplandent corona
que fins enllà del continent envía
flagells radiants de s'explendenta gloria.
Recordeu quant n'heu vist y disposeuvos
a veurens més y més per la sort vostra.
Muralles que la serven recatada
com dintre l'estotx d'or, la dama serva
son ric joyell, el preferit d'entre altres;
carrers y baluarts que serpentejen
talment, encatifats d'amples llosanes;
palaus brodats ab filaments de pedra;
jardins rublerts de flors que l'aire encensen;
taronjers de fruit de or, y allà en la cima
la Seu ab sos cloquers, sublim ofrena
de veu bròncil y d'esbeltesa altiva.
Portal de Mar, enfront del mar la posa
camí d'un mon trovat, per qui a sa cerca
sortí de la Barcino, protectora

(1) Desde aquet moment a Viana li direm Lleonart, com s'anomena ella propia en la ficció.

de gegantines y arriscades gestes;
el del Angel, l'enmena vía enfora
pels viaranys de la pineda espessa;
el de Sant Pau—per hont fèrem entrada—
la tapissa de camps y d'hortes fèrtils,
y Rambla y Arrabal, son rius que porten
de gracia y gentilesa l'avinguda
sortida de les llars, hont si trevalla
per florir de belleses Catalunya.
May cap ciutat, de tantes que sigueren,
ha viscut com viu ella, menestrala
d'humil vestit ab banda de noblesa,
sos peus al mar, son cap a la montanya,
son cor empresonat, triomfant sempre!

CEBRIÁ

Certament que m'encanta Barcelona,
y ja sento mon cor plé d'impaciencia
per fruir el panteig que li pervingui
admirant de ses dames la bellesa.

LLEONART

D'això parlant us tinc de dir qu'es hora
de jugar amatent y al crit d'alerta!
Arreu en tot poblat se troven dònes,
com herbes abundants pel viaranys crexen,
y al hom li cal, que aixís com vos se trova,
el cor frisòs, recordar que la bestia
flaira ab acert per entre mitg de totes
y sab per son remey triarse l'herva.

CEBRIA

Quant d'aventures per moments m'inflamo,
tú parles sabiament y'm causes pena.

LLEONART

De vos soc bon amic y acontcellantvos,
de l'amistat els manaments compleixo.

CEBRIÁ

Jo no sé més que la ciutat m'encanta,

y que del cor rompudes les cadenes,
prés del teu bras amic m'enlairaría
com novell gafarró demunt la terra.
Aquí tothom somriu, y de la vida
sembla ferne tothom un cant de festa,
al temps que tons subtils l'ambent encisen
entre flaires y jocs de primavera.

LLEONART

Es l'esperit, company, que tot ho arranja,
seguint els menesters de sa feblesa.
Perxó volar més lluny del que caldría
y deu portarse ben tivat de regnes.

CEBRIÁ

Que no es flaire de flors la que'ns arriva?
Vols dir qu'aquell vestit no purpureja,
que no besa el bon sol, d'amor en flames,
l'exclat qu'arreu escampa jovenesa?

LLEONART

Sou vos, es vostre esperit qui s'encarama,
teules amunt y lo bonic aumenta
d'un vol al altre vol fins a deixarho
florit de grans visions que de vos venen.
Belleses tanca'l mon y es just amarles
com mercés qu'el bon Deu demunt la terra
devalla sabiament. Aixís el pare
solícit pels seus fills cuida la sembra.
Y si bé'ns cal fruir la vera joya
y admirar lo qu'es bell, es just entendre
qu'admirant sense fré ni clar judici,
el mateix goig pot oferins la pena.

CEBRIÁ

Oh! vell xaruc! Ton caparró caldría.
que tingués cabells blancs en lloc de negres!

LLEONART

D'un bon servent, senyor, sempre les armes
serán les del valor y la prudencia.

Aconcellarvos m'es permés; y en cambi,
si us veig en el perill de folla empresa,
aixís com ara de paraules uso,
y ab elles soles tracto de convencer,
en lloc de estes paraules amistoses,
qu'us fan mitg riure tot y sent ben certes,
per complerta rahó les supliríen
mon bras y mon acer plens de feresa.
Llenseuvos al etzar; jo no voldría
violentar vostra intenció brunzenta,
y ofert qu'us tinc el meu concell, a viure!
Si això es un paradís, els fruits flaireune!

CEBRIÁ

Ara parles millor y m'aconcelles
més a gust meu. El paradís pressento
y onades de calor semblen negarme,
y estic a punt d'amar a cels y terra.

LLEONART

Mes pareu compte de no perdrer forces
ni malgastar el temps, que vos me deyeu
que tres dames en joc sols s'us permeten,
y amor y temps secretament s'entenen.
No'n perdeu, doncs, company, qu'aquesta es (hora
de ser entremaliat ab gran destresa.

CEBRIÁ

Vina!

LLEONART

No encar! Marxeu per vostra petja.
Del Paradís en el brancal m'espero.
(*Cebrià desapareix per l'arcada del fons, fent com qui s'enbauma en l'ambent de festa y joventut que resplandeix arreu. Aleshores Viana diu per ella:*)
La màgica d'amor es temptadora.
Per què me l'has portat tant a la vora?

En l'anar y venir de sa follía,
rogenca com el cel quan neix el día,
jo hi duc enamorada
la gota de rosada,
ab que rego la flor de l'ansiamía!
Amor! Amor!
Y tú, què fas, oh! dòna travestida?
Escarni de la vida,
hont vas, atalayada, pantejant
pel teu galán?
Hont vaig?... Al seu costat,
ara rient, ara plorant,
tot encubrint el meu semblant,
sempre vetllant
per deslliurarlo de pecat
vora'l meu cor enamorat!
Amor! Amor!
No sé si ets noble o si ets traidor!
Jo no més sé que dins del cor
hi duc un pom de flors badades,
que desmayades
a ta claror,
no exhalen més que amor!
Amor!

(Y desapareix confonentse per entre'ls grupos de gent qu'omplenen la plassa sens ausentarse de l'escena sempre al aguait de lo que tant l'interessa. Ràpidament de nou se presenten Dalmau y Montornés pel costat dret).

DALMAU, *ab impaciencia*

Oh! Diada de Sant Jordi!
No ets pas bona per l'amant
La gentada t'entrebanca
y t'aparta del devant
la que cerques sens espera
caminant y caminant.

(Per mà esquerra, Eularia, Na de Gualles y la Seguidora apareixen. Les dugues primeres ab les mans plenes de flors.)

MONTORNÉS, *al vèureles*

Ses amigues per allà venen;
Tal volta s'haurán deixat.

DALMAU

Montornés, seguiume encara!
Vos seré tant obligat!

MONTORNÉS

D'amic vostre aixís compleixo,
comés digne y ben preuat.

(Se'n van per l'esquerra).

ULARIA, *qu'ab sa amiga y la Seguidora's dirigeixen pausadameni cap a la dreta*

Has vist? Altre seguici d'amor porta Beltrana.

NA DE GUALBES

Jo crec que de passants ne té deu per setmana!
Darrera sa fal-lera de vendres a bon preu,
veyam si a la fí's queda vestint sants per la
(Seu.

(Y rient y parlant desapareixen, Viana, qui del centre de l'escena ha reaparegut per entre un grupo's topa ab Valentí Campana, qui aparentant certa desorientació ve per l'esquerra. Abdós al veurers s'apropen rápidament, ab expansió Valentí, Viana ab cert rezel.)

VALENTÍ

Lloat sia el bon Deu que per fí't trovo!
Seguintvos a travers carrers y plasses
arreu badochs y gent apilotada
entrebanquen mes passes.
Per entre la gentada
us he perdut de cop, y en ma fal-lera,
mos instins de cà provo,
miro avant, miro enrera,
ensumo y endevino vostres traces,
cap avall, cap amunt,
de fer lo que tù vulguis sempre apunt.
Arrivo vora teu!

De nou permètem lloansar a Deu!

LLEONART

Para conte, ruí!
Per no ser vistos no es bon lloc aquí!

VALENTÍ

Pel teu galán? Oydà!
L'he vist carrers enllà
darrera u vol de vint donzelles,
mitg capficat,
distret,
una mà'n aquest costat,
l'altra al barret,
triscant ben aprop d'elles.
Tot d'una les donzelles s'han parat
y han prés comiat,
l'una si, l'altra no,
dos de brasset per'quest costat,
tres de plegades han tirat
per carrer o carreró,
que no'm he fixat,
altres corrent,
altres a pas menut,
de mica en poc han desaparescut,
alegrement;
y de repent
he descobert nostre senyor
conqueridor
a frec carrera la més bella,
qui acompanyada de donzella,
feya pas d'esquirol,
gaya vestida,
rica brodada,
ben advertida
de l'embaixada
que duya al vol,

(Estrafent).

aixís moventse melosament
com les banderes quan passa el vent.

LLEONART, *amb emportament*

Tant prompte ha prés dalé son esperit desbo-
(cat!
Cal vetllar,
vigilar
pel perill fer enllà del seu costat

VALENTÍ, *mirant cap al fons*

M'apar que'l veig dret al portal.

LLEONART

Fuig y retorna a ma senyal.
(*Valentí Campana se'n va cap al fons esquerra, entre la gent. Al quedarse sola Viana diu esclatant y en plena sugestió del perill que veu aprop:*)
Ingeni de l'amor, dom ton auxili!
Jo vaig a la mercé del teu navili,
demunt les aigues, de passió inflamant,
fés que en ton mástil alterós m'enfili,
y d'allà estant vigili
la gesta del amant
per seguirla cantant y triomfant!
(*Desapareix pel costat oposat al que Valenti ho ha fet Reapareix de promte, y durant el seguent diàlec en el que Cebrià farà sols de fons a les dugues figures de Beltrana y Guilleuma, Lleonart en farà a la de Cebrià, sens ser vista de ell y al temps que observa la dama, sempre ab gran conte de no ser descoberta. En tant de l'arcada del fons venint, han avansat Beltrana y Guilleuma, la primera curullada de flors qu'ab prou feines abasten ses mans, y diuen, ara donant unes passes, ara deturantse, fent com qui no, però pasturant Beltrana al per ella desconegut Cebrià Tristany.*)

BELTRANA

Es la millor ofrena que podía ferme Célia la

bona. la fidel companya: flors! En sa quietut olorosa, solen ser eloquüents les flors!

GUILLEUMA

Departint sabiament, bella Beltrana, cuidats que vos escauhen com al temple l'incéns!

BELTRANA, *mitg rient*

Quina heretgía!

GUILLEUMA

A plena prova ohiume; arquejades solen ser les voltes dels temples com ho son vostres celles hont destaquen uns ulls verdosos, a la faisó dels finestrals per hont la llum basilical suaument llisca y'ls tapits colora. Vostres cabells aixís lligats, recorden aquell santornament d'espigues d'aur; so es, que jo y ells tornades, s'honoren al servey del altissim. Cuidats aprés que vostre llavi acoralat fa pressentir la bondat sobirana de lo que's calla... talment com un sagrari; y aquestes flors son, com vos deya, l'incens, incensers vostres mans; y en vostre cor la flama, al entorn y dejús de la que tant creyents dancen la giravolta de la fe y que nomenats no poden ser afeminats dolents, car de pus al indret y sens baratería la dansa llur devalla.

BELTRANA, *sempre rient*

Heretje Heretge!

GUILLEUMA

Perque apel-lar aixís mon rahonar si als de vos no puc dir?

BELTRANA

Ta sabiesa es un perill constant.

GUILLEUMA

Lleixém trufes, Beltrana, y d'heretgía desnomenen so dit, car si no os tornara en enutj, diría

encar, qu'en cap temps se tengrà per heretgía ponderar les beutats de cristiana dama dejús les comparances de cristianes coses, y reconeseguesc que distint fora, cosa que jamés jo fassi y que raó sobrera vos daría, si de paganes exceltituts vos hagués fet espill aparellantvos a Callíop o a Lidia o a mil altres fabuloses fembres, a quí Horaci retía la mel colada del seu gran ingeni. Y aixís d'aytal faisó d'heretjía no calría taxar la suposansa de que a grat plaer, cavaller Lluelles, tant com sofert per vos, professaría venat d'ulls en el altar vostre, dix vull de vostres gonelles al entorn.

BELTRANA, *rient sempre*

Vols callar?

GUILLEUMA

Y que aytal que ell, el senyor Dalmau.

BELTRANA

Calla, que ronda!

(Mirant al entorn).

GUILLEUMA

Cors y cabals a servey de vostres excepcions, volenterosament en positura heróica gitaría, quí sab si a regust del seu oncle el taxador de or... empró...

BELTRANA, *rient sempre ab menyspreu*

El cavaller Dalmau!

GUILLEUMA

Què veets en ell de jusà, qu'el menyspreu esvetlli? Cuidats que com regina de llonc temps vos tracta. Rondes vos fa, a faisó de reyal escolta a tota volta que de casa eixiu y oferiment vos tè fet de totes ses riqueses que ben abundoses y conegudes son!

BELTRANA

May, com tú, jo les he vistes tant clares.

GUILLEUMA

Jo no pos algún dubte que cal pesar y més pesar les coses; car com aquesta que matrimoni s'anomena n'hi han de blincadises y sens remey una volta que per fetes se donen, però membreu, Beltrana, que'n aquest punt dubtar le pot fin y tró que'ls anys ho volen, Cal jugar s'esguart ab destresa y emportament, o haverne l'aire d'assó darrer dit. Tirassar... m'entenen? Tirassar ab trassa l'amorós dolent, y una volta ben posseída d'asseguransa que no us venen per rés, ans en contra, que sobrepús y a fretura de vostre amor es per vos bon afer... aleshores... sigueu tota passió, de l'alcàndara a l'alfarda tota prodigalitat y enamoreuse com escau a donzella honesta... que de la dòna hermosa la vida costa cara y li cal per decencia l'asegurament de la seva propia fidelitat en el calvari de les esposalles del quejamés se'n endevalla, y hont morrán tants qu'hi pugin. Sígahi, donchs l'estancia lo menys ferèstega que's puga. Convingueu, Beltrana, penseu aixís duymés, assegurada de que el tomista més enterc, sagellaría de sa mà doctrina de tanta llum y dretura, com aquesta quín relat he finit ara.

BELTRANA, *veyent passar a Cebriá que ronda*

Calla!

GUILLEUMA

Què veets?

BELTRANA, *ab inquietut*

Observa!

(*Per Cebriá*).

GUILLEUMA

Un altre, donchs?... De fa molt?

BELTRANA

De fa poc.

GUILLEUMA

Y ben portant m'apar.

BELTRANA, *comensant a caminar cap a ma esquerra y fingint distracció.*

Que'm deyes de les flors?

GUILLEUMA, *ab idéntica actitud*

Oh! les flors, dama...!

Aixís se'n van a pas de passeig y mentres ho fan, Beltrana, ab tota marcada intenció deixa caure en terra una flor del seu ram. Cebriá la cull y la besa. Viana, lleugerament, demostra la contrarietat que experimenta).

CEBRIÁ, *a Lleonart, per la flor*

Has vist?

(Per ella.)

L'has vista?

LLEONART

An eu Seguiula

CEBRIÁ

Si li parlessis!...

LLEONART

No'm sembla bé; seguirli'ls passos, sí. Avans us cal saber si per igual us plau de tots costats mirantla. Amor enganya ben sovint, y l'esposars se fa de tal manera, qu'es forsa l'aceptar, siga com siga, un cop lo desitjat ab raó o sense, tenim en mans. Cal, doncs, assegurarsen. *(Mentrestant Cebriá se posa la flor en el pit.)*

CEBRIÁ

Y aquesta flor?

LLEONART

Si l'ha llensada, llenseula; si us l'ha donada, preneula.

CEBRIÁ

Me l'habia possada.

LLEONART

Què diable! Una flor no us farà fer marrada.

CEBRIÁ

La segueixo, Lleonart!

(*Se'n va rapidament pel costat qu'ho ha fet Beltrana*).

LLEONART, *rient y ab fingiment*

Bon ull, y no feu tart!

(*Al quedarse sol Lleonart s'avensa y en sa quimera y preocupació diu enèrgica y reflexivament:*)

Oh! dòna resplendent
que tens els ulls de garsa;
en ton arranjament,
hi ha quelcom de farsa
vil, cruent!
De sedes y brodats
tos ulls ben enquadrats
espíen llaminers
per hont vindrà la pluja de diners
que reberàs fingint amor
per disfressar la fam que l'or
desperta en ton esprit
ruí petit!
(*Valenti Campana pel jons entre la gent.*)
Mes no triunfarás,
que l'amor, ver amor, te surt al pas!

(*De nou y pel mateix costat que se'n es anat apareix rápidament Cebriá.*)

De nou aquí? Quin temps perdem!

CEBRIÁ

Be cal saber hont ens veurem.

LLEONART

Aquí senyor, no'm moc d'aquí.

CEBRIÁ

M'esperes?

LLEONART

Sí.

(Al anarsen se topa ab Dalmau y Montornés que venen pel fons.)

DALMAU *a Cebriá*

Sabríeu dirme, bon galán,
si heu vist passar, per hont ha anat,
hermosa dama rumbejant
un vestit vert, ab or brodat?

CEBRIÁ, *apart a Lleonart*

Què diu?

MONTORNÉS

Sentiu?
Per quí ha passat
fa un curt moment
y se'n ha anat
pausadament
enllà d'enllà

(Cebriá's mostra molt impacient per les complascencies de Lleonart mentres qu'aquest s'hi complau ab tota intenció).

DALMAU

Portava flors?

LLEONART

Encara flairo ses olors.

DALMAU

Ella serà.

MONTORNÉS

Oydà!

DALMAU

Anava sola, acompanyada?...

LLEONART

A son costat
he reparat
una senyora reposada.

DALMAU

Ben cert!

MONTORNÉS

Ella és!

DALMAU

Oh! bon donzell, jo us dón mercés.

(Salutacións. Dalmau y Montornés se'n van per ahont els ha indicat Lleonart o siga cap a mà esquerra:

CEBRIÁ, *impacient*

Què has fet?

LLEONART

Què us passa?

CEBRIÁ

Un adversari!

LLEONART

Y vos sab greu?
A fe de Deu que desconfieu
un xiquet massa
de vos, de mí d'ella potser?
Teniu diners, porteu acer!
Apa! delit!
Què hi fa eixa flor al mitj del pit?

CEBRIÁ

Hi vaig!

(Se'n va depressa costat esquerra).

LLEONART

Corrent!
Amor! amor! dóm fingiment!
(Il·luminada per idea prodigiosa).
Oh! raig de llum! Llum resplandent
qu'ara m'envies
per endolcir les ànsies mies!
Ja del triomf soc en camí!
(Fa signe d'aproparse a Valentí Campana qu'ho fà rapidament).

VALENTÍ

Què vols?

LLEONART

Quietut! Vínem aquí!
(Tot aixo ab gran misteri y rapidesa)
No perdis un instant!
Cavaller atascat
ab l'hermosa que trova,
ab gran facilitat
se'l roba.
Vesli al darrera!
Veslo rondant!
(Esguardant per tot).
Espera! espera!
(Assegurantse de no ser advertit. Pausa).
La dama que li plau
es dama que va a fira,
es dama que no cau
si l'or no la capgira.
Ara'l diner es l'enemic malvat
que podría arrencàrmel del costat.
No perdis un moment!
Per entre la gentada,
li robes destrament
la bossa aquí guardada
(Senyalant l'indret de la cintura).

VALENTÍ

Y si la mala sort me descubrís l'acció,

qui respondrà per mi del càstic o presó?

LLEONART

Ja sabs que'l nom que duc y l'or que m'acom-
(panya.
permeten arriscars hont el perill s'entranya.
No perdis un moment;
y ab destra revolada
li robes amatent
tot l'or d'una vegada.
Y quan l'hagis robat, treute d'ont puguis
de captaire un vestit; la fás arrànjat
de faisó ben punyent y malestruga;
a ma senyal t'apropes d'hont el vegis,
y capta ab tal rosari de penuries,
que les pedres s'aixequin condolgudes
per el relat de ta dissort sens mida!

VALENTÍ

Deu m'ajudi, Lleonart!

LLEONART

Y amor no'ns deixi!

(Valentí Campana se'n va corrent per entre la gent y del costat que se'n es anat Cebriá. Lleonart campeja per l'escena tot espiant pel fons, y entre mitj dels grupos, la reaparicio probable de Cebriá y l'hermosa. Galcerán y Erasme, que de quan Beltrana ha parlat ab Dalmau se passejen per l'escena enrahonant entre ells, capficats y concirosos, dihuen ara com seguint la conversa llur).

GALCERÁ

Mal temps per Catalunya. Mal temps pels cata-
(lans!
S'enfondren els negocis, aixís petits com grans.
De fora regne'ns venen sargetes y brocats
per engreixar francesos ateus y disbauxats

van en vaixells d'Holanda per Britania els di-
(ners
y anem cantant les glories del sant lliure co-
(mers!

(Erasme, ja caminant per desaparèixer, segón terme esquerra).

No obstant, amic Feneres, aquest no es mal
(moment
per intentar negocis de tot altre cayent.
La gent viu enguniosa, li manca el benestar,
(Vol dir diner.)
y calen bones ànimes que'ls vulgnin ajudar!

(Parlant se'n van per l'indret indicat, sempre recelosos, sempre malestrucs. Els joves 1.er, 2.on y 3.er venen pel fons y dihuen a un grupo de noyes que's troven prop l'arcada, mentres s'inicia un lleuger repic de campanes que prest fineix.)

JOVE 1.er

Quan el Concell de l'Audiencia surtí
veniu, que'ls veureu tots engalanats
ab la gramalla carmesí qu'encisa,
son collar d or el Conceller en cap.

JOVE 2.on

Després veureu els gremis, ses banderes
del seguici les testes ombrejant.

JOVE 3.er

Veniuhi tots!

JOVE 1.er

De festa com aquesta
sols se'n veu una al any!

(Remors d'alegría en el grupo, remolí de gent cap al fons. La plassa resta un tant desallotjada. Lleonart guaita del costat esquer y rapidament apareix Valentí Campana dientli mentres li posa en mans la bossa de Cebrià)

VALENTÍ

Ja es fet, Lleonart, ja es fet...

LLEONART

Com tan depressa?

VALENTÍ, *veyent apropar a Cebrià darrera Beltrana pel costat dret*

No diguis rès que es ell; y allí m'espera
vestit apropiat com cap més d'altre
pera jugar la farsa que t'inventes.

(Se'n va corrent pel fons. Del costat indicat apareixen Beltrana y Guilleuma, Cebriá darrera d'elles, impacienment s'apropa a Lleonart tot just el veu.)

CEBRIÁ

Lleonart! Lleonart! Pàrlali, cuita!
Me mira y'm somriu!... Guaita qu'es maca
Fes d'avensada a les paraules meves!
Crec qu'es lley ferho així's! Jo t'ho demano!

LLEONART

Fins manarmho podeu, y jo dec ferho,
que'l moment arrivat, tinc de complaureus,
y així's mostrar que va ser mon oferta
de lleal servidor.

CEBRIÁ

Pàrlali! parla!

(Pausa. Lleonart s'apropa a Beltrana y saludantla rumbosament, li diu:)

LLEONART

Si té a bé consentir vostra noblesa
les avansades d'inflamat amant
en boca humil de qui d'amor ha apresa
l'oració del seu amo fa un instant,
us diré certament, bella senyora,
de Barcelona l'escullida flor,
que hi ha qui vida y honra tot a l'hora

daría per haver el vostre amor;
qui creu que cap tresor abastaría
per posseir vostre radiant encís,
y aixís y tot sos tresors llensaría
de vos per alcansar un sol somrís.

BELTRANA

Y tant l'atemorisa ma presencia
que no pugui ell mateix parlar com vos?

LLEONART

Senyora, sent amor gran complascencia
convertint al ardit en temerós.

CEBRIÁ, *descobrintse y de faisó encongida*

Mon company y servent
ha parlat destrament
y ha dit coses que jo clares veya;
ha sabut avensar
lo que jo sens penar
may hauría sabut com se deya.
Fill d'un bon burgés,
prenc el mon com es
y tinc per mi sol riquesa ben clara.
Si volguessiu vos
fruirla tots dos
per vos y per mi sería desde ara

(Beltrana li apropa la ma ab aparent indiferencia. Ell li besa. Lleonart en plena impaciencia guaita al entorn y ja signe a Valentí Campana ja disfressat de pobre y al qu'avans ja havía advertit que s'apropés ahont son. Aquest avansa pausadament entre la gent).

BELTRANA, *com seguint indicacions de Guilleuma, diu:*

Tremolós de veu,
molt depressa aneu!
Vostra parla'm plau com vostra figura!
Pensem, meditem,

y aixís sortejem
els ardits d'amor qu'es molt criatura!

CEBRIÁ

En tant d'esperar
no'm deureu negar
saber vostre nom per haverlo en pensa.
Un nom fa d'escut
y servarlo ajut
a devenir lleu tota prometensa.

BELTRANA

Si us pot fer content
me'n farà igualment
y us diré'l meu nom de molt bona gana.
Mon padrí el Marqués
de Prat del Vallés
a la Santa Seu va posarm Beltrana

CEBRIÁ

Des aytal instant
el burgés galan
que no té blasó vingut de noblesa,
d'un cor amparat
ab or estampat
durà el vostre nom ab tota ardidesa.

VALENTÍ, *en hàbits de pobre y a les senyals de Viana se'ls posa entremitj, aixís captant*

Misericordia, cavaller v dames;
de Lleida soc vingut, hont la miseria
me'n ha tret, conegut de les persones
que fan la caritat ben ordenada.

BELTRAÑA, *ab fàstic*

Això de Barcelona es molt pesat!
No pots donar un pas,
que, zás!
ja tens un pobre al teu costat.

CEBRIÁ

Si ho haveu dit per mí,

vos respondré que sí,
que soch de vostres gracies un captaire.

BELTRANA

Per fervos caritat
cal que vos feu bondat
y diría potser que no'n feu gaire

VALENTÍ, *instat sempre per Viana*

Per tres voltes casat, ab la manía
de que'ls fills porten pà, com diu el clero,
fills m'han vingut y espero el pà debades.
Tingueu pietat de la miseria meva!

(*Beltrana fa un gest de repugnancia.*)

CEBRIÁ

Fèste enrera, ruí!
que no t'hi vegi més voltant per'quí!

LLEONART, *a Valentí*

Insisteix!

VALENTÍ

Oh! mal hora! malahurada
d'haber sigut bon pare y bon espós!
Això que val quelcom ja no s'estima!
(*A Cebrià.*)
Per l'amor de la dama! Pel amor!

(*Allargant la mà y agenollantse: Dalmau y Montornés venint del fons s'adonen de Beltrana y van apropantseli ab cert dissimul.*)

LLEONART, *a Cebrià*

Que feu aixts parat?
Depressa dèuli d'or un bon grapat,
y pel vostre bon cor
de la dama tindreu l'amor en flor.

(*Beltrana y la Seguidora observen l'apart de Lleonart y Cebriá*)

VALENTÍ

Per la dama, senyor! Pels meus infants!

BELTRANA

Quina plaga que son els mendicants!
(Fa com per anarsen.)

CEBRIÁ

Oh! dama, tot passa a l'hora
perqué us pugui provar el meu amor;
y ara ho vull fer treyentvos de la vora
lo que us desplau ab quatre pesses d'or.
(Pausa a Valentí.)
Vès mendicant! Allunyat, mendicant!
Ma dama no vol veure ta tristesa;
ab aquest or alivia'l y en tant
allunyat ab prestesa.

(Va per treure la bossa de la cintura y ab gran admiració no se la trova. Nerviosament la cerca de nou y convensut de no portarla diu ab rábia:)

Deu del cel! M'han robat!...

VALENTÍ

Miseria meva!

BELTRANA, *no creyentlo y com de sobte veigent que s'errava escoltantlo*

L'han robat!
(Riu fort.)

GUILLEUME

L'han robat!
(També riu. Dalmau y Montornés s'apropen.)

CEBRIÁ, *ab molta rabia*

Eixes rialles!...

LLEONART

Senyor, no us exalteu!...

DALMAU, *del bras del seu company*

Bona Beltrana
fingiu'ls ulls de visió qu'apena,

(Tot dient això llensa una bossa de diners a Valentí. Aquest la recull y s'en va corrents per entre'ls grupos. Beltrana agafada de la ma de Dalmau se'n va ab ell tot rient cap a ma dreta. Montornés y Guilleuma'ls segueixen.)

CEBRIÁ

Miserable, mal cor!

LLEONART

Deixeu que rigui.

CEBRIÁ

Ell, ella, l'altre! miserables tots...
May més el nom d'aquesta dòna esmentis
si no vols anegarme en vil furor!

BELTRANA, *mentres se'n va*

Del mal de l'ignoscencia
no se'n cura tan sols ab l'atenció.

DALMAU

Poquet a poc, Beltrana,
cal qu'imperi la veu de la rahó.

(Desapareixen.)

CEBRIÁ

Oh! Barcelona la rufiana
ciuitat de lladres y mercaders.

LLEONART

Bon vent l'allunyi! Canteu hosana
si es que us volia sols pels diners.
Diner no manca
si'l enginy sobra;
porta que's tanca
porta que s'obra.
Diners escassos
penso tenir;
obriu'ls brassos
a l'avenir.

En un vaixell de veles rumbejantes
seguirem per la costa de Llevant;
les ones lluiràn son vel d escumes
per endolcir el vostre cor irat.
Al port de Roses baixarem en terra
y ara a peu, en calesa o a cavall,
per Sant Pere de Roda farem vía
del Pirineu cap al confí més alt.
Allà les dònes la llum pura reben
embolcallada per l'ereig flairant,
qui sab si a la montanya vos espera
l'auba d'amor radiant!

CEBRIÁ

Siga com dius; però'l seu nom esborra
si algún cop en ma pensa'l veus confós.
Anomenarla may! no ser que vulgues
afollarme sobtat!

LLEONART

No; us ne responc!

CEBRIÁ

Ah! Barcelona la menestrala!
qui no t'hagués may vist!
Com puc volar si vaig ferit d'una ala,
apesarat y trist!

(*Se senten repics de campanes y acorts de trompreteria, anunciant la sortida del Concell de Cent de la Diputació. La gent de la plassa tota se'n va cap al fons.*)

JOVE 1.er *sortint depressa y dirigintse als grupos*

Ja surten!

JOVE 2.on *qu'era a escena*

Fent orella, prou se sent d'aquí estant.

JOVE 1.er

Els macers de la vila y'ls trompreters devant.
(*Grans remors entre'l grupo, molts se'n van da-*

rrera'l jove 1.er qui de nou ja camí cap a l'Audiencia.)

LLEONART

Coratje, mon senyor!

(*Apart y triomfant.*)

La primera es vensuda!

(*A Cebriá.*)

En els jocs del amor,
la sort prest muda.

(Se l'emporta cap al fons ma esquerra. Valentí Campana'ls segueix ja no vestit de pobre y ab inteligencia de Lleonart. La gent se envá arremolinada cap al fons sens que'l primer terme quedi vuit Y mentres la cortina es clou, les dugues floristes van per entre els passants oferint flors y ramells ab idèntich pregó com el que han fet avants. (1) Segueixen sentintse les campanes y les trompetes més lluny. Gran animació y exclat de joya.)

(1) pàgines 35 y 36.

ACTE SEGON

ESCENA

AL PIRINEU CATALÁ

PRAT DE FONT-ROMEU

Els abets centenaris ab ses branques esteses, formen cortines de verts penjolls. Al fons, la montanya ab ses conjestes nevades. El prat, tot brodat de flors menudes y colorides. A mà dreta una mena de cabana ab aires de casalot, y a l'altre banda un pou. De pochs dies ensà primavera ha fet pas al istiu.

PERSONATGES D'AQUEST ACTE

VIANA=LLEONART.

CEBRIÁ.

VALENTÍ CAMPANA.

CONSTANSA LA BALLGORNERA. = Dama montanyesa qui té per dot hermosura esquerpa y salud a dolls. El fret li somrosa les carns, la calor les hi brillanteja y la mostra tebia el sol ixent. Té 19 anys.

VICENS. =Son pare. Amo y senyor de la cabana esmentada, refugi y refrigeri dels traginers, llenyaters, pastors y segadors de la plana. Aparenta en son aspecte brusque y malcarat uns 59 anys.

SELVI.=Segador fort, robust, luxuriós Té 48 anys.

HOMDEDEU.=També segador. Té prop 60 anys. Encarquerat, ferm com una soca d'arbre vell.

MELCIOR.=Segador igualment. Porta el seus 56 anys ab fermesa y delit.

GALCERÁ.=Altre segador de 27 anys.

ARCIS.=Del mateix ofici. Prop 30 anys.=Inconscient poeta.

QUATRE segadors més d'entre varies edats.

EL PASTOR.=Es vell, vellet com una reliquia.

EL RABADÁ.=Jovenet y lleuger com una daina. Bel cantaire.

Comensa

Les remors de la boscuria, se disposen a desvetllar el jorn.

Se sent llunyana y en boca del Rabadà, la tonada popular del Cant dels aucells *acompanyada d'una mena de fluviol-gaita que'l pastor juga, mentres els esquellots de la remada fa poc posada en marxa, amoroseixen l'ambent d'una subtil y somniadora beatitut. Pocs moments després d'haberse sentit la cansó del Rabadà, Vicens obra la porta de la cabana y apareix embolicat ab fexuga manta, barret ampla y alt bastó a la mà. Diu dirigintse al interior y ab veu bastant apagada.* (1)

(1) Veginse les notes finals.

VICENS

Veyes: tingues ànsia. Aviat serà día, y'ls segadors de la jassa si no troven aquí lo que'ls acomodi per treures el regust de matinada, ja sabràn hont trovarho, jal... Aul...

CONSTANSA, *de dins estant. Tò de mala gana*

Ja vàl

VICENS, *ajustant la porta*

Vía!

CONSTANSA, *sempre al interior*

Hont aneu?

VICENS

A missa per mí y per tú. que'ls llensols se t'enganxen.

(Se'n va pel costat opost a la cabana, en el moment que per darrera d'ella apareixen Salvi, Homdedeu y Melcior, el primer d'ells ab un fanalet encés a la mà Diuhen a Vicens a qut veuhen mentres se n và).

SALVI

Vicens! Vicens!

VICENS, *ab sorpresa*

Qui es? Qui'm crida?

MELCIOR

Som nosaltres, Vicens.

HOMDEDEU

Ja t'espantaves? Deus tenir molts diners!

VICENS

Mal aire aparenteu, aixís vistos de lluny y en la foscuria!... Bé sou prou matiners!

SALVI

Es que hi ha bon trós per arrivar a Sant Dimes.

MELCIOR

Y no es pas cosa de perdre la missa, qu'es diumenge avuy.

VICENS

Bóns minyons! Aixís m'agrada.

HOMDEDEU

Qu'us pensaveu que no sabem quant es festa, nosaltres?

SALVI

Y vos que no hi aneu a missa?

VICENS

Doncs hont te penses que vaig?

HOMDEDEU

Potser a parlar ab l'ombra d'en Guinardal!

(Els altres riuhen).

VICENS

Calla, mala llengua! No me'n parlessis més d'això, sents? Mentides!... res més que mentides!... A missa vaig; com tú, com tots vosaltres.

MELCIOR

Apa doncs, anem plegats y no hi devinguéu acalorat ab les bromades.

(Comensen a caminar cap a mà esquerra. Vicens al devant.)

MELCIOR

Pareu compte hont poseu'ls peus, Vicens.

VICENS

Tant segur tinguessis tu'l cap, com jo hi tinc el peu esquer.

(Salvi y Melcior riuhen).

HOMDEDEU, *deturantse*

Y'n tornant de missa vindrem a fer dispendi, sents?

VICENS, *deixantlos rapidament y anant de nou a la porta de la cavana*

Constansa! Constansa!

MELCIOR

Qué li has dit! Guàytal!

(Desapareixen tot rient).

CONSTANSA, *desde dins, mal agradosa*

Altre cop? Que voleu?

VICENS

Que'ls segadors van a missa primera y de retorn volen beure y menjar... sents?

CONSTANSA

Si, home, si! Anéusen d'un cop!

MELCIOR, *interior*

Vicens!

VICENS

Plà que me'n vaig!...

(Anantsen depressa).

Ja vinc!. . Espereume!..

(Desapareix. Pausa. Al quedar sola la escena, les remors bosquetanes s'expresen de nou per elles soles; els esquellots de la remada se senten més aprop, y el Rabadà reprenent la seva cansó (1) *atravessa la encontrada calmosament, el pastor al seu derrera mentres l'acompanya ab els acords de son improvisat instrument.*

Ja desaparescudes aquestes dugues figures; la remada aparenta passar per la jondalada y mentres s allunya deixa sentir menys per-

(1) Veginse les notes fiuals.

ceptible el d'ingueig de ses esquelles, apareixen embadalits per la beatitut excelsa del lloch y ses remors, Cebrià y Lleonart, y aixís com segueix, el derrer parla).

LLEONART

Aquí de Font Romeu es l'encontrada,
la dels abets y el prat florit tot l'any.

CEBRIA

Finalment! finalment!
Tot jo frisava
per trovarme dessota'l seu brancam.
Oh! santa quietut de la boscuria.
Jo't rebo com remey d'un mal passat!
Ton llit es ample, ton doser perfuma...
Vull reposar, company, vull reposar!
(*Se mitj asseu per terra. Lleonart dret prop seu. Pausa.*)
D'ensà qu'a Barcelona'ns embarcàrem,
quanta rabia he colgat dintre del pit.
Oh! Barcelona, la ciutat rufiana!
Qui no t'hagués may vist!
Oh! costa de Llevant, tú que'm miraves
de l'orla en el vaixell a mon passar,
dònam mercés d'haber guardat la rabia,
dins mon pit anegat.
Que si defora'l pit l'hagués llensada,
s'hauría ennegrit l'aigua del mar,
y al arrivar batent a vostres platjes...
Oh! pobra! pobra costa de Llevant!

LLEONART

Es d'estimar ben cert esta noblesa
si per ella tants mals s'han esvait;
mes jo crec, mon senyor, y vull que's prenga
per humil opinió lo qu'haig de dir,
que vostre enuig present, l'angoixa vostra,
qui tot us ho fa veure fosc y trist,
se fondrà suaument sota les branques

d'aquet bosc embaumat, bell y tranquil.

CEBRIA

Dubtes de mon dolor?

LLEONART

Deu me'n deslliuri!

CEBRIA

Com t'atreveixes, doncs a suposar?...

LLEONART

Suposant, suposant, moltes vegades
s'esclareix lo emboirat.
Deixeu que enllà les amargors se fonguin,
y seguint el romiatje del amor
recordant per moment y com a norma,
l'esprit d'eixa cansó:

«Els menyspreus d'amor fingit
no arriven a ser tal cosa.
son més un present del cel
qu'artimanyes del dimoni.»

(Petita pausa. Ella al recitarli aquesta cansó se haurà assegut prop d'ell).

CEBRIÁ

Es que tú no sabs la rabia
lo que fa, lo que pot fer;
com endola, com fascina,
com destrueix tot manament!
Bé n'he vist de coses belles,
al pasar ab el vaixell;
Mongat, ab ses torres altes,
y el Sant Calvari d'Arenys;
vinyarals, tornant montanyes
jardins de pampols y ceps;
escampalls de cases blanques
sens la màcula del temps;
cales clares, transparentes;
pinedes de tots els verts;

l'Empordà lliscant la sorra;
l'Empordà bayantse'ls peus,
ferreny tocant a La Selva,
costat d'Empuries rialler,
daurat com les ales santes
del àngel del pensament!...
Doncs ni castells, ni atalayes,
ni navilis de tall grec,
ni hermites per les montanyes,
ni'l blau pur que llisca el cel,
han endolcit de ma rabia
un àtam que no'n fos més,
y tot me semblava vèureho
ara negre, ara rojenc!...
la tristesa y la venjansa
tenitme lo cor estret!...
Barcelona menestrala,
per què't va petjar mon peu?

(*S'aixeca y va cap a l'altra banda d'escena.*)

LLEONART, *seguintlo*

Calmeuvos, mon senyor, qu'es fantasía,
un brau corcer de perillós guiar,
tant prompte llensa cap a l'infortuni
com fitora la gloria desbocat.

CEBRIÁ

Oh! santa quietut de la boscuria,
sigues remey pera el meu cor malalt!

LLEONART

Son llit es ample, son doser perfuma...

CEBRIÁ, *asseyentse vora el pou*

Vull reposar, company, vull reposar!

(Se mitg ajeu y s'adorm prest arrimat en el pou. Pausa. Lleonart mira per tot. No veu la cabana. Tot just s'inicia l'auba. S'apropa de nou a Cebriá, se'l mira entre pena y sospites de proper triomf, y parla com segueix, mentres al lluny y cap amunt se senten recors de la totonada popular jugada per el pastor (1).

(1) Véginse les notes finals.

LLEONART

Dorm, mon gentil amor que vetllo ta dormida.
Soc àngel guardià, soc ombra de ta vida.
Darrera ton amor, capgiro ma naixensa,
darrera ton amor me fonc ab l'alegría
ab que la lluna's fon quan bé l'astre del día,
y tot fonentse, hi pensa!
Dorm, l'infant adorat, que bresso tes pensades.
Mon cor tens per alberc y per non-non canta-
(des
que llisquen bonament de la montanya vella,
per endolcir ton son y ma guarda fidel,
qu'esclava del amor soc per voler del cel,
y serho'm maravella!

(Fineixen les remors de la cansó perdentse encara més cap al fons. Lleonart resta absort contemplant a Cebriá qui dorm profondament. S'es fet més clar; molt llnny els esquellots ressonen. De prompte apareix Valentí Campana per darrera'l casalot. Guaita per tot, s'adona de Viana y s'hi apropa, dientli:)

VALENTÍ

Y bé?

LLEONART

Dorm! Guàytel! Parla baix!

VALENTÍ

Aixís com ell, voldría que'm guaitesis.

LLEONART

No pas encara bon Valentí!

VALENTÍ

Y m'ho dius somrient?

LLEONART

Es trista per ventura nostra gesta?

VALENTÍ

Molt menys ho fora si fos menys cansada.

LLEONART

Deu y l'amor ho volen!

VALENTÍ

Deu y l'amor? Bah!... Que'm perdonin; però jo'ls hi diré ab tot el respecte, que no es pas o mateix. El primer—un bon home, tinc entés—tot ho manega del seu sitial estant; porta'l mon a la mà,'l ressegueix ab el dit gros y mana ben assegut... S'ho mereix, ho sé prou... però no's cansa! L'altre!...

(Somrient).

Quin altre! Sab embarcar a tots y ell tant fresquet, sense que'l temps li passi... de cassera tot l'any.—Oh! bona Viana, mon amat menudall, el collaret de perles que m'empresona'l cor; ni l'un ni l'altre d'aquets dos que m'has dit, dú els anys que portode baralles ylluites ó... altres coses... que cansen per igual... y jo que no soc Deu, ni Cupido... que de cinquanta passo y que me'ls sento, bé'm puc queixar, y si pot ser... tú, plànyem!

LLEONART

Ja't planyaré, t'ho juro.

VALENTÍ

El cel t'ho pagui.

LLEONART

Y et planyaré d'una manera nova.

VALENTÍ

Ja m'escames!

LLEONART

Te planyaré tot pintante'l triomf que ja se apropa. No es un consol?

VALENTÍ

Si't sembla!...

LLEONART

Després de tant en tant, aixís com ara,'t faré magarrufes joganeres...

(N'hi fa.)

Y de sobte't diré:—Vía, Campana! un pas més, un pas més! Jo't planyo, maco, el didot de la nena entramaliada, que vol triomfar ab ella, vía, via!

(Li fa un petó. Cebrià's revolca, ella's tomba del costat hont jeu aquest sens deixar a Valentí a qui té abrassat. Pausa. Ja ben segura de que Cebrià dorm, somriu animosa passant la mà per la cara de Valentí, y segueix dihent:)

Un infant dona feina quant se'l cría, no es cert, didot?... El meu me'n darà molta... però jo sé'l que'm faig!

VALENTÍ,

Y jo m'hi cansol...

LLEONART,

Cansarse... y cà! La primera es retuda; dugues n'hi manquen sols; després... la gloria! Cóm hi viurás, cofoy a vora nostra, gaudint del meu triomf, del teu, ni aixís de poc semblant al que assoleix la cussona a la moda, entre catifes y brodats y randes, el respir contingut per ferse pàlida; aguantantse un badall pels ulls florirse de lluisó de llàgrimes; blincantse mentres flaira una poncella... Oh! repulsiva visió de la soltera que's daleix y espera!... Com jo, bon Valentí! Com les lleones al aguait del cadell, seguint terres, perills y a preu de lluites amant y ferse amar. Eixa es la vida; triomfant o morint, ignorat sempre d'aquesta multitut que viu com rates.

VALENTÍ

Oh! Viana! la gran entremaliada!

LLEONART

Oy que no estás cansat?

VALENTÍ

Oh! santa! santa!

(*Li besa el front. Les clarors del dia s'acentuen.*)

LLEONART, *ben animós*

Y ara de nou a la taleya; què passarà no ho sè. Tenim diners robats.

(*Ab ironía*)

VALENTÍ, *com Lleonart*

Y altres d'almoina!

LLEONART

Ell de nou'n va rebre a Barcelona. L'ull viu, ah! el tresorer!

VALENTÍ

Y avuy hont dormo?

LLEONART

Esperant el palau de mes victories, t'es bó dormir al ràs.

VALENTÍ

Y la gasofia?

LLEONART

T'has quedat un sol día sens tenirla? a ciutat o pel mar, o per la ruta, t'ha mancat may?

VALENTÍ

Però sé lo que'm costa.

LLEONART

Oh! vell comediant habituat a viure del pensament agé, l'hora's vinguda de ser autor y actor.

VALENTÍ

Que l'hora vinga de que s'acabi tot, al cel demano.

LLEONART

Quina heretjia!... Tot!

VALENTÍ

Tot... lo que cansa.

LLEONART

Comediant al tí!...

(*Cambiant de tó*).

Ja s'hi veu massa. Déixem. Del lloc més solitari pot ser entés tot un sagrat propósit. Explora ves, y espérem... hont diré...

(*Mirant del costat de la fondalada opost a la cabana*).

Allà veus?... No...

(*Repensantse y mirant cap a l'altre costat hont s'han dirigit pastor y rabadà*).

VALENTÍ

En la prada?... Allà dalt?

LLEONART

Just en el punt hont l'habet isolat s'aixeca.

VALENTÍ

Entesos.

LLEONART

Allà'l lluny! Allà'l lluny!...

VALENTÍ

Vina a trovarmhi quan hagis menester dels meus auxilis o sàpigues del cert si seguim marxa, si fem alt, o què fem; y'l bon Deu vulga que possis seny avans de tres jornades, o si

ha de durar més tanta follía, que'm favoreixi d'un nou joc de cames.

LLEONART

Enmandrit! al teu lloc!

VALENTÍ

Que Deu'ns valgui!

(Valentí se'n va pel costat indicat. Petita pausa. Lleonart s'assegura de que Cebrià dorm encara El día va creixent ab claror tot just difusa.)

LLEONAAT

Poquet a poc se fonen les tenebres.
El meu esprit ha menester claror.
No es prou volar entre ombres fantasiose s,
a més d'ales al cor li cal raó.
L'home si vol, pot aixecar volades
y esbojerrat topar d'un mur enfront,
escomés de varò, morir o vèncer
y el sant emportament el torna heròic.
La dòna... no es igual; par xò sa tasca
demana'l bon guiar del àngel bo.
de cap y cor deu ferne una lligada,
y per dama prudencia aconcellada
de sa passió deu mantenir el foc
sempre atinada.
El camí móstrem tú, llum jornalera
que'l meu intent en tos flagells confía...

(Veyent la cabana).

Una cabana? Sí... No'm faig enrera!

(Reflexionan. Sembla passarli un seguit d'idees agobiadores pel magí)

Oh! detura tes ales, fantasía!

(Petita pausa.)

Ni d'un moment per meditar disposa
el qui vol evitar l'esguart del hom.
En son frisar arreu l'obstacle trova,
y d'espíes arreu present el chor.

De per tot li apareix ombra enemiga,
d'un pas de boires, d'un perfum de flor,
del imprevist camí que giravolta,
del pany tancat, d'un rezel, de per tot!

(Senyalant el de la cabana).

(En aquest mateix instant s'obra sobtadament la porta de la cabana y's mostra explendorosa ab tot el descuit radiant de bellesa y de salut Constansa la Vallgornera qui porta en mans una galleda lligada al cap d'una corda, y's dirigeix al pou hont deu omplirla. Al adonarse de Lleonart's detura y li parla com veurem en familiar conversa. Lleonart, en tant resta sorprès, aixis per la coincidencia com per l'exclat ab que se li mostra. S'endevina en ell la lluita interna que devant sos pressentiments s'inicia. Mentres Constansa parla, Lleonart no abandona l'actitut de sorpresa qu'ha près al recular prop del pou tot seguit s'ha obert la porta de la cabana)

CONSTANSA

Bon día, matiner.
Us heu perdut per l'encontrada?
No sé qui deveu ser.
Mena de gent mudada
per Font-Romeu
sempre'm sab greu,
que a lo mellor se'ls fà malbé
la roba engalanada.

LLEONART, *per ell sol*

Imatje de salut,
tens del istiu la fortitut!
Miracle es ta presencia!...

CONSTANSA

Us haveu tornat mut,
al vèurens sol, perdut,

o bé es qu'us ha représ ma corpulencia?

(Riu)

LLEONART, *encara tímit y tantejant*

Ben cert que m'he torvat aixís de prompte.
Feya guarda'l meu amo, que rendit
de triscar y triscar per eixes serres,
la son l'ha près de sobte y jo'l vetllava
com tinc d'obligació.

CONSTANSA

¿Gent de pau, gent de guerra, qu'us hi porta
per llocs tant solitaris y al etzar
del tracte y'l gran moll que vostres robes
pregonen clarament?

LLEONART

Infortunis d'amor!

CONSTANSA

La vella historia de qui l'historia vera's vol ca-
(llar.

LLEONART

En aquest cas, l'hermosa montanyenca
es vella y certa tot d'un cop, creyeuho!
Tant més vos ho puc dir, per quant hi jugo
paper de comediant de poca paga.
El meu amo es el rey de la llegenda
y jo'l seu escuder,—missió ben trista!
pero la faig a pler perque l'aprecio

CONSTANSA

Pel mal d'amor les herves son escasses!

LLEONART

Pero l'aire embaumat molt l'alivia!

CONSTANSA

Si l'aigua'l pot curar, vaig a pouarne.

LLEONART

No se sab may d'hont pot venir la cura.

CONSTANSA

El malalts me fan por, vinguen d'hont vinguen
Jo que salut, tinc per ma gran fortuna,
vosaltres, ciutadans, sou gent que's corca,
y lo corcat no'm plau.

LLEONART

Rahó qu'us sobra.

(Constansa es prop del pou y tira dins la galleda ab una forta revolada.)

Si bonament pot ser, poueu ab compte
per no trencarli'l son

CONSTANSA

Perquè no ho deyeu?
(Cebriá's remou.)
L'advertencia, senyor, ve molt tardana.

LLEONART

Oh! Deu! S'ha despertat?
(Lleonart y Constansa se'l miren ab sigili.)

CEBRIÁ, *ensonyat*

Qui es qu'enrahona?

(Pausa. Lleonart s'aparta una mica. Mentres tant Cebriá's desperta del tot, se topa d'ulls ab Constansa asseguda al marge del pou y sens alsarse, la guaita una bella estona no poguent encobrir el seu embadeliment. Després exclama:)

Lleonart! Lleonart!

LLEONART

Senyor!

CEBRIÁ

Hont eres?

LLEONART

A dos passos, senyor.

CEBRIÁ

Molt lluny me sembla

LLEONART

Conversàrem, no es cert? Esta fadrina
que viu en la cabana que no vèyem
avans d'eixir el jorn, aquí vinguda
m'acompanyava en mon servey y'm deya
coses del lloc que sempre es bo saberles.

CONSTANSA

Ments com a bon servent!
(A Lleonart. Lleonart ab el dit li fa que calli.)

CEBRIÁ

Tinc set!

CONSTANSA

Vols beure?
(Coincideix ab el moment que treu la galleda y la coloca a terra)

CEBRIA

Es d'agrair l'alivi que'm procura
ton noble cor, Samaritana bella.
Jo't trovo en el camí del infortuni,
y aquesta aigua frescal, me dú l'elena
qu'he menester pera seguir y corre
més enllà, més enllà, cap hont m'enmeni
el destí despietat qu'ab l'home juga!

CONSTANSA

Bèune, doncs, bon senyor, y ella't serveixi
per tot lo que m'has dit y més encara!
(Ell veu de la galleda estant mitj tirat per terra. Ella se'l mira. Lleonart observa a distancia.)
Es fresca?

CEBRIÁ

Glassa y enardeix tot d'una!

CONSTANSA

Més aigua té aquest pou, que'l teu cor penes.
Si'n vols més, pouaré fins a saciarte
y avans t'assequeràs que ell no s'assequi.
(*Se'n va emportantse la galleda. Pausa. Cebrià se la mira atentament mentres s'allunya Després s'aixeca sobtadament. Un cop dret sembla reflexionar quelcom de trascendent y com responent a un ràpit determini, diu al seu patje qu'haurà del fons estant observat quant d'apa rentment misteriós per Cebrià passa.*)

CEBRIÁ

Lleonart! Lleonart!

LLEONART

Senyor, que us passa?

CEBRIÁ

Una pensada pel meu cap fa ronda.
Qui sab si una pensada formidable,
d'alta intenció, d'exemple, de venjansa,
de llissó trascendent! Una pensada
qu'es prou potser per repurtar un home.

LLEONART, *amb to de suau ironia, preveyentho tot clar*

Oh! benhaurat ambient de la montanya,
qui fa neixer pensades portentoses!
Expliqueuvos, senyor, que tot jo friso!

CEBRIÁ

Lleonart, t'has fixat en eixa dòna?

LLEONART

Certament.

CEBRIÁ

Que m'en dius?

LLEONART

Qu'es molt hermosa!

CEBRIÁ

Y rès t'ha sugerit s'explendidesa
rùstega y tot?

LLEONART

indiscreta resposta,
Senyor, mereixería la pregunta!
Permeteume callar.

CEBRIÁ

Tot altre cosa
vull dir de lo que't creus. Escolta, vina.
Una dona com esta l'inmagino
de robes ciutadanes regalada,
son cabell ben lligat, la toca blanca
resseguida d'aglans y cintes fines;
la faldilla y'l cos tota rublerta
de menudalls, galans y altres riqueses
que donen aires de senyora feta
y embauquen als passants que xiuxiuejen...
M'entents, Lleonart?

LLEONART

Senyor, no pas encara!

CEBRIÁ

No la veus passejant per Barcelona,
movent gran enrenou ab son dispendí?

LLEONART

Cert, senyor no li veig; y li veuría,
y rès del mon que'm conteu podría entendrer.

CEBRIÁ

No acertes, mon amic, qu'es la venjansa
qui fa enlairar el meu esperit en l'ombra?

LLEONART

Menys us entenc com més parleu,
y'm raca ser tonto a tal extrem

CEBRIÁ

No veus eixir de mon sobtat propòsit

un escarni grotesc, pel quin accepto
maritarme si ho cal, entant que pugui
enfondrar sota peu la cobdiciosa
qui menys preuava mon amor? Contesta.
Vas entenentme, Lleonart?

LLEONART

Tal volta.

CEBRIÁ

Y què m'hi dius?

LLEONART

Qu'es cert qu'es molt hermosa.

CEBRIA

Rès més qu'això?

LLEONART

Voleu rahó més alta
per explicarse tant ardidesa gesta?

CEBRIA

Es la venjansa sols la que m'incita;
entenentme bé, Lleonart; no es altra cosa,

LLEONART

Vaig entenentvos. crec.

CEBRIA

Y bé, no troves
colossal la pensada, monstruosa?
qu'en front del seu orgull de menestrala
jo hi llensi a dolls salut y bona estampa,
més qu'ella rumbejant, més a la moda,
vessanthi mos cabals pera mostrarli
qui soc y'l que puc fer y'l qu'es va perdre?

LLEONART

Senyor, lo que'm conteu molt us honora.
Una cosa'm desplau en vostra arenga
y us la vull dir: l'oblidar que som homes.

CEBRIÁ

Ara soc jo qui no t'entenc; explicat.

LLEONART

Més clar ni l'aigua, mon senyor; ni l'aigua,
que fa poc heu begut y ab sa frescura
quelcóm de gran ardencia deixondia
dins vostre esprit assedegat de dònal

CEBRIÁ

Parles seriós?

LLEONART

Si això es lo qu'us honora
el dísfressarho, no.

CEBRIÁ

Si no ho disfresso.

LLEONART

Quan un vol lo que vol y això li sembla
ab raó o sens raó, que no escau massa
al moment, o a un sens fi de prejudicis
que malmeten la forsa del volguerho,
per alcansarho's forja mil històries
qu'ell propi se les creu y no convencen
a quí del tot seré se les escolta.

(*Pausa.*)

Sou jove apassionat; cerqueu clemencia
per apagar el braseral qu'us torra,
y are veniu ab fingiments y escarnis
d'aquest «me plau», que per nosaltres, homes
es més que per un rey, ceptre y corona.

CEBRIÁ

Lleonart!...

LLEONART

Tinch raó. Doncs confesesuho
Soch acàs un parent qu'us escatimi

herencia o llibertat, o que sancioni
de vostres actes l'explendent follía?
Digueu, ho vull, y es tot. Nostre romiatje
no es per cercar muller? Doncs cap a fira!
y en el triar subtat o sensa pressa,
hem de trovar lo que millor convinga.
Deixeuvos de venjanses y d'excuses.
Us plau la Montanyenca?

CEBRIÁ

No m'explico,
o no m'entents prou clar, o be bromejes!

LLEONART

Jo bromejar, senyor? Bona seria,
si parlo seriós com un notari;
si poso en lo que dic tota la forsa
per persuadir vostra raó agitada!

CEBRIÁ

Com te pots explicar qu'aixís de sobte,
darrera l'amargor qu'encar m'atía,
si a ciutat de Beltrana m'agradava,
aqui senti passió tot just hi arrivo,
per una dòna qu'un moment he vista?

LLEONART

Les recaigudes es aixís com venen
y mundansa y amor son tant afines!..,
Per rendirvos servey cal que m'esforsi,
convencentvos, senyor que l'amor propi
ab amor pasional rès té que veure,
que'ls ulls y'l cor son enemics terríbles
de tot raonament, y que no es jove
qui de la consecuencia s'esclavisa.
Us plau la montayenca?

CEBRIÁ

Plàurem... Plàurem...

LLEONART

Encar us perpetreu en la falsía?
M'ho mereixc, senyor? No soc jo jove
com vos sou jove? No panteja'l meu cor
tal com el vostre, no sento com sentiu?
Perquè amagàrsem quan jo'm mostro sencer
sens la temensa d'un mal interpretar.
Per qué?

CEBRIÁ

Cert Lleonart que tu vas dirho...

LLEONART

Que vaig dir?

CEBRIÁ

Que a montanya trovaríem
lo no trovat en la ciutat tal volta.

LLEONART

Santa infantesa! Ni que ho hagués dit.
Si us plau, senyor, no perdeu el temps; pre-
(neula.

CEBRIÁ

Lleonart, bon amic!

(L'abrassa.)

LLEONART

Com no ha de serho
el qui consent a tot y don l'empenta?

(Lleonart de sobte's desfà de Cebriá ab cert neguit. Aquet va cap al fons y guaita impacient del costat de la cabana. Lleonart diu per ell:)

Qu'es perillós son atansar!
Tot mon semblant fa colorir;
mon travestir pot esquinsar.
Es joc de foc el d'abrassar,
fa divagar,
sab enardir,

en un moment pot enfondrar
el meu fingir!

(Tornant prop Lleonart.)

CEBRIÁ

Y ara que faig, Lleonart; cap hont camino?
Com promoure l'exclat? Be cal pensarho!

LLEONART, *en innamagable turbació*

L'exclat senyor...

CEBRIÁ

Què tens?

LLEONART

Es que medito.

CEBRIÁ

El rostre't veig encés, tes mans son caldes
Que tens, Lleonart, que tens?

LLEONART

Aquestes ànsies
son una prova més de la foguera
que porteu dins del pit y us surt defora.
Sou el jonc prop del riu que li demana,
«que's aquest jonc...» y es ell que s'hi enmiralla.
Mon foc y més rojors de vos me venen
Heu vist may les parets que resplendeixen
al sol batent de llum fuetejades?
Com no haig de resplandir rojors brillantes
si vos viviu en un palau de brases?
Qu'us cal fer m'haveu dit? Parlar! no es altre
la missió del amant, quant vol l'amada.
Passos incerts, mirades que divaguen
condueixen tant sols a les palpentes
y no van més enllà d'un exclat tètric
de flors vesprals y cants de xup qu'adormen.
Parlar, parlar. De cara al sol les coses
s'obtenen netament, fugint l'escarni
del sota veu que Fébus desprecía.

Ell vol l'amor cremant, igual qu'ell crema
terres y mars tot anegat en flames.

CEBRIA

Parlaré! parlaré!

LLEONORT

Y en la sorpresa
de vostra parla clarament concisa,
cara al sol, cara a tots, y ella entre'ls altres,
millor descubrirèu lo que s'amagui
sota son pit enarborat de vida,
que cercant l'ocasió més apropiada
sols y al etzar, hont fingiment disposa
les teles del engany per tot preludi.

CEBRIÁ

Faré tot lo que'm dius.

LLEONART

Algú s'apropa.

(Del costat esquer se senten veus. Son els segadors que tornen de missa. Cebrià va a mirar qui s'atansa y després fa uns passos cap a la cabana. Lleonart diu per ella:)

Amor, medita amor!
El perill va extrenyent
impetuosament
el camp de lluita.
El crit aixordador
del desitjar vehement
recòrdem la remor
del huracà furient.
Amor, amor!
De tes flagells la lluisor
me cal, amor!

(Cebriá ha retornat prop Lleonart. La porta de la cabana s'obra de nou, y reapareix Constansa qui coloca entre pedres un bot de ví y plats de terrissa tot dient:).

CONSTANSA

Encara sou aquí gent ciutadana?

CEBRIÁ

Pagant no podrém hèure refrigeri?

CONSTANSA

Si'n sobra ray, que d'altres ja fa estona
me'l tenen demanat.

CEBRIÁ

Ves de complàurens.

LLEONART, *qui se'n es anat cap al fons esquerra*

Homes del camp d'aquell costat s'apropen.

(*Cap al fons se sent confosa parlería.*)

CEBRIA

Oh! lloch encantador, com me regales!

LLEONART

Mireulos, mon senyor, de flors tots vessen...

CEBRIA

Y venen cap aquí?... Bella...?

CONSTANSA

Constansa.

Son segadors del prat; al clar de lluna
finiren de segar la nit passada;
tornen de missa matinal y volen
la gorja refrescar avans d'anarsen

(*s'apropa d'ells y guaita al lluny.*)

Si, si; son ells!

(*Entra de nou y molt depressa a la cabana, ja convensuda de que'l caballer s'ha agradat d'ella.*)

LLEONART, *a Cebriá*

A l'ocasió primera
no manqueu a lo dit.

CEBRIÁ

Rès de mancarhi.

LLEONART

Ab l'or de nou rebut a Barcelona
podeu lluir, si'l cas us ho reclama.

(Se'n va cap al fons. Les veus dels segadors se senten més aprop. Després del costat hont se senten—fons esquerra—arriven Salvi, Hom dedeu, Melcior y Fluvià ab dos més que se'ls han juntat, y esbojarradament guarnits de flors, suats, en mitj d'un veritable exclat de luxuria, de set y de fam, rublerts de desitjos assahonats pel sol de Juny. Fluvià ve carregat de manta y sac plé, un dels que se'ls ha juntat també ab un sac a la esquena. En el moment que's presenten, Constansa apareix al dintell de la porta de la cabana carregada de vasos de terrissa y dos pans morenos.)

SALVI

Salut y bona sort la bella Vallgornera!

CONSTANSA

Salut als matiners de la missa primera!

MELCIOR

Venim assedegats!

FLUVIÁ

Ja tens apunt el ví?

SALVI

Ja tens apunt la vianda?

FLUVIÁ

Jo primer!

MELCIOR

Primer jo!

(Voltantla mentres avansa.)

CONSTANSA

De rengle y preneu tanda,
Borratxos! disbauxats!

HOMDEDEU, *apropantshi*

La fam m'encalabrina mirante solament.

CONSTANSA

Ay, Deu! el sense ploma com pert l'enteni-
(ment!
Dits curts y poc tocar!!
(Per Homdedeu qui vol tocarla.)

SALVI

Que'l vell se fassi enrera!
(Dant una empenta a Homdedeu, y passantli devant.)

FLUVIÁ

Pas a la juventut!

CONSTANSA

Per tanda he dit; per tanda o plego! Deu m'
(ajut!
Quin modo de cridar!

HOMDEDEU

El sol del mes de Juny escalfa la sanalla!

SALVI

El cà torna rabiós y sembra de canalla
la terra gran y ardent!
(Tots riuhen.)

CONSTANSA

Oh! boques pervertides! Si que'n cureu gran
(mal
d'anar a les palpentes a missa matinal!
(Van vora d'ella molt esbogerrats mentres coloca per terra vasos y vianda.)
Tingueu enteniment!

SALVI

Que visca!

FLUVIÁ

Que visca la Vallgornera!

CONSTANSA

M'hi faig a cops de puny! Au! tots enrera!
(*La volten tots saltant y volguentla agafar. Cebrià y Lleonart s'ho miren desde'l fons seguint animada conversa. Cebrià instrueix a Lleonart perquè vagi a fer un bon pom de flors boscanes per oferir a Constansa*)

VICENS, *de dins cap al fons mateix costat*

Constansa!...

CONSTANSA

No es el pare?

SALVI

Es ell que l'hem deixat
ab altres de la colla d'aquest y del Serrat
que venen a juntarsens per'nar plegats avall.

CONSTANSA

Si avuy no'm torno boja!...

FLUVIÁ

No t'espanti'l trevall
qu'aquí hi ha mans y brassos y forses per llen-
(sar.

HOMDEDEU

No llensis rès, diastre, que demà't pot mancar.
(*Arriven Vicens, Arcis y dos més. Aquestos apariats com Fluvià y l'altre.*)

ARCIS, *molt rumbós de tó*

Salut la Vallgornera, salut, bella Constansa,
tos ulls y tes begudes son la sola esperansa
del pobre segador.
De Font Romeu t'aclamo Regina y Sobirana;

per tàlem branques verdes; per gran palau ca-
(bana;
per diadema, amor!

FLUVIÁ

Que visca!
(*Ben fort y cridat. Vicens riu molt.*)

SALVI

Que visca la Vallgornera!
(*Tots la volten y l'aclamen*)

CONSTANSA

A cosses m'hi faré! Au! tots enrera!

(*Gran esbalot y gatzara; s'esbatussen bruscament però ab certa alegría.*)

TOTS

Que visca!

CEBRIÁ, *apropantshi ab Lleonart*

Y a mí, bons segadors, no m'hi dareu estada
en est fra..c aclamar bellesa tant preuhada?

VICENS, *a Constansa*

Qui son aquesta gent?

CONSTANSA

Son uns passants, mon pare, qu'he vist a llum
(de día.

ARCIS

Y si'n valgués de menos la vostra senyoría?

CEBRIÁ

Ré hi fa si ella hi consent.

(*Riuhen entre ells. Ella's mira a Cebrià bona cosa interessada y envanida. Vicens entra a la cabana y tot seguit ne treu un gros pernil y una gabineta. Els segadors s'asseuhen per terra, mà dreta, entre gran abalot y afanyosos*

menjen y beuhen mentres Constansa'ls serveix ajudant a son pare.)

CEBRIÁ, *a Lleonart que va inspeccionantlos a tots*

Ves per les flors, no triguis.

LLEONART

No tingueu por, qu'es càs!
(Per ell.)
Y a Valentí Campana instruiré de pas.

(Se'n va corrent per hont se n'es anat avans Valentí. Els segadors escolten a Cebrià tot menjant y bebent.)

CEBRIÁ

Segadors de la plana, la bella y l'hostaler:
sapigueu qu'aquets hàbits cobreixen cavaller,
qui sent la vida fera del montanyés ardent,
y de natura altiva tota disbauxa sent.
Qu'es fer en sos delirs com fera tramontana;
qu'es pròdic en mercés com aigua diluviana;
que per haver la flor que escau a son volguer,
daría lo que no per grans poders haber,
y aspira conquerir el goig de santa vida
en mitj la magestat de la plana florida.

VICENS

Doncs tot això, senyor, son els nostres cabals.

CEBRIÁ

Per 'xó me'n sento grat y vull darne senyals,
a frec a frec fruint de vostra gallardía,
tant ampla magestat e infinita alegría.

SALVI, *descregut y sens deixar de menjar*

De les paraules soles, senyor, no se'n viu pas.

MELCIOR

Mostreu vostra alegría d'istil... que vingui al
(càs.

HOMDEDEU

Que sigui per nosaltres de recordansa eterna!...

ARCIS

Golafres!

FLUVIÁ

Mira l'altre!

CEBRIÁ

Si l'hàbit t'enlluerna,
segador cobdiciós, estigues amatent
per rebre recompensa del teu atreviment,
fentvos cantar a tots de la gaubansa'l chor
al dring acompanyats d'aquesta bossa d'or.

(*Llensa la bossa per terra. Els segadors van famolencs per agafarla. Ell se treu l'espassa y la posa demunt la bossa per la punta fentlos recular dient:*)

Més avans, escolteume
y aprés resposta feume

(*Dirigintse a Vicens y Constansa. Pausa. Tots escolten intrigats.*)

Jo donaré aquest or
per sembrar la alegría
si triomfo de tot,
quant triomfar voldría.
D'altre que'n tinc guardat,
serà la vestidura
de qui fa poc m'ha ull-pres
vessant dolls de natura.
Oihume l'hostaler;
¿què ha de fer l'home honrat
que vol haber quelcom
qu'un altre té guardat?

(*Pausa.*)

VICENS

Demanarho, senyor,
per veure si ho alcansa.

CEBRIÁ

Doncs jo, demàn l'amor
de la bella Constansa.

(Tots resten sorpresos. Pausa. Ella coqueteja. Al pare se'l veu cofoy)

VICENS

Què hi dius?

(A Constansa.)

CONSTANSA

Pobra de mí!

(Fingint.)

SALVI, *a Constansa*

No'l deixis escapar!

VICENS

Respón!

MELCIOR, *a Constansa*

Digues que si.

CONSTANSA

Es cert?

(A Cebrià y sempre ab marcada hiprocresía.)

CEBRIÁ

No he parlat clar?

Pausa. Finalment, fa que sí ab el cap y s'abrassa ab son pare)

Victoria, segadors! Mon amor treu florida
y com ruixim, llensa or demunt la prada hu-
(mida.

(Ab l'espasa tira enlaire la bossa y l'or cau per terra. Els segadors s'hi llensen follament al demunt.)

FLUVIÁ

Visca'l senyor Marqués!

MELCIOR

Visca la Vallgornera!

HOMDEDEU

Per mí!

SALVI

Ja'n tens!

HOMDEDEU

Qui ho diu!

MELCIOR

Jo'n vull!

ARCIS

Quina fal-lera!

(*Se'n va a cercar un brancatje de fulles per coronar a Cebrià.*)

CEBRIÁ

Mos brassos son oberts per rebre tos amors!

CONSTANSA

Mon pare!

VICENS

Filla, ves!

(*Ella hi va corrents,*)

CEBRIÁ

Per fí!

(*Obrinli els brassos. Quant va per abrassarla y besarla, Lleonart arriva corrents ab un pom de flors boscanes, convensut y temerós de lo que ja passa. S'interposa dihent:*)

LLEONART

Senyor!....

(*Deturant l'abrassada.*)

Les flors

CEBRIÁ

Per ton front!

(*N'hi tira prenentles de Lleonart.*)

SALVI

Visquen tots!

MELCIOR

Que visca la noblesa!

ARCIS, *ab corona de vert qu'ha teixit rapidament*

Per vostre front, senyor, que resplendeix gran-
(desa.

(Salvi, Mencior y Fluvià aixequen a pes de brassos a Cebrià ja coronat per Arcis Homdedeu y els altres ab branques verdes y tots ab el vas ple de ví. Vicens portantne un també de plé a Cebriá.)

VICENS

Per la salut de tots!

CEBRIA, *el pren y l'ofereix a Constansa*

Que begui la Regina.

(*L'hi dona*).

CONSTANSA, *el pren*

Ja ho faig y ara beu tú.

(*beu*)

(*Li dona'l vas*).

CEBRIÁ

Per tú!

(*Beu. Tots criden)*

LLEONART, *apart*

Pobre cor, trina
devant tanta mudansa tement esser vensut.

HOMDEDEU

Que visca'l gran senyor!

CEBRIÁ

Salut!

TOTS

Salut, salut!

(Tots beuhen y aclament desaforadament. Apareix Valentí Campana, ab la capa del pastor qu'hem vist passar y un barretet vell al cap, un bastó y una branca florida entre escardots lligats al cim. Va encorvat. Sorpren la gatxara dient. (1)

VALENTÍ

Alegría sorollosa
es presagi de tristors;
¿per què, gent escandalosa,
desvetlleu al qui reposa
de la llum als resplandors?

(Els segadors posen peu a terra a Cebriá qui resta coronat prop Constansa, passant a mà esquerra. Els segadors y Vicens formen grupo cap a mà dreta. Valentí Campana es veu enrotllat per tots els altres Lleonart cap el fons, al aguait seguint sa propia trama.)

VICENS

Qui sou vós y què voleu,
aucellot de mala fatxa?

LLEONART

Si nostra joya torveu,
quelcom de greu rebereu!

VALENTÍ

No m'espanta'l teu ustratje!

CEBRIÁ

Au! d'aqui, brétol, surnut!

CONSTANSA

Via fora, trapacer!

Veginse les notes finals.

HOMDEDEU

Vols un trago del aixut?

FLUVIÁ

De cap al riu que và brut!

VALENTÍ

Tot pot ser!.. Tot pot no ser!
Y vostres crits y gatzara
que d'hont provenen veig clar,
jo vos faig serment desd'ara,
qu'us eixiràn a la cara
per vostre esglany pregonar.
(*Pausa. Aparentosament*)
Jo espurgo la veritat
del arbre vell sempre fullat
que se'n diu vida.
Jo parlo ab els aucells
y explico pels vols d'ells
coses que venen.
Els Védes m'han nodrit;
els Arabs eminents
m'han ben fornit
de clarvidencia,
d'Onéiromancia soc
espurna del ver foc
y tot ho encerto.
Quiromància per mí,
es lletra d'art punyent, diví,
clara, ben clara!
Jo faig la sort dels Sants,
y astrólec dels més grans
soc per ma gloria.
Conec l'art dels perfums;
danso del Sàbat a les rojes llums;
y amic del diable,
de filtres tinc escrit un llibre gros,
y venc talismans d'òs...
que molt abunda.
Cóm no haig d'endevinar

tot alló bó o dolent que deu passar,
si soc tant sabi?
Cóm no m'haig d'escruixir
tan sols al pressentir
el mal qu'us ronda?

(El grupo de segadors sembla extremirs a les paraules de Valentí Campana.)

LLEONART, *fingint exasperació*

Y bé, senyor farsant,
fuig ràpit com un llamp del meu devant
o sino t'estabello!

CEBRIÁ

Dèixal estar, Lleonart!
Ja'l conec el seu art!...

VALENTÍ, *ab molt misteri y signant a Cebrià*

Es ell! Mireulo!

(Els segadors y Valentí se'l miren intrigats. Cebriá va per abraonarshi y Constansa'l detura dientli:)

CONSTANSA

Oh! no, senyor, per Deu!

CEBRIÁ

Cap mal temeu que caiga demunt meu.

LLEONART

Prou té qui'l vetlla!

CEBRIA

Si es qu'ho fa per cobrar
se'n té de recordar!

LLEONART

Maneu que'l treguen!

(Mentrestant Valentí catequisa als segadors y a Vicens ab gestes enfàtics y signant a Cebriá misteriosament. Cebriá, Constansa prop d'ell

y Lleonart sempre al aguait de lo que passa, formen un grupo al costat esquer, prop del pou.)

VICENS, *a Valentí en resposta de lo que aquest els hi diu*

Ments!

ARCIS

Ments!

VALENTÍ

Que mentho? Ho dic y ho repe-
(teixo.
Es mal que de molts anys de ben aprop co-
(neixo.
Tot just quan arrivava la vista m'ha fixat,
y he dit per mí, dolentmen: Es boig arrematat!

VICENS

Resta dit; però pensa que si no ho proves clar,
un clot faré que't fassis, y en ell t'haig de col-
(gar.

VALENTÍ

Les proves abundoses de nostre màgic art
responen de ma vida.

VICENS

Ves que no vinguen tart!

(Queden parlant Melcior y Fluviá van al grupo de Lleonart, Cebriá y Constansa, s veu que li comuniquen lo qu ha dit Valentí Campana. Aquell de sobte sembla irritars y's calma al seguir de les paraules que Lleonart li diu per desviar sa actitut perillosa.

CEBRIÁ

Jo!

CONSTANSA

Què diu?

(*Va cap al grupo de son pare. Torna prest ab Cebriá*).

CEBRIÁ

Mala fera!

LLEONART

Senyor, no us exalteu!
seguiu millor la trama
d'aquest vil pasatemps.
Prudencia es concellera
qu'ns cal creure sovint.
Diu que sou boig? Riemhi,
y's cansarà per fí.
Molt més que vos sentía
la ràbia dins del pit,
y ara de cop, retracto
posat y procedir.

CEBRIÁ

Es cert, amic, mès val!
(*Ab marcada transició*).
Fa pena sa miseria,
y m'interese al fí
per aquesta comedia!

(*Seguixen parlant ab Costansa, qui no deixa de mostrars una mica escamada, ab Fluvià y Melcior ademés, quins també un tant escamats van a juntarse ab els altres al vol de Vicens y Valentí*).

VICENS

Si no ho proves depressa, Deu t'hagi perdo-
(nat!

VALENTÍ

Deixeulo que s'atansi per dirli'l mot sagrat;
un mot qu'es maravella per tot gran descubrir;
paraula devallada... d'un lloc que no puc dir!

CEBRIÁ, *plantántseli devant fresc y rient*

Es dir, senyor trapella, que'l teu art portentós
ha vist en ma persona la d'un ser perillòs!

VALENTÍ

He dit boig, mon senyor, us tracto ab més
(finesa.

CEBRIÁ

Boig d'amor per qui veus.

(Senyalant a Costansa).

VALENTÍ, *a Homdedeu, condolgut y extranyat*
Aquella es sa promesa?

VICENS

Ma filla!

VALENTÍ

Vàlguem Deu—noextranyeu que l'
(invoqui—
recorts de temps passats!

(Cebriá, Constansa y Lleonart riuen; Homdedeu y Salvi s'hi apropen.)

CEBRIÁ, *rient*

Que soc boig!

(Alguns dels segadors van també per aproparshi).

VALENTÍ

Ningú'l toqui!

(Tots se fan enrera. Pausa. Molt misteriós ab moviments grotescs.)

Sa rialla es de gel, de foc son ses mirades.
Mireulo bé, mireu com té les mans crispades.
Ha fet dispendi d'or? Ha posta mà a l'acer?

(Fan que sí ab el cap).

Les dugues soles coses que'm mancaven saber.

(Constansa poc a poc va cap al grupo dels segadors escamada.)

CEBRIÁ

Ja'm sento contrariat per tan poca agudesa!

LLEONART, *gesticulant nerviosament*

Calma, calma, senyor; jugueu ab més destresa.

VALENTÍ

Oh! moviments d'esglay! Oh! cara descom-
(posta!

CEBRIÁ

Constansa, tù t'ho creus?

(*Pausa. Ella fa que no, però intrigada.*)

VICENS, *a Valentí*

La prova per resposta.

(*Pausa Gran espectació. Valentí Campana fa fer rotlle y comensa devant Cebrià a desferse en moviments maquiavèlics que tots segueixen ab gran interés y espectació creixent. Als moviments de Campana, Cebriá riu nerviosament aconcellat pels gestos de Lleonart*).

VALENTÍ, *al grupo*

Veyeu? Aquesta prova en favor meu, molt diu.
No son coses de riure, y mireulo com riu!

CEBRIÁ, *sempre nerviós*

Y anem seguint la farsa no mes perque ell ho
(vol!

VALENTÍ

Ha dit farsa! ha dit farsa! Tant jove, quin con-
dol!

(*Pausa. A Constansa, ceremonios en extrem*).

Ara ve el gran moment; per tú sols m'in-
quieta.

CEBRIA, *rient*

Però val més avuy, que quan fos cosa feta.

(*Grans moviments de Valentí. Varies rialles de Cebrià y Lleonart. Agitació en tots*).

VALENTÍ

Fumera del infern per demunt de ton cap
(plana!

Incitatus ad me!... Què... què... què de Bel-
(trana?

(Al sentir aquest nom, Cebrià's treu l'espasa fora de sí dient y perseguint a Valentí Campana).

CEBRIÁ

Ah! miserable! vil! farsant! mal home!

TOTS

Es boig! es boig! es boig!

(Tothom fuig. Constansa xiscla. Y ab son pare's tanquen a la cabana Els altres fugen a la desbandada. Valentí el més prest de tots.

LLEONART

Senyor, deixeulos!

CEBRIÁ

Constansa!...

(Cap a la cabana; al interior soroll de forrellats, y fort xiscle de la noya. Tornant.)

Vull la sang de qui'm difama.

TOTS, *a dintre y lluny*

Es boig! es boig! es boig!

LLEONART, *deturantlo*

Calma!

CEBRIÁ, *desfentsen*

No; déixem!
Aquest nom, eixa veu, oh, visió fosca
d'un mal passat que m'entrebanca'ls passos...
Hem somniat? Digaho tú!

LLEONART

Jo no m'explico...

CEBRIA

Que'm calmi dius si tot el goig me roben?

LLEONART

Fem vía mès amunt d'eixa encontrada,
molt més amunt encar, allà hont no arrivin
les fetors de la vida ciutadana.

CEBRIA

Oh! vida de miseries y conxorxes,
qu'arreu abasten, y com tret de fona
torven la pau de qui'n renega ab ira!
Però digues, Lleonart, per quin misteri
el nom pervers de la cusona fembra
ha ferit mos sentits y descalabra
triomf tan senyalat?

LLEONART

Ni qu'ho sabessiu
curaríeu gran mal! Sols menyspruantles
s'enfondren prest les visions esquerpes;
y en quant al triomf, l'haveu tingut de sobres
quedant ilès de marital tempesta.

CEBRIA, *anant a la cabana*

Constansa, sèntem!

LLEONART, *interposantshi*

Mon senyor, enrera!
Ara soc jo qui vostres passes barro!
Si avans he consentit, are m'hi nego
vetllant per vos quan vos malmet la rabia.
Més amunt, més amunt! Gent que no troven
la veritat en el seu fons cercantla,
que s'embauquen ab gestes y paraules
del vil farsant, senyor, jamay podríen
oferirvos l'amor ab la fermesa
que vos l'aneu cercant, com l'aucell cerca
companya per fer niu de branca en branca.
Mes amunt! Mes amunt!

CEBRIÁ

Oh! quin misteri!

CONSTANSA

El mon n'està rublert!
(apart.)
y amor els forja!

CEBRIA

Fugim! fugim! May més d'eixa boscuria
recort voldría haver, y a ser possible,
com Hércul erborant sa grana teyera,
la deixaria sota un munt de brasses!
Ay! que'l cercar muller, may dit hauria
que fós tasca tant dura y tant penosa!

LLEONART

No hi ha camí florit, hont no s'amaguin
a milers els perills y les angoixes...
Mes amunt! més amunt, y allà en la cima
reposarà vostre dalè sens fi!
Oh! la santa quietut evocadora
dels grans amors que borden l'infinit.
D'ella provè la misteriosa parla
que'l mon bresola majestuosament;
alli treu flor tota llevor colgada,
y l'ànima extasiada
vora voreta del cel blau se sent.
La cansó del Rabadá se sént de nou y mes lluny encara. (1)
Sentiu? De dalt les cansons venen

CEBRIA

Qui les pogués sentir alegre'l cor!

LLEONART

Son les montanyes altes, les que tenen
solcada en ses entranyes la llevor!
Mes amunt! mes amunt! Ja la segona
(Per ella).

(1) Notes finals.

rodola pel inginy del meu amor.

CEBRIA

Coratje'ns cal!

LLEONART

Millor!
Deu sempre l dona al qui's creu anegat en el
(dolor!
Amor!... Amor!...

(Ab lo triomfador mitj abrasantlo. La cansó es descapdella amablement com per endolcir l'esperit de Cebrià y encoratjar a Lleonart, nostra adorable yenamorada Viana).

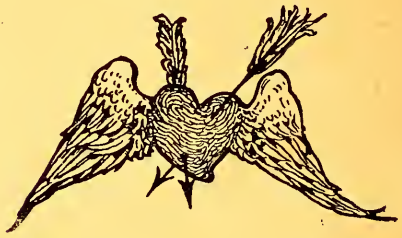

ACTE TERCER

ESCENA

LA MONTANYA INNOMINADA

Llum vespral, blava y transparent, deixa veurer tot just montanyes alteroses; extensions adormides; arbres vells y gegantins, la menuda caseta que'ls Follets anomenen llur Palau.

La quietut de la neu tot ho enbolcalla.

PERSONATGES D'AQUEST ACTE

VIANA=LLEONART.

CEBRIÁ.

VALENTÍ CAMPANA.

EL GRAN MORCHEL-LA.=Poderós Senyor dels follets que habiten el lloch escèna. Com bon follet menut, molt menut; gran barbut, autoritari. Ferestech.

EL FOLLET PIRROQUIRIS.—Cap pelat, barbe y escas cabell roig; bellugadís, actiu y ptè de voluntat forategaire.

EL FOLLET TORTUGA.=Mandrós com un cà de casa bona. Cabellut y ransoner.

EL FOLLET DISDERCH.=Saltador entremaliat, que ni les espurnes del foch l'aventatjen.

EL FOLLET MIRIS.=Tocador de gaita y espanta aucells.

FOLLET LLUHERNA.=Cap blanch y barbe blanque, mal pensat y ensopit.

FOLLET SALTIRONS.=Dansaire primorós, menut, com cap d'altre de la colla.

PRINCESA BLANCANEU.=Jovincela en lo bell de la edat. Esbelta y alba de rostre y vestidures. Evocaciò vibrant de les princeses de rondalla, totes bones, totes excelses, totes esclaves y sospirant totes el brau galant deslliurador.

Comensa

La escena apareix en mitg la més complerta solitut. Ben aviat venint del fons esquer, se veu arrivar vacilant a Valentí Campana. Va tot cobert ab el mantell y se l'endevina desgarriat en el seu camí. Dona unes pases d'esquerra a dreta, del fons a primer terme guaitant per tot. De sobte's detura y diu mitg assegut y fadigat, al peu d'un dels arbres de primer terme.

VALENTÍ

Joventut, joventut, per tes follíes
de cap y cames trisco fa molts díes
y ara'm trovo encallat
de boires y de neus en les tasqueres,

quina por tinc, darrera tes quimeres,
de càurehi cor-gelat!

(*Se aixeca*).

Hont ets, Viana, y ton senyor hont es?
Per moments temo no reveurhos més!
Tinc fret! No sé que'm passa!
Oh! forta y blincadissa joventut,
per quins confossos viaranys m'has dut?
Ens hem enlairat massa, massa!

(Y tot mirant per una y altra banda se'n va descoratjat per el costat esquerra primer terme. Tot seguit del costat dret apareix Lleonart en semblant actitut que la de Valentí, si bé sens decaiment y no habent encar perdut son rostre els trets de l'heroícitat amorosa que l'atia a tot perill, a tota aventura triomfadora. Després de percorre'l paratje cercant d'aquí, de allà y casualment no fentho del costat qu'ha desaparescut Valentí, diu:)

LLEONART

Per quin etzar la boira ploranera
ens ha descompartit d'eixa manera?
Tú neu, sabs d'esgarriar!...
No veig ni mon amor, ni mon company.
Per ells més que per mí temo tot dany!
Si jo'ls pogués trovar!
Oh! lluita del amor, tant ignorada
d'aquells que't pinten bella, sonrosada,
dessota pàli d'or!...
Si sembres flors, que lluny es la florida!
Tinc por qu'es menester tota la vida,
per haberne una flor!

Se'n va cercant, indagant, per l'indret mateix qu'ha comparegut Valentí Campana Després d'un curt moment de trovarse sola l'escena durant el que se sent molt lluny cantar el chup, apareix venint del fons y carregat ab un sac al coll y un fanalet a la mà, el follet Pirro-

quiris, qui's dirigeix decidit cap a la caseta y diu després de guaitar al entorn tot deturantse a mitja escena:)

PIRROQUIRIS

Gent de la rassa del Gran Marchela! Oh!

(*Cridant. Pausa. Ningù respon. Guaita de nou al entorn.*

Servents del gran senyor Trapella! Aquí!

(*Pausa. No sentintse respost se decideix a descarregars del sac després de deixar el fanalet a terra y diu mentres ho fà:*)

O no han vingut encara, o el de l'aguait, el massa ví y la sobrera mandra'l tenen atuit en un recó! No serà mala garotada la que si es cas desvetlli al ensopit!

(*Pren un tronc de per terra y's dirigeix a la barraca mentres crida.)*

Follets esforsats de la montanya innominada! (*Part de dintre se sent un badall llargu:issim*). Ah! mala tofa de neu't deixi encarquerat y el nàs desfet en gotellada freda!...

(*El qui badallava's presenta'l peu de la porta fent altre badall. Es el follet Tortuga. Veyentlo Pirroquiris li diu.)*

No'n podía ser d'altre! Aixís senyor Tortuga, vetlles per alló que se't confía? Cerca depressa la més grossa carbassa de les robades hont puguis amagarte, y amagat'espera que'l Gran Morchel-la sos furors endolceixi ab la beguda del proper sopar, altrement—y alégrat de que jo de ma propia ma no ho fassi,—sería blavejat ton cós a bastonades, que ni un cel seré d'Agost l'igualaría!

TORTUGA

Tant mal he fet, per un petit descuit d'estar despert?

PIRROQUIRIS

No encenguis mos furors, rosegó indigne de perteneixer a la nostra rassa, que trasbalsa capgira y torna foll tot d'una al burgés hisendat de panxa grossa!

TORTUGA, *de genolls*

Pietat!

PIRROQUIRIS

Pietat?...

(En actitut de pegarli.)

Y massa son!...

(Repensantse y llensant el garrot.)

Dona mercés al meu cor del apreci que't té... y prou!

(Tortuga va a parlar.)

He dit, prou! Au! replega això! y portaho a son lloc.

(Pel sac. Pausa.)

No ha vingut ningú mes?

TORTUGA

No crec que triguin. Sénts?

Per unes campanes apenes perceptibles.)

Ja s'hi desfàn per allà baix.

PIRROQUIRIS

Mal com no's grillen! Llums de ganxo! Forrellats pléns pe rovell! Llànties d'oli pudent! Y avuy, per ser dissapte, si desfàn mes encara! Be'ns en roben de bones passades aquets tocs d'oració, aquets repics de vetlles!

TORTUGA

Tant y tant que podém, y això'ns doblega!

PIRROQUIRIS

Veyes, cerca d'ont vé! Qui ho sab? Ni ganes!

Company Tortuga, avuy no se'n pot ser de follet.

TORTUGA

Cert que per avants a tota hora del día y de la nit, ne feyem tantes que voliem de bones y dolentes, en tal que'ns fessin riure follament; ara ab un ning-nang d'aquestos, ens empenyen cap aquí hont tot l'any es nevat,

PIRROQUIRIS

y si't plau per forsa, plega y vinga perdre temps! Mal vent enfondri campanars y campaners tot d'una, o bona llúm d'aubada fes aixir de la terra qui poguès lo que no podém nosaltres, tallant d'arrel cordes y cadenes que el bronzo giravolten.

TORTUGA

Doncs jo no m'hi enfado ab tot aixó y encar ne dono mercés a quí siga qu'ho disposi, perqué aixís tenim repós forsat; altrement ab la fal-lera de ser acció constant!...

PIRROQUIRIS, *interrompentlo*

Calla! menja pusses! dropo! No veus mes que el no fer rès tú! Portessis al demunt la feyna que jo hi duc feta avuy! No se pas de quins mots te serviries per queixarte.

TORTUGA

Qu'has fet?

PIRROQUIRIS

Qu'he fet!... Qu'he fet!... He fet be, he fet mal, sempre rient, com ho fem tots nosaltres. He endressat la cambra d'una partera pobra que no té un clau. He trasvalsat els bots de ví y les gerres de llet d'un pagés avaiciós y mala bestía, que sab com pocs escampar grà de mill

y blat de moro per hont passém, y he robat tot això.

(Lo del sac.)

qu'es civada dels graners d'un notari, que fa jurar y ell també jura y no paga lo que deu! Però sempre rient, que pels homes se deixa fer les coses, afectant fer quelcom y arrugant el front com un sant de retaule. Oh! els homes.

TORTUGA, *rient satisfet y grostesc, assegut per terra prop la portalada de la caseta*

TORTUGA

Ja! ja! ja! ja!

PIRROQUIRES

Ja pots riure, ja, mena de manxa de ferrer ab cames!

TORTUGA

Es que'm recordava d'un home que's va casar y's va enviudar y's va tornar a casar, sense escarment haver del pica-pica que cada vegada li vaig versar en el jàs de les primeres mentides! Ja! ja! ja!

PIRROQUIRES

Veus, tú mereixeries ser un home com ell, perque de follet no mes ne téns la mida.

TORTUGA

Y cà! es que laboro per dintre. Sabs alló que ells ne diuhen filosofar? Doncs jo'n faig d'això.

PIRROQUIRIS

Calla, que certs mots m'enfatxeguen! Fesho y no ho digues, si es cas; no ho trovo decent! (*pausa*) Que tenim per sopar?

TORTUGA

Potes de llagosta y sopa de mosquits.

PIRROQUIRIS

Tants requisits m'enbafen! *(pausa.)* Y Blancaneu ont es?

TORTUGA

Com tots els dies en sent nit. Sota'ls arbres de Plà Menut, repassant les cansóns que'l adormien quan vivía cap avall.

PIRROQUIRIS

Ah! sempre!... sempre hi pensà! No té per rès l'amor que l'hi portém nosaltres; nosaltres que de menuda la reculliem y n'hem feta nostra hereva. Per qui, sinó per ella será'l palau que farém de les engrunes ab que'ns cobrem les que'n diuhen malifetes nostres?

TORTUGA

No, no'ns estima massa; y més se veu, com més dòna's fa! s'anyora!

PIRROQUIRIS

Dels seus semblants?

TORTUGA

Dels quins volien matarla!

PIRROQUIRIS

Ah! Es ben bé de la rassa! No'ns estima! Jo també me'n adono, tots ens anadonem

(Mitj plora,)

però l'estimém... l'estimem... y no'ns gosém dir aixó que descubrim en ella!

(Pausa.)

TORTUGA

Encara'm sembla que la veig, quant la varem trovar adormideta de cap a la taula, allà dins.

(La cabana.)

El cor li pantejava de la passada pahor.

D'ahont vens? qui ets?... Li varem dir tot despertantla, te'n recordes?... La marastre, la marastre!... Va exclamar amagantse vora la llar! Tu la prenies per la mà, tot fentli una moxaina y'l gran Marchel-la'ns deya: «Siga qui siga, la criatura indefensa, trovada en est casal...»

PIRROQUIRIS

«Jo la faig nostra y ho serà ab tot l'amor y'ls miraments.» Prop nostre s'ha fet dòna, l'hem cuidada ab amor, l'estimem tots... tots...

(*Ab tristor.*)

Però ella... ella no'ns estima... ho fa veure potser... però no'ns estima! no'ns estima!...

TORTUGA

Si la casessim?

PIRROQUIRIS

Y ab qui?

TORTUGA

Ab qui'en fós digne.

PIRROQUIRIS

Bon partit per Blancaneu no'n veig pas cap. Els homes tots son uns...

TORTUGA

Perqué no'n parles a la bruixa d'Estela o a la Menja draps?

PIRROQUIRIS

Tu hi creus en bruixes? Vaya unes poques soltes! No saben mes que fer bestieses, anar a cavall d'escombres, apagar llums, fer remors de cadenes!... Però de bo, ni aixís!

TORTUGA

Donchs, mira; jo a ser dels gran Morchel-la,

si ella segueix ab posat de malmirrosa, ab do de nou l'endresaria d'ont ens va venir. Cap avall, cap avall altre cop, au! per desagraida!

PIRROQUIRIS

Tortuga, tú es per treuret del damunt una feina més. Tú ho dius per mandra, perqué fins ets gandúl en l'afecció, y això, llamp de sofre! cap follet pot consentirho!

(En aquest moment apareix el gran Morchel-la per el costat esquer. L'acompanyen Miris y Disdesch. Aquets darrers ab fanalets y carregats d'eines y cordams.

MORCHEL LA, *sorprenentlos en lo que diuhen*

Ah! mandrosa llengua del mandrós Tortuga! Fà temps que t'anava a la zaga y no m'havía de costar l'atraparte, qu'ets bestia feixuga y ransonera. *(Van apropantse. Dirigintse a Miris y Disderc.)* Estaquèulo al pal del einam, festejèulo ab unes quantes garrotades, que no sopi y que dormi dret boy lligat.

TORTUGA, *de genolls*

Senyor!

MORCHEL-LA

Lo qu'he dit que's fassi!

(Van per ferho. Per primer terme esquerra apareix Blancaneu, qui habent sentit les darreras paraules de Morchel la, diu:)

BLANCANEU

Pietat per ell, Senyor!
Siga sa falta gran o menuda
pietat! Pietat!
es vell, pobre Tortuga!

MORCHEL-LA

Lo manat que's compleixi!

(*Ab forsa y energia; els altres van de nou per ferho.*)

BLANCANEU, *interposantse*

Detureuvos!

(*Ho fan, Tortuga s'agenolla.*)

Uns instants, gran Senyor; el temps es sabi
y endolceix les penuries y els rencors.
Ma veu qu'es ben amiga
fassi'ls instants fructifers en amors.
Avuy s'aixecarà la lluna plena
demunt el cel fosc, blau!
Argenterà les neus de la carena
florint arreu la pau!
¿Per què voleu torvar ab un suplici
visita com aquesta solemnial,
qu'estels grans y menuts té per seguici
y'l dintell besarà d'aquest palau?

(*Per el d'ells.*)

Demà qu'es festa, quin repós tindría
la vostra realesa resplandent,
quan en son no fer rès, recordaría
qu'algú sofreix la pena d'un torment,
que si bé no cal dir que'l merexía,
fou devingut per vostre manament.

(*Morchel-la sembla enternit.*)

Oh, Senyor! Si ma veu us plau Senyor,
qu'esvahieixi ma veu vostre furor!

(*Pausa. Morchel-la, del tot enternit encar que li raca,'s desfà en un devassall de grandesa y diu a Tortuga.*)

MORCHEL-LA

El plany gentil de la gentil Princesa
t'ha salvat dels rigors de ma feresa!

TORTUGA, *arrivant de genolls prop Blancaneu*

Senyora, grans mercés!

MORCHEL-LA, *irritat*

Y jo, que no soc rès?

(Tortuga de genollons s'hi apropa esporuguit y li besa'ls peus. Quan el té ben aprop Morchel la alsa'l bras irat. Tots y Blancaneu ab ells fan ademà de sùplica, Morchel-la satisfet baixa'l bras ab aire de clemencia y diu:)

Si t'estalvío'l torment,
no ha de quedar sens esment
la teva falta comesa.
Perqué vegis ma grandesa,
vull qu'escòltis amatent:

(*Pausa.*)

Cap mal sofriràs,
més no gaudiràs
de ma companyía,
ni cap alegría
del dissapte hauràs.
Furient,
brunzent,
te'n aniràs corrent
fins que'l sol veuràs
costat d'Orient.
Corra, cuita, vía!
no't vull veure més fins a llum de día.
A cavall d'una granota,
a cavall d'un garipau,
au! au!
corra! trota!
Malestruc engandulit,
fes lo qu'he dit!

(*Mentres tot lo que segueix. Tortuga se'n va corrents per darrera la caseta a cumplir l'ordre del gran Morchel la. Tots el miren d'escena estant. Blancaneu resta a primer terme parada ab esbella senzillesa.*)

A cavall d'un garipau!

TOTS

Au! au! au!

MORCHEL-LA

A cavall d'una granota!

MIRIS

Corra!

DISDERCH

Trota!

PIRROQUIRIS

Ara monta'l garipau!

MIRIS

Ara'l monta!

DISDERCH

Y ara'n cau!

TOTS

Au! au!

(Tots riuhen).

MORCHEL-LA

Corre! cuita! va! fes vía!
No't vull veure fins ser día!

PIRROQUIRIS

Ara monta'l garipau!

MIRIS

Y no'n cau!

TOTS

Au! au! au!...

(Tortuga passa de dreta a esquerra a cavall del garipau saltant y fent bots grotescs y axís entre les rialles estridents de tots mentres l'atien desapareix pel fons esquerra. Blancaneu ha

restat a primer terme quieta en sa posa afable. Morchel-la, seguit dels altres, va prop Blancaneu dient:)

MORCHEL-LA

Saltem y ballem,
hereus de l'inquietut,
germana gran del gran exemple.
Princesa Blancaneu
del nostre estalvi serà l'hereua.
A salts y a bots
festegem tots
l'hora propera
del repós que'ns espera.
Saltem, ballem,
cantem!

(Mentres ha dit això Morchel-la, Disderc va cap a la cabana a cercar el tambori, Miris el fluviol y tots els altres un bastonet guarnit de cascabells y cintes. Reapareixen prest y's colo-quen com Morchel-la segueix dient:)

Y vos, princesa Blancaneu,
vora, voreta meu,
seguireu nostra ronda joganera
ab pas menut y lleu;
un al devant,
tocant, cantant;
els altres al darrera
saltant, ballant,
tú vigilant en tant,
que bulli la sopera!

(A un que's fica a la cabana).

Avant! Avant!

(En grotesca formació desapareixen pel fons als acords d'una mena de petita gaita y un timbalet. Tot saltan y ballan (1). Blancaneu ab pas quiet y resignadament els acompanya de

(1) Veginse notes finals.

la mà del gran Morchel·la. Aixis ja vía l'endiestrat corteig. Pel mateix costat per hont ha desaparescut avans, ve Lleonart qui avista encar l'extranya comitiva. Intrigat, interesat, avansa seguintlos un trós y's detura al ser passada mitja escena, dient:)

LLEONART

Senyor, en quin mon soc, qu'es lo que miro?
Es cert qu'ho veig, o fantasía folla
s'arrapa demunt meu pera gaudirse
crudel y sens pietat en ma gran pena!
Si es aixís, la traidora du les traces
de ferho sabiament, per tant qu'evoca
devant mos ulls insomnis de tendresa,
recordadors d'un no sè què puríssim.
Vagament, vagament, eixa corrua
de sers menuts y la donzella blanca,
me semblen amistats que s'esvahien
darrera la creixensa y ara tornen
y truquen amatents en la gran porta
hont la son del passat guarda empolsades
coses que foren y que sols reviuhen
en temps de soletats atuidores.
Vagament, vagament, eixa comparsa
l'he vista no sè quant... ni vull saberho!

(Desapareix seguintlos ab certa indecissió. La gaita y el timbalet se senten molt lluny. Per primer terme mà esquerra compareix fadigat Cebrià, y diu descoratjat:)

CEBRIÁ

Perdut y fadigat, sens esperansa
de trovar en la lluita la gaubansa
del somniat respós,
corro pel mon atravessant nevades,
el cor plé de neguit, les mans plegades
y desvalgut el cos.
Ja de l'una seguint l'altra fal·lera,

m'espaordeix, sempre que miro enrera,
tot el camí passat...
Tant sols així en l'inquietut seguida,
un veu ben clar lo curta que'es la vida
cercant lo desijat!

(*Lleonart torna del fons estant per hont ha desaparescut, y adonantse de Cebriá ab esclat de alegría diu:*)

LLEONART

Senyor!

(*Hi va corrent.*)

CEBRIA, *com ell*

Company, ets tú? Quina alegría!
D'hont vens? Què t'ha passat?

LLEONART

Y a vos? Conteumho.

CEBRIA

En mos brassos te vull perque desitjo
la certitut d'aquest moment.

LLEONART

Habeula!

(*S'abrassen, però aquest se'n desfà depressa).*

CEBRIA

Descoratjat entre les neus triscava
sol y al etzar. Ta veu que m'aconcella,
ton gest heròic y tos brillants presagis,
mancaven al seguir de mes petjades
y anava defallint, però al trovarte,
redressat mon esprit en front del astres
sento potent, y disposat a vencer
obstacles mil y fellonies totes.

LLEONART

Aixís vull que'm volgueu: meitat complerta
d'altre meitat que vos visqueu ab forsa.

CEBRIA

Te tinc per tal, y m'entristeix y apena
si un moment imagino que no ho fossis.
Y hara, díguem, hont som?

LLEONART

Esta pregunta
que vos, senyor, me feu ab senzillesa,
igual que l'haveu fet no's pot respondre.
A vos volía, avans no me la fessiu,
féusla també, perque com vos me trovo,
d'esclarir allà hont som ab l'ansia plena
sens alcansar el meu desitg complaure.

CEBRIA

Y rés has vist, per hont regir poguessis
l'anhel de fer la llum en el misteri?

LLEONART

Tinc por de confessar coses qu'he vistes;
doncs dubto si han sigut o no ben certes.
A voltes el desitg en la frisansa
del desconort y solituts sobtades,
forja visions y exalta nostra pensa
fent veure'l que no es veu, y d'una estona
d'est ferós concebir me sento presa.

CEBRIA

Què dius, Lleonart?

LLEONART

Això que ohiu.

CEBRIA, *mitg rient*

Quimeres!

LLEONART

Per tals les tinc, y per això'l silenci
permeteu que desplegui demunt d'elles.

CEBRIA

Vera amistat tot ho consent, no siga

el callar lo qu'ombreja per la pensa
del bon company, ben atinat, o tinga
de follíes l'encís o la feresa.
Qu'has vist, Lleonart?

LLEONART

Senyor, no puch negarme
resposta feus, si l'invoqueu solicit
a nom de l'amistat qu'us ne professo.
He vist... com ho diré?

(*Cebrià riu.*)

Vostra rialla
torva ma veu y coloreix mon rostre.

CEBRIA

Me plau vèuret d'infant en les penuries
lluitant per ser entés. Depressa! Conta!

LLEONART

No rigueu!

CEBRIA

No riuré! No ric! Repara!

LLEONART

¿Recordeu d'altres temps, si us l'han contada,
rondalla de follets, hont se retreuhen
homes menuts qu'endiestrats capgiren,
fan y desfàn y com el fum se fonen?
¿Recordeu de corrandes hont se canta
l'adolescencia de princeses rosses,
que llisquen per la terra, fascinades
y embaumen del repós les hores dolces?
No se rès més! Diría si gossese,
qu'he vist brollar com plaga de llagostes,
sers menuts, bullanguers, alba criatura
de son corteig en la grotesca ronda,
una alenada de recorts diría
del temps que no's capeix, y que s'afirma,
mon de visions en la rahó dormida
despertable tant sols, quan se desperta

la fam de veurhi clar, qu'es exaltada
per un seguit de menester qu'encisen.

CEBRIA

Rès d'altre mon lo que m'expliques trovo.
Si es o no es cert, que hi fà? Mentres que's vegi,
certitut deu tenir més enlairada
de tant que's té per cert, perque ho vegeren
altres qu'ho conten y per cert ho escampen.
Si som cridats a depassar les fites
d'eixa vritat crudel, de cap a terra,
ja es molt anticipar nostre romiatje
veyent lo que no's veu, o que no veuhen
tots els nascuts dessota la llosana
que's diu realitat, y qu'encadena
l'esprit al cos, com au dintre la gàvia.

LLEONART

Doncs deu ser cert qu'he vist...

CEBRIA

Com tú voldría
la certesa gaudir d'aquets bells duptes,
que duc el cor ferit de vritats terques,
y's plauria en el bany d'aigua olorosa
hont sembla sumergirs tot el nostre esser
al ser rebut per fantasía santa,
qu'els hostes reb, com els helens rebíen
al extranger; com Policaste bella
rebía a Telemac y l'embaumava,
son cos cubrint aprés de fina tùnica
y mantell esclatant, pera posarlo
de Nestor al costat en la gran festa.
Intentar vull, si lo qu'has vist se'm mostra.
Seguint ton pas tal volta m'encomanis
aquest flairant encís.

LLEONART

Aixó sería
per mi més gran que fantasíes totes,

triomf més senyalat, com no'l tingueren
d'Alexandre les plagues triomfadores.
Si per ma veu els vostres ulls vegessin
lo que no's veu, senyor, y al descubrirho
fossiu del mon ab ànsies a la gloria,
me tindria ben cert per home magne,
per Deu y tot, y perdoneu si us sopta
l'envaniment de l'amistat que'm guía.

CEBRIA

Pròbaho, Lleonart; condueixme.

LLEONART

Vaig a ferho:
Seguíume, y amatent en la celística
tingueu l'esguart, perque no s'esvaieixin
als vostres ulls les coses que jo vegi.
(*Se'n van cap al fons. Els follets, ab grandíssima precaució y havent sentit les petxades de Lleonart y Cebrià, apareixen per primer terme dreta dient ab aire molt misteriós:*)

MORCHEL-LA

Correm perill, follets!

DISDERCH

Jo he sentit passes d'home fet, cap enllà, cap (enllà!

MORCHEL-LA

Qui s'atreveix nostres llocs a petjar? Ah! l'escarment serà crudel, terrible, a fé de gran Morchel-la!

PIRROQUIRIS

Perquè, Senyor? Qui siga prou per arrivar hont som, ja es digne de nosaltres, Trinxar la gent per vici no es de follet expert. Creyèume; aquest vostre furor demana esmena.

MORCHEL-LA

Si son homes, què volen?

PIRROQUIRIS

Si ho son, què voleu que'n treguin de nosaltres? Ben poc o rès! Mentres que nosaltres, d'ells, ab trassa y bona sort que no'ns en manca, podem haverne molt segons y com les coses s'apilotin.

MORCHEL-LA

Aquest cop ets ben destre. Prosperes, Pirroquiris, y t'escolto; qu'es condició de sobirans, aconcellars quan el cas ho reclama

PIRROQUIRIS

Aixís, doncs, Senyor, vos diré encara, que'ns caldría fer ronda meditada, a faisó de follets, per haver certitut de si petja forastera desvetlla nostre forsat repós, y una volta en posessió de la veritat que cerquem, concili magne per decidir, y en ell qu'imperi més que'l furor y les extremes traces sanguinaries, la veu de la conveniencia, de la que els homes ne solen dir pràctica.

MORCHEL-LA

Tal com dius se farà. Prosperes, creume. Escampemnos per tot y al aguait ab destresa. Quan me sentissiu que taig el xup, *(fentlo)* «*cucut! cu cut!*» aquí altra volta.

PIRROQUIRIS

Siga.

(*S'en van tots rapidament y en direccions distintes, però's deturen al sentir Morchel-la dient:*)

MORCHEL LA

Y Blancaneu, hont es?

PIRROQUIRÉS

Per allà compareix; mireula.

(*En Miris y en Lluerna acompanyantla, apareixen del mateix costat qu'ells han vingut darrerament.*)

MORCHEL-LA

Filleta nostra. Els perills potser ens rondenperò rès temis. A la guarda d'aquets fidels com, panys, espera, espera, qu'els follets per tú vetllen; per tú y pel teu demà, qu'això es vetllar per tú dugues voltes!

(Pausa. Al seguir d'una senyal de Morchel-la y acompanyats d'una remor sorda, fonda, extranya, tots s'escampen arreu en grotesca desfeta; Miris y Lluerna fan la guarda a Blancaneu, qui resta prop mitja escena, les mans juntes, la fas revelant una falaguera sospita. Els dos follets s'assenten darrera d'ella y després d'una pausa diuhen:)

LLUERNA

Tinc una son, Miris!

MIRIS

Fes veure que t'hi capfiques; veus?

(Se posa'l cap entre les mans com aquell que pensa y medita.)

Y pèshi un son, creume!

(Ho fan tots dos aixís y s'adormen a poc. Blancaneu ha dat unes passes al entorn del paratje, y venint pausadament a primer terme y d'esquena al fons, diu:)

BLANCANEU

De perills ha parlat el gran Morchel-la.
Perills per mi son esperansa nova.
Per què del seu rezel sento alegría?
Per què presagi son les àusies seves
del gest lliberador que tant ansío?
Oh! vida! vida meva! pobra vida!
vida de glas y de quietut que'm voltes!
Oh! vida sens esclat de la llegenda
qu'es tant hermosa quan de lluny s'ovira,
o de llavis amics ab amor brolla,
per endolcir l'habitual rutina

de vida que's malmet, darrera l'ànsia
del injust malcontent. Oh! vida, vida!
Si altre Sigfrid, com aquell que membràvem
l'avi matern, senyor de Wissenburg,
vingués per deslliuram, no de les flames,
sino del gel qu'estalactisa y mata
mon esser y mes llums, li guarniría
un altar en mon pit, ma cabellera
fent de dosser a son heròic visatje!
Oh vida! vida meva! pobra vida!
vida de glas, y de quietut que'm mates!
(Pausa. Plora quietament, el rostre entre ses mans, boy dreta. Cebrià y Lleonart compareixen en exclat de joyosa investigació pel mateix indret per hont han desaparescut.)

CEBRIÁ, *ab veu baixa*

Sento tant sols, però rès veig encara!
(Blancaneu, al percibir veu humana, treu les mans de la cara. S'adona dels dos forasters y tot seguit s'amaga darrera d'un dels arbres més avensats sens deixar de guaitar ab actitut extàtica.)

LLEONART

Partim en dugues la cassera?

CEBRIÁ

Siga;
tú per quí,
(Fons esquerra.)
jo per'llà,
(Primer terme dreta.)
qui primer trovi
certesa de lo incert, cridi: «Victoria!»

LLEONART

Y'l que's perdessi?

CEBRIÁ

«A mí, company», que cridi.
Oh! aventura de goig!

LLEONART

Oh! gesta heròica!

CEBRIÁ

Abràssem, bon amic!

LLEONART

Rés d'abrassarse,
que l'abrassar es positura quieta,
y ara es moment de deseixirs. Fem vía!

(*Lleonart se'n va corrents pel indret marcat, Cebrià's disposa a fer altre tant pel seu camí. Unes passes ha donat tot just a la clarorde la lluna que s'ha mostrat durant l'anterior diàlec, s'adona de Blancaneu ja no amagada darrera l'arbre, sino al davant y arrimada en el tronc mostrantse La sorpresa de Cebrià es grandíssima. Resta talment enclavat de peus a terra. Maquinalment porta la ma al barret, se descobreix com devant de santa predilecta. Moment llarc de quietut y èxtasis. Blancaneu conserva quieta la positura de qui va a dir quelcom y no ho fa. Finalment Cebriá diu ab veu feblíssima sens moures de hont y de com se trova:*)

CEBRIÁ

Qui sou? D'hont devalleu?

BLANCANEU, *com ell*

Què dolsa qu'es ta veu!
Oh! cavaller d'hont vens?

CEBRIA

A ton servey la dama blanca'm tens.

BLANCANEU

Oh! sàlvem, cavaller, que t pressentía!
Ets enviat del cel!
Finalment, finalment la vida mía,
l'hivern pot esvair, hont se sentía
sota llosa de gel!

(S'hi apropa més)

Cavaller, apiàdat dels meus planys!
La verge soch arraulida;
la qu'entre neus malmet y escola'ls anys
allunyada del amples viaranys
hont viu la vera vida!
Cavaller, cavaller,
tú ets l'elegit potser!

CEBRIA, *sempre extàtic*

Qui sou? D'hont devalleu?
Parleu, canteu!..,.

BLANCANEU

Jo soc princesa Blancaneu.
Ma historia sentireu,
si per un cas no l'heu sentida,
en veu del glosador
o en llavis del amor
d'una avia, d'una mare, d'una dida!
Princesa Blancaneu,
qui la marastra'n feu
per sos verins de gelosía,
princesa penitent,
qui viu eternament
de freda joventut la melangía.
Jo soc Princesa Blancaneu,
qui, deixada de Deu,
y al ordre de marastre despietada,
un servent palatí
li daven per butxí
y hagué condol de sa mirada.
Princesa Blancaneu

qui en son camí tant greu,
un cop el palatí la deslliurà,
dels follets, en est lloc
s'adormí prop del foc,
y'ls follets la van pendre sota mà,
plens d'amor,
de dolsor,
desventllantse per mí,
mes jo visc
d'aire trist
com se pot viure aquí,
fins que vingui'l moment
del gran deslliurament
per quí trenqui'l meu glàs!
Cavaller! cavaller!
Jo veig forsa en ton bràs,
en tos ulls veig clarors
y en ton pit resplandors!

(Poc a poc ha arrivat molt prop d'ell.)

Tú'm podríes salvar!

(S'agenolla davant Cebriá.)

Cavaller! cavaller!
Si ho volguessis provar!...
Cavaller! cavaller!
Si ho'rivessis a fer!...

(S'aixeca y s'abrassa ab ell. Pausa.)

CEBRIA, *ab exclat*

Oh! encant del màgic tret! Oh! tú, Sirena
qui de parella vas ab lluna plena,
que redresses destruit en mon esprit
fins ara tot lo vist, tot lo sentit,
essent cadena
del meu cos sublimat sota'ls estels?
Oh! tú, reyna del gels
que de mon cor s'haurán de fondre al foc,
per què m'has prés per joc
en esta nit serena?
Per què vols afollar ma fantasía,

camí de foll deixantme, quant el día
en son esclat d'aubada
mostri crudel la meva folla errada?
Per què?

BLANCANEU

Treume d'aquí, certesa del passant,
del home desitjat la vera imatge;
guàitem d'aprop, y cerca en mon semblant
l'estigma del condol y l'esclavatge!
Cavaller, m'ho meresc!
Cavaller, si sabessis quant sofresc!

CEBRIÁ

Oh! tot, Princesa, tot ho mereixeu
per aquestes blancuries qu'exhaleu!

BLANCANEU

Cavaller! cavaller!
Si'm volguessis salvar!

CEBRIÁ

Com no ho tinc de volguer?

BLANCANEU

Cavaller! cavaller!
Si ho poguessis lograr!...
Si ho'rivessis a fer!

CEBRIÁ

Si ets tota tú d'un blanc, tant blanc, purissim,
com rés veuré tant blanc seguint la vida,
més blanca que la neu qu'ensenyorida
domina'l mon desde cimall altissim!
Oh! si'ls mortals des la nau entristida
tanta blancor en el combat gaudissim,
per el triomf poguer haber blanquíssim
y ab ell tornar la mustia vall florida!
Mena d'infants sublims, la nostra gesta
esvahiría prest tota tempesta
fent de la vida un somniat encis,

y tes blancors qu'al vell mon regiríen,
els vels poquet a poc descorreríen
que'ns tenen amagat el Paradís!

BLANCANEU

Oh! cavaller! Ta parla m'esparpella
y'm recorda'l cantar del rossinyol
qui ho fa bell y a plaer, quan el deu sol
permet brillar l'esporuguida estrella.
Si més blancors te porten tal consol,
a mí ta parla suau'm maravella
y'm fà pensar en una cansó vella
que vaig perdre jugant en el bressol.
Segueix tos salms, oh! cavaller cantaire!
per ells de realitat va prenent l'aire
ma vida, fins avuy freda y cruent!
Ta veu desvetlla llums de nova aubada,
y de ses melodíes bressolada
entre roses y llirs mon cor se sent!

CEBRIA

Jo vull endressar cants a ta blancor
el jorn durant y a l'ombra de la nit:
dessota el sol serà mon cant ardit,
durant la nit rosari del amor,
y quant el firmament esmortuit
de les foscuries pressentint la por,
deturi les petjades del pastor
y espavordexi al vianant rendit,
jo'ab veu potent enlairaré'ls meus cants
vers les blancuries dels teus ulls radiants
que més qu'el sol tot'hora han d'aclarir,
y guía de vianants y de pastors
seràn mos cants, reflex de tes albors
sota quin vel puríssim vull morir!

BLANCANEU

Ah! tes paraules, cavaller trovat
de més penombres en el trist seguir,
no sé si han d'alegrarme o entristir;

no sè si son mentida o son vritat.
M'existencia que no pot concebir
l'etern repós del día assenyalat,
sent tremolors de viva realitat
després de tot quant acaves de dir,
y tem, per un moment, en sa feblesa
el triomfar demunt tota tristesa
posada en ales de ton noble cor,
y doblement s'espaordeix y acora
devant la nova vida temptadora
que li fa pressentir ta parla d'or!

CEBRIA

Ma parla d'or nasqué de ta mirada
y lluny de tes blancors té d'enmudir,
que fent y desfent mots may sabrà dir
tot lo que diu ta boca sagellada.

BLANCANEU

Y es que ma boca, si fà pressentir
en ses quietuts la vritat ignorada,
de ta parla li arriva ab sa tonada
y en la quietut l'intenta repetir.

CEBRIA

Què ens priva, doncs, de fer tornar amor
d'aquest dols entenent la resplandor
si amor no vol rés més que ser entés?

BLANCANEU

Rés priva, rès, oh! Deu de deslliuransa!
quan un cos demunt l'altre s'abalansa
ja tot es fet per no desferse may!
Ja es fet el llàs y no'l deslliga rés.

(Se sent a Morchel-la estrafer el xup. Els follets apareixen de sopte y'ls volten tot d'una. Cebriá resta sorprés. Blancaneu'l reconforta d'un esguart).

MORCHEL-LA

Blancaneu, Blancaneu,
aixís en nom de Deu

pagueu quant per vos fem
y l'amor qu'us portem?

(*Rápidament*).

Y vos, el cavaller,
què hi heu vingut a fer
hont presencia del home no hi volem?

CEBRIÁ, *un tant confós y sobtat per la presencia inesperada dels follets.*

L'etzar m'hi ha portat!

MORCHEL-LA

Bella resposta:
però per ella sola no sou hosta
de aquest lloch arriscat,
del que no'n sortireu
com hi heu arrivat,
si es que avans no pacteu
ab mí, que soc senyor y potestat
del follet endiestrat.

BLANCANEU, *apart a Cebriá, ab més aire de sugestió que d'intriga vulgar.*

De tot quant diga jo, digues que sí.

CEBRIA, *a Morchela*

Sabem que'ns cal pactar.

MORCHEL-LA

Primer m'ho cal pensar.

BLANCANEU

Y en tant, senyor, deixeume parlà a mí!

(*Pausa.*)

Molt sovint m'haveu dit, oh! gran Morchel-la!
que veuríeu cofoy mes esposalles.
L'etzar, com deya'l cavaller, per proba
l'un enfront l'altre'ns ha posat: mireunos,
y diguen, bon senyor, si es que vos sembla
bona parella la que fem, y vulga
vostra veu sagellar tant bondadosa

santa intenció que'n nostres cors s'alberga.
(Entre'ls follets, tots voltant a Morchel-la, sembla haverhi un ràpit conciliabul.

PIRROQUIRIS

Penseu!

MORCHEL·LA

Ja ho faig!

PIRROQUIRIS

Si tant li dem
cal que per molt ho fem.

MORCHEL·LA

A tal vaig! a tal vaig!

CEBRIA

El pacte espero, mon senyor, parleu!

BLANCANEU, *a Morchel la*

Del pacte encar me deixeu dur la veu?
(Morchel-la li fa que sí ab el cap. Tots escolten ab grandíssima atenció. Blancaneu a Cebriá:)
Els follets que son reis de l'encontrada
oh! cavaller, tenen un grop en ella!
Dels cloquers les campanes els atien
per alt ó fosc voler, y prest s'esfumen
al toc de cap al tart y al cant de vetlles.
A no ser per sa veu, dominarien
a tot hora y tots jorns, com se mereixen,
De tantes gestes, eixa sols se'ls nega:
triomfar de la veu del bronze rònec.
Per tal triomf haver sens assolirlo,
els cal el bràs de qui servirlos vulga
y de gran cavaller nom y fets tinga.
En cambi de mon tot, d'un cop deslliurels
d'enemic tant enterc, tallant les cordes
que branden els batalls, y aixis els deixis
senyors complerts com ben guanyat s'ho te-
(nen,

sens temensa de jorns y hores marcades
que malmeten l'encant de sa requesta!
(Aquesta proposta semblá complaure als follets. Pausa.)
Us plau, oh! gran Morchel-la la proposta?

MORCHEL-LA, *recelós*

Ben cert, però no'n sento la resposta.

CEBRIÁ, *reconfortat per l'actitut de Blancaneu*

Miréu, senyor;
el bràs, l'cér, el cor,
a servey vostre haveu
si a Blancaneu per dòna'm deu!

(*Pausa. Els follets reflexionen.*)

MORCHEL-LA, *als follets*

Cal previndre l'engany.

PIRROQUIRIS

Qu'ho segelli, Senyor y gran company!

MORCHEL-LA, *a Cebriá*

D'aquí a poc al palau entraràs,
que festejart volém.

(*Cebriá fá un acatament.*)

El front te punxaràs,
y ab sanc sagellaràs
el pacte seriós qu'es forsa fem.
Si no'l cumplissis... ay!
el follet te daría etern esglay!

CEBRIA

Com voleu's farà

DISDERC

Cassem la noya, oydà!

(*Tots salten.*)

PIRROQUIRIS

Per nostra gloria y gran renóm serà!

DISDERC

Vessarem gots de ví!

PIRROQUIRIS

Moscatell, Malvasía
quin dols, quin dols dormí!

DISDERC

Ab el got debassant rebrem el día!
(En grupo tots ells, Morchel-la al mitj.)

MORCHEL-LA

Arranjéu la cambra gran;
ab cuques de llumaneta
fent clarors a tot voltant.
Dèu bots de ví buidarem,
y ab trenyines guarnirém
vols de porta y cap de taula.
Treuréu grills dels amestrats
perqué cantin afollats
al seguir de nostra garla,
y escarbats de closca d'or
faràn seguici d'honor
als promessos y al Senyor,
y als follets triomfadors
dels cloquers esvahidors!

CEBRIÁ, *apart a Blancaneu*

Amor permet mentir.

BLANCANEU

Lo qu'hem de fer cal prevenir.
(De sobte se sent al fons la veu de Lleonart cridant lo convingut en cas de perdres).

LLEONART, *dins*

A mí, company!
(Tots els follets s'escamen y arremolinen).

MORCHEL-LA

Aquesta veu!

CEBRIA, *de sobte recayent d'hont la fantasía l'arrenca*

Oh! cels!

PIRROQUIRIS

Algún engany!

CEBRIA, *a Blancaneu*

Es mon patje, l'amor.

(A Morchel la)

Perduts per aquest lloc
Orientarns havem pactat de cop,
y aquest plany es la senya convinguda
de l'un al altre per haver ajuda.

BLANCANEU

Es fidel servidor?

MORCHEL-LA

D'ell pot fiarse com del seu senyor?

CEBRIÁ

Us dic que si, la mà en el cor.

(*Ho fá.*)

MORCHEL-LA

Follets, anéu, cerquéulo,
y aquí prompte portéulo,
furients,
llampents!

(*Disderc y Pirroquiris se'n van rapidament l'un per mà dreta, l'altre per mà esquerra, com una exhalació.*)

Y vosaltres al casal
arranjéu tot lo que'ns cal
per el gran ceremonial.

(Se'n van al palau els altres.)

BLANCANEU

Ah! cavaller!

CEBRIA

Oh! Blancaneu! llum del meu ser!
(*Apareixen amatents y junts els dos follets Disderc y Pirroquiris conduint a Lleonart que sembla ubriac per les confusions qu'atravessa,*)

PIRROQUIRIS

Aquí'l teniu!

MORCHEL-LA, *cridant als que fa un instant s'en han anat al palau*

Veniu, veniu!

(Tots es fan cap a primer terme corrents.)

CEBRIA

Lleonart!

LLEONART

Senyor!
Soc en la llum o en la foscor?
Veig o no clar?

(Mentres va mirant.)

Follets, palau, fembra m'apar!...

CEBRIA, *per ell*

Y cavaller enamorat
que de fà poc ha concertat
el seu amor.

MORCHEL·LA

Qui audaciós y corpulent
sagellarà d'aquí un moment
déute d'honor.

(*Lleonart de cada vegada més confós.*)

PIRROQUIRIS, *a Lleonart*

Permís li dem pera cassars
si talla prest dels campanars
les cordes que brandejen,

fent cantar els batalls
ab quins cants
tant vibrants
ens llensen de les valls
y'ns esvahieixen.

CEBRIA

Això he promés.

BLANCANEU

Y ho complirà.

MORCHEL-LA

Tot lo pactat, aprés sagellarà

(*Morchel-la mentres se'n va ab Pirroquiris diu a Disderc que rondi per vigilarlos y aquest resta per complirho.*)

LLEONART

En quin mon soc?
De gel? de foc?
Deu meu! què feu!
No m'afolleu!

DISDERC

Ja sento olor de ví!
Vés si m'hi estaré rondant per'quí!

(*Se'n va corrents cap a darrera'l palau.*)

CEBRIA, *a Lleonart,*

Te veig parat.

LLEONART

Encar espero'l mot pactat

CEBRIA

Fou tant sobtat!

LLEONART

Digueu si es somni o realitat?

CEBRIA

Es cosa blana y pressentida;

amor trovat,
y una mentida
que l'ha ajudat.

BLANCANEU, *qui torna del fons hont havía donat unes passes*

Tú, Lleonart com l'amo't diu,
desd'ara viu
ton nóm gravat en mon esprit

CEBRIA

Vens aturdit?...

LLEONART

La neu... la nit...

BLANCANEU

Esteu atens
a mos subtils advertiments.
(*Pausa mira per tot.*)
Prest escolteu!
Els follets cantaràn, y en ton encomi
els bots de ví que per la vall s'emporten
han de buydar en la follía seva,
un per un, vas per vas, gota per gota.
Fingiu vosaltres fera ubriaguesa
per empényels aixís a la són fosca,
y aprofitant quant adormits se llensin
per terra esmaperduts, llavors nosaltres
podem fugir cap hont tos passos guíin!

CEBRIA

Ben pensat!

BLANCANEU

Y ara en tant que'ns vigilen,
aparentem distrets .D'aprop seguimnos
com esperant de sos festetjos l'hora.

CEBRIA

Y tú, Lleonart, si mentres que'ns avisen

te semblés favorir nostra pensada
bella ocasió, un grop de neu m'enjegues,
(Fent el gest de qui tira una pedra.)
altre'n faig aprop teu pera respondret
y al aplegarnos cap avall fem vía!
(Cebriá y Blancaneu se'n van separats, peró no massa. Lleonart resta com afollat, perplex y de sopte aixís esclata.

LLEONART

Senyor, Senyor, què passa en mon esprit?
Oh! malhora! Oh, neguit!
Oh! agonía de mort!
Oh! condempna crudel! venjansa fera
del Deu Amor, qui forja a sa manera
de tot mortal la sort!
Oh! descuit! Oh! mal hora!
Oh! etzar punyent, que tota m'adolora!
Què faig?
Hont vaig?
Oh! Deu! de tos flagells un raig emana
demunt mon pobre cor.
Hont ets? hont ets?
bon Valentí Campana?
auxili del amor?
Hont ets?
que ta Viana va perdent
de salvació l'esment,
cástic ben merescut,
que s'ha apartat
del que's deu dur ben aferrat
com el guerrer l'escut,
com la fé viva'l penitent.
El cel m'ajut!
Hont vaig?
Qué faig?
Un raig de llum, un raig
que pugui ferme haver lo qu'he perdut!
(*Pausa. El cap entre les mans*)

Ay llum! Tu no devalles
y en la foscuria s'hi té'l víure greu!
Tu veu que m'has guiat, també ara calles!
Oh! pobres acaballes
del sant propòsit meu!
Però si ho cal per triomfar,
a rès, a rès m'haig de negar!
M'ampararé
del que podré,
d'intriga vil, vulgar,
a la faisó de dona despitada,
Ah! tú, dissort! hont m'has fet devallar!
No hi puc pensar!
no ho vull pensar!
Passo per tot ans d'esfondrada!
Intrígaré,
calumniaré,
tinc de mentir.
tinc de fingir,
per totes coses passaré!...
No vull, no vull, no vull morir!
(*tot dit ab marcada energía*)

BLANCANEU

(*ab gran sigil, de mà esquerra estant y com complint la convinguda y encobridora passejada*).
Vigiles bé, Lleonart?

LLEONART

Sa veu es esta!
Oh! moment solemnial qu'en front disposes
els dos vents enemics!

BLANCANEU

Lleonart!

LLEONART

Senyora!

BLANCANEU

Si quasi no vull rés, es que m'encanta
l'anomenarvos sols y'l dirvos coses.

LLEONART

Jo també'n tinc per dir, senyora meva,
y per dírvosles lluito fa una estona,

BLANCANEU

Què pots dirme de greu que destrueixi
la veritat de tot quant veig y toco?

LLEONART

Oh, Princesa, l'obrir els ulls es cosa
més dolorosa tant quant mes tardana,
ara cauréu al mon y per vos temo
la tempestat crudel que s'us prepara.

BLANCANEU

Prop del amor?

LLEONART

Per forsa que amor tingui
no's pot lliurar de la fatal desfeta,
la fator, es fator, y'ls sentits manen,
senyors que son de nostres grans miseríes.

BLANCANEU

Y aquest es el perill que t'apenava
ferme saber, amic?

LLEONART

Aquest y d'altres.

BLANCANEU

Tan llarga es la cadena de sospites?

LLEONART

Tant llarga y més, que no té fil

BLANCANEU

Que parles?
L'amor ho salva tot!

LLEONART

Si no s'enfondra
per la forsa crudel que'l mon capgira!

BLANCANEU

No't crec, no't crec! Eixes paraules teves
no sé d'hont venen, ni saberho intento!
No't crec, Lleonart, no't crec!

LLEONART

Pagueu ben terca
la voluntat qu'us duc!

BLANCANEU

Es que'm fereixes!
(*Plora.*)

LLEONART

Ho faig per vostre bé! Sentiu, senyora,
en camí de la llum es el qui plora!
No soc traidor!
tot lo que us dic es lley y amor,
coses que sé,
que vull també
que vos, Princesa, les sabeu!

BLANCANEU

M'apena molt la teva veu!

LLEONART

Sense neguit
treyeu profit
del qu'us diré,
que tot ho dic pel vostre bé!
El meu Senyor vos sabrà amar,
peró en el mon us vol portar
de la vritat crudel,

hont tot esclat de bell pensar
s'hi torna fél,
y més encar
si manca'l menester
que magestat diner
sab procurar.

BLANCANEU, *Molt extranyada*

Què vols dir? Què vols dir?
Rès del que'm contes puc capir!

LLEONART, *per ella*

Amor, amor, com m'he tornada,
de tes benaventures allunyada!
(*A Blancaneu.*)
Vull dir, oh! Blancaneu!
qu'el meu Senyor,
qu'ho serà vostre dins pláss breu,
li sobra cor
com l'hi manca or
y la misería'l volta arreu!

BLANCANEU

Misería, dius?
Te'n rius, te'n rius,
misería fuig d'hont uns ulls vius
pregonen clar
l'ardencia gran del bell amar.
Misería vull per tot tresor,
aixís será més ric l'amor!

LLEONART, *per ella*

Senyor, Senyor! Jo desesper!
No sé que dir! No sé que fer!

BLANCANEU

Miseria sánta del amant,
que sabs mostràrmel mes radiant,
avant! avant!

LLEONART

De sa misería sols no us volía parlar,
qu'alberga'l seu semblant
perill més gran,
qu'ara us vull revelar.

BLANCANEU

Tú'm vols occir!

LLEONART

Jo sols vull dir
pel vostre bé,
tot lo que sé!

BLANCANEU

Parla amatent;
no allarguis més el sofriment!

LLEONART

El meu Senyor, bona Princesa,
lo que llueix no es ardidesa.
Sa brillantor, el seu encant;
son gest heróic; sa veu vibrant;
l'emportament de sa mirada;
del cor aduc la flamarada,
rès, rès, es cert!
No sent tristor;
la seva vida es la remor
que no's precisa d'hont devalla;
quan parla, dorm, parla quan calla!
El meu Senyor
no sent tristor,
ni sent el goig.
El meu Senyor,
Ah! quin horror!
es boig! es boig!

BLANCANEU, *ab esclat*

Oh! bojeria santa
que l'ha dút vora meu,

y ab sos flagells espanta
de mos hivèrns la neu!
Ossana! Ossana!
Bogería d'amor sa veu dimana!
Mon boig hont ets? Mon pobre hont vas?
Vull ser la guia del teu pas!

LLEONART, *per ella*

Amor, amor, jo desesper!
Destí ferós en mi's complàu.
Al mitj del cor m'hi sento un clau,
un clau d'acer!

BLANCANEU, *en plena exaltació*

Lo teu es meu,
lo meu es teu!
Per sempre més ens lligui Deu!

(*Ja fora pel costat esquer.*)

LLEONART, *en grandissim esclat*

Acàbat, mon! Enfóndrat, mon!
ja qu'ha mos planys cap veu respón!
No'm vull donar!
El darrer tret vaig a engegar!
(*Va ràpidament cap al palau dels follets.*)
Aquí, follets! follets, aquí!

PIRROQUIRIS

Ens crides!

LLEONART

Si.

MORCHÉL-LA

Què vols?

LLEONART

Quatre paraules, quatre sols
Tu, gran Morchella, l'esforsat,
qu'el mon capgires,
encara no has reparat

lo qu'un cop revelat
te té de revolcar en totes ires!
No has vist ben clar que'l cavaller
vol la Princesa,
y'l que promet que té de fer,
es un pretext sols per poguer
robàusela ab prestesa?
Que quant veureu qu'us ha burlat
no'l trovareu,
que s'anirà d'altre costat
ahont l'Egnom y el Néant forsat
a tot follet tenen privat
posar el peu!
que les campanes tocaràn,
y'ls vostres planys en va seràn!
Treyentlo prest!
a Blancanéu
no li donguéu,
y deu per llest
tracte tant fals qu'us pot ser greu

MORCHEL-LA, *als seus*

Sentiu? sentiu?

PIRROQUIRIS

Qu'es lo que diu?

MORCHEL-LA

Ah! miserable, vil, truá! *(per Cebria.)*
Veníu! veníu! *(ne venen d'altres)*
La teva pena gran será! *(per Cebriá)*
Si es que mentíssis fes l'ull viu!
(per Lleonart)

LLEONART

Tot es vritat
com d'eixes neus el blanc albat.
Proves voléu?
Proves hauréu!
No soc traídor;
es per l'amor

qu'us tinc, Senyor;
amor que'm vé dels temps passats,
de les rondalles als esclats.
Es per amor
qu'us vull lliurats
d'enganys tramats
pel meu Senyor.

MORCHEL-LA

Proves volém, si les havém
lo que'ns cal fer, prou qu'ho sabem.

LLEONART

Ab una sola prou n'hi haurá.
Certa senyal hem convingut.
Jo la faré, la respondrá.
Ella vol dir que tot ajut
pera fugir enllà d'enllà

(Tots els follets s'esvaloten.)

MORCHEL-LA

Fes la senyal,
esteu atents!
certesa'ns cal
dels seus intents!

(Tots s'ajupen a terra. Lleonart fa la senyal tirant ben lluny y pel indret que veu a Cebrià una tofa de neu. L'espectació es gran. Als pocs moments y als mateixos peus de Lleonart ne cau un altra venint d'ahont Lleonart ha engegat la seva. Gran moviment en els follets. Se veu a Morchel-la de moment donant ordres ab enèrgic gest Tots els follets se'n van corrents cap al palau com per cumplir lo manat per Morchel la)

LLEONART

He mentit
quan he dit
lo que fa poc contava?

A Blancaneu
no li dongueu;
enmeneulo y s'acaba
tot, sens gran mal, pel bon ofici meu!

MORCHEL-LA

Si que sería cosa galana,
si que sería càstic ben fort!
Sa villanía la sanc demana!
Jo vull sa mort!

LLEONART, *en plena exaltació*

Què dieu? què dieu?

(Els follets van compareixent ab uua mena d'afilades dalles y semblen esperar la senyal del seu senyor dalintse en la venjansa.)

MORCHEL-LA

Doncs dels follets qu'us ne penseu
vosaltres, gent de bella alsada?

LLEONART

Matarlo, no!

MORCHEL-LA

D'una vegada;
si us plau, calleu!
Ma voluntat aquí es senyora;
ordres he dat.
Follets, s'apropa l'hora!

(Tots s'escampen a l'aguait esperant que compareixi Cebrià.)

LLEONART

Pietat! pietat!
Per mi s'ha fos tot mal!
Alguna cosa val
ma confidencia!

MORCHEL-LA

Ben content pots estar
si te'n deixo entornar!

LLEONART

Eixa sentencia
revoqueu, bon senyor!

MORCHEL·LA

No apuris ma paciencia,
ni exáltis mon furor!

(*Mentres tant Morchel·la atia'ls seus.*)

LLEONART

Amor, amor,
que m'has fet fer en ma follía?
Miserable, ruí!
Ay! pobreta de mí!
que fa ronda la mort, que l'agonía
sento planar com un ruixim postrer!
No pot ser! no pot ser!

CEBRIÁ, *interior apropantse*

Lleonart! Lleonart!

LLEONART, *fora de sí*

Vostre pas detureu!

MORCHEL-LA

Mos follets, mos folfets,
per la rassa, mateu!

(*Pausa. En aquest precís moment apareix Cebrià per el mateix indret que se'n es anat avans. Tots els follets a excepció de Morchel·la, es precipiten al seu demunt. Lleonart al endevinarne l'intenció, corre afolladament. y's posa al seu devant com per deturar l'ava lanxa dels menuts agressors. Ells, ja en plena es branzida fereixen hont poden y Lleonart rebent per Cebrià cau per terra, mentres Cebrià espasa en mà's debat, no sab a punt fixo de què ni de qui, ja que'n el mateix instant del atach un llamp, terriblement lluminós l'enlluerna, seguit del quin y d'una resplandor de foch vivissim, que prompte's*

converteix en atuidora foscuria, se sent un tró més terrible encara, acompanyat de xuilets de vent estridents y definint ab remors qu'es van perdent, perdent, fins a semblar ventades conegudes. En el fort esclat del tró s'han vist desapareixer a salts y a bots tots els follets y ferse fonedís el seu palau. Quan les esmentades remors ja defineixen perceptiblement el lloc escena, per un moment fosquíssim, comensa a dibuxarse dessota una mena de llum no vespral sinó més bé de matinada, se sent cantar un aucell, després un altre més lluny, y s'endevina la silueta de Cebriá qui gesticula cor prés y sens donarse compte de rès, oscilant per l'escena y Lleonart a primer terme esquerra revolcantse damunt les neus. La llum s'es feta ab més forsa, molt poca. L'aucell canta més lluny. Ells parlen com segueix. Tot aixó haurá motivat un alt en la part parlada.

CEBRIÁ

Ahont he devallat? Hont soc? Que passa?...
Hont ets, nit? Hont, palau? Hont, tu, Prin-
(cesa?...
Visions!... visions!...
(Al aucell més lluny)
Y tu, què cantes?...
Y Lleonart, hont es?

LLEONART, *de terra estant*

Company, clemencia!

CEBRIÁ

D'hont vé ta veu? Oh! Lleonart! Responme!

LLEONART

De dos passes de vos, l'amic, com sempre!
M'han ferit!

CEBRIA, *cercantlo*

T'han ferit?

LLEONART

Pietat! Salveume!
Soc aquí! Soc aquí!

CEBRIÁ, *veyentlo y ananthi corrents*

L'amic, coratje!

LLEONART

Si vostra veu me'l dú, rès tinc de témer!

CEBRIA

D'hont sagnés, bon company?

LLEONART

Del cor me sembla!

CEBRIÁ

Vull guarirte!

(Li desfà l hábit pera reconèixer la ferida y al topars, ab l'albissim pit de dòna que cobria, s'aixeca y's fa enrera sorprès, atònit y exclamant.)

Pel cel! Que veig?

LLEONART

Recules?

(Pausa.)

CEBRIÁ, *en plena confusió y perplexitat*

Ets tu Lleonart?

LLEONART

May he sigut tal cosa!

CEBRIA

Qui ets, doncs? que ets, doncs?

VIANA (1)

Una visió vaig esser,
qu'es fa vritat en un esclat d'angoixa!
Jo soc fidelitat! jo soc constancia!
jo soc amor que vol posars a prova!

(*Del cos'at hont hi havía'l palau dels follets apareix Valentí Campana en l'actitut de fadiga y desorientació ab que s'ha mostrat al aparèixer al comensament del acte. Sobtadament s'adona de Viana y apropantshi corrents li diu:*)

VALENTÍ

Viana!

VIANA, *ab joya*

Valentí! Rès temis! Calla!

CEBRIÁ

Y vos, qui sou?

VIANA

De mos amors la guarda!
Quietut! Quietut! Estes son coses
qu'en la quietut sols poden vèurers clares.

CEBRIA, *sobtadament venint en certesa de tot il luminada sa rahó per fi*

Rès vull saber, que tot ho endevino.
Ja sé prou, que ta sanc de sobres parla.

VALENTÍ, *en angoixosa sorpresa*

Ta sanc! Ha dit ta sanc?...

VIANA

Coratje! càlmat!

(1) Reprent aquí son nom.

VALENTÍ, *cercant en son pit*
Ferida, sí!
(*Trovantli la ferida.*)
Que veig? Es cert! Viana!

(Cebrià y Valentí l'han posada a peu dret. Ella se sosté son bras al volt del coll de Cebrià y una má en altre de Valentí. En esta positura diu somrient y afable redresantse tant que pot en son desvaliment)

VIANA

No es de mort ma ferida,
no tingueu por.
Es ferida que sagna
per dret d'amor;
que podría guarirse,
si amor volgués
al esclat amantíssim
del primer bes!...

(Cebrià en plè emportament la besa, ella li torna la besada. Se sent llunyissim cantar l'aucell. S'ha fet una miqueta més clar, molt poc.)

CEBRIÁ, *donant l'espasa a Valentí Campana*

Aneu, company; y feu a nostres passos
avansada d'amor
en tant porto joyós en els meus brassos
en inirencables llassos
de vida y joveutut mon gran tresor.

VALENTÍ

Per hont caminaré?

CEBRIA

La llum naxenta,
la qu'enfondra sobtada y ab amor
exaltacions y ja passats desvaris
preludis d'esta sanc que'l sol desvetlla
y es rebuda pel mon, ab els blancs hàbits
que la donzella al gran senyor ve rebre

t'ha d'enmenar hont santa llar espera
nostre corteig. Tot t'ho dirà de sobres;
les flors ab son esguart entre les fulles,
l'aucell fent salts menuts; una fumera
o una canso potser, seràn ta guía!
No'ns podem perdre, no, perque jo porto
de salvació la llum més ponderada.
Llum que per tot ataleyat cercava
y ab modestia y amor mon pas seguía,
sant àngel, del meu àngel de la guarda!

VIANA

Vostra parla senyor es cant de vida
y consagra la sanc de ma ferida!

CEBRIA

Ta presencia resum la heròica amada
tot lo vist y cercat, d'una vegada!

VALENTÍ

Passo senyor, y una cansó de joya
quan retrobi'l camí tinc d'entonar.

CEBRIÁ

No serà tart l'amic qu'es la victoria
gran concellera pels camins trovar!

(Ll reyentse el barret y ab l'altre mà abrassant a Viana qui s'acorroca prop d'ell com el fredolic vora la llar amorosa.)

Ja vinc camp de Tarragona.
Ja vinc vila de Montblanc.
Ja vinc muralles y torres,
campanes del campanar,
carrers estrets y somniosos,
cant dels boters, ball dels rams.
He passat penes y glories,
he creuat terres y mars;
de ma pensa fadigada
no os he pogut esborrar,
y are us porto entre mos brassos

la muller del rostre blanc
que te'l cor com la mirada
ple de foc y castetat,
qu'es exemple de fermesa
de coratje y de bondat,
qu'es d'ingeni la brostada
de la terra dels vells planys.
Santa dòna catalana
vull resar en ton altar
en memoria de la mare
del amor al bell esclat!
Tu qui cantes quan sofreixes,
tu qui vetlles mentres dorms,
tu qui dones sanc y vida
per la terra y per l'amor.
Jo t'enlairo; jo't consagro
a la fàs de tot el mon!

Aquesta obra va ser representada per primera volta, la nit del 6 de Desembre de 1910, en el Teatre Català (Romea) de Barcelona, ab la següent interpretació:

PERSONATGES	ACTORS
Viana de Betée.	D.ª Emilia Baró
Beltrana.	Srta. Elvira Fremont
Constansa la Vallgornera.	» Marta Cazorla
Princesa Blancaneu. . . .	D.ª Rosa Gotarredona
Dona Guilleuma.	» Antonia Verdier
Na de Gualves.	Srta. A. Casals
Eularia.	» Celia Roca
Una florista..	D.ª Carme Huguet
Altre florista.	Srta. N. Pelfort
Venedora.	» N. Arboix
Cebriá Tristany..	Sr. Carles Capdevila
Valentí Campana.	» Joseph Lapera
Mestre Bernat Turell. . .	» Ll. Puiggarí
Aleix.	» D. Aymerich
Lledó.	» N. Mer
Cavaller Dalmau de Marquet.	» S. Ballart
Cavaller de Montornés. . .	» F. Petit
Ciutadá Mestre Manyá. . .	» Sostres
Ciutadá Mestre Pellicer. .	» Mer
Galcerá.	» Aymerich
Erasme.	» Ll. Baró
Jovincel Menestral. . . .	» Santacana
Altre Jovincel.	» Texidor
Altre Jovincel.	» Muntaner
Altre Jovincel.	» Pierola

Vicens.	» Casals
Salvi.	» Ll. Baró
Homdedeu.	» Sostres
Melcior.	» Santacana
Galcerá.	» Texidor
Arcis.	» F. Petit
El Rabadá.	Srta. Roca

FOLLETS

El Gran Morchel-la. . . .	nena Moré
Pirroquiris.	» Forest
Tortuga.	» Redondo
Disderch.	» »

Les decoracions, degudes als reputats escenògrafs Srs. Moragas y Alarma.

DELS PERSONATGES Y DE LA INTERPRETACIÓ EN GENERAL

Per ser degudament indicada en son lloch, coneixem ja la època en que l'obra es desenrotlla, això es, cap a la primera meitat del sigle XVII a Montblanch, a Barcelona, a Fontromeu, a la Montanya innominada, durant les secretes inquietuts, que presidien l'amnistía dels 12 anys, concedida per Felip IV als paissos baixos. Aquesta es doncs la època justa y precisa de la nostra follía amorosa.

L'interés de la època a que aludim, es prestaría a tota mena de consideracions relatives a sens fí de punts de vista que colaboren en nostra acció teatral, y sens dubte, que de aquestos ocuparía lloc preferent l'indumentari, y a fé que no sens treball po-

dríem alcansar tal propòsit, ja que la poca sort per un costat, y qui sab si el descuit dels avant-passats del altre, ha fet que tota documentació catalana tocant aquet punt, se fassi anyorable, crudelment anyorable, forsant al investigador a acudir a les fonts castellanes, de les qu'en son aigua maravellosa les excelencies de la pintura del mateix sigle XVII,

Aixís doncs, a quí per etzar cuidés de realisar escenicament aquesta producció, crec atinat aconcellarli qu'es possessioni del esperit de l'obra, avans de preocupars de certes justeses y sentir escrupols per certes aparents deficencies, que si ara mateix he parlat de *aproximacions a la veritat*, es perque crec positivament que la indumentaria quant se posa a servey d'una concepció, artística literaria no pas d' ordre reconstructiu y fredament histórich, deu tenir més importancia en lo que toca a la interpretació que s'hi dongui, que a la mateixa veritat qu'es pretengui pregonar per ella.

En aquet cas, el triomf té de ser el del bon sentit estètic y el del raonament, que sempre aquet vol encloure, y aixís, considerant l'hàbit humà, una manifestació fins a cert punt d'ordre colectiu, y en molts casos d'ordre particular, particularíssim y fins de pura influencia, sobretot en èpoques, ja com en el sigle XVII, de més expansió comunicativa. y més encare, tractantse de Barcelona, ciutat de afluencia terrestre y marítima, crec tenir el dret de aconcellar, que es sobreposi a la justesa ritual, l'esplay d'una escayent selecció, que regida per el més alt bon sentit, dongui a la obra, una interpretació plàstica més digne de la concepció poètica, que no pas del rebuscaire despossehit els mes dels cops, de totes emocions vibrants y afalegadores.

Lo mateix pot dirse en lo tocant a presentació escènica.

En quant a lo que pugui referirse a la interpretació dels personatges, soc igualment del parer, que tot consell resta petit al costat d'una excelent realitat creadora, però l'amor de pare, excusa l'afany de prevenir.

Del tot inùtils no seràn les meves advertencies plenes de amor y altíssim interés, tan menys, quant en el cas present, se tracta d'un genre ben estrany a nosaltres, per un sens fí de circunstancies que no venen al cas.

El teatre en vers; el teatre de concepció somniadora; el teatre depassant les fites de la realitat en bé y profit de la realitat mateixa, es poc menys qu'un ilustre foraster en nostres llars. ¿Que té d'estrany que'ls actuals actors catalans s'hi sentin en plena dificultat? ¿Que té de abusiu y molest que'l pobre autor es permeti aconcellar o dar el seu parer a qüestió que tant d'aprop l'interessa?

Per que'l vers encaixi a maravella en l'esperit d'un artista dramàtich, calen dugues coses de tot punt necessaries. Estar possehit del sentiment musical, y haber dut a la pràctica les inflexions musicals al servey de la paraula, que no es més que la mùsica humana.

Quant se posseeixen aquestes dugues qualitats que en el fons ne fan una de inquebrantable, es maravellós observar el seguit de belleses qu'en brollen. Intensitat de veu; melodía perfecte; somniosa cadencia en els movimenis; forsa sentimental sen exemple; encant, encant ilimitat y si a tot això s'hi junta lo que deurien saber els actors per posarse conscientment dintre un trajo, y aubriagars dels perfums u'una època determinada, devindríen els intèrprets del veritable apostolat de la evocació edificant y excelsa.

Per conseguirho?... Oh! per conseguirho s'han de

saber fer moltes coses que no tenen rès que veure en fer comedies y aixís y tot, es tasca que dona molta feina, y quina victoria es perpètua en l'aprobació d'uns pocs y escassos... en el fons, sacrifici, però sense aquet admirable company, no hi hà art pos-Csible. al tenirho present.

Les observacions relatives als personatges y a elements de la interpretació general, observacions de pur ordre Tecnich, que deuhen tenirse presents, son les que segueixen

Viana a la primera aparició, se cobreix el cos y el rostre ab prenda folgada ab caputxa a faisó dels abrichs elegants de la època. La aparició de Jovincel, la fà tota habillada de negre, lluhint espasa, barret de feltre menut cadeneta d'or, del coll a la cint ura.Son cabell en bucles curts y escayents.

La nota (1) al final de la acotació del comensar l'acte segón. se refereix a la cansó del Rabadà y a les remors que fan de preludi a dit acte.

Aquestes poden obtenirse a la mercé de alguns instruments de corda sabiament arrenjats y conbinats per mùsich destre, fent traspuar per entre ells y ab instrument de fusta, (clarinet o oboe), incinuacions de la cansó popular que seguidament cantarà el Rabadà.

La cansó es aquesta,

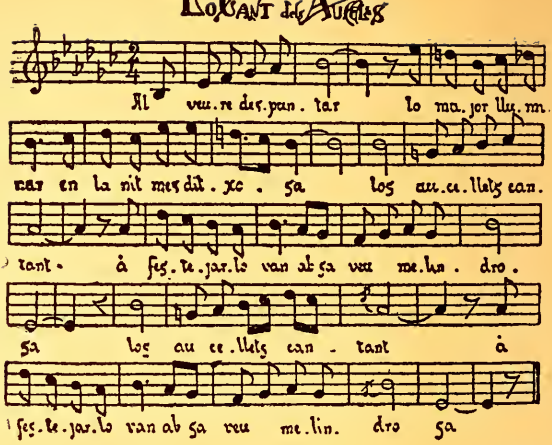

y de la lletra n'estampem aquestes estrofes tant sols, perque no son necessaries totes.

Al veure despuntar
lo major lluminar
en la nit més ditxosa,
los aucellets cantant
á festejarlo van
ab sa veu melindrosa.

L'Aliga imperial
va pels ayres volant,
cantant ab melodía,
dihent: — Jesús es nat
per tráurens de pecat
y darnos alegría. —

Respónli lo Pardal:
— Esta nit es Nadal,
es nit de gran contento. —
Lo Verdúm y'l Lluhé,
diuhen cantant també
— Oh, que alegría sento! —

Cantava'l Passarell:
— Oh, que hermós y que bell
es l'infant de Maria; —
y lo alegre Tort,
— Vençuda n'es la Mort,
ja naix la vida mía. —

La nota (1) de la pàgina 74, es per explicar qu'el Rabadá cantarà la estrofa que segueixi a la cantada avans, y que li cal cuidar a son pas per la escena de cantar ab tota naturalitat y com qui no canta, fent una passada mestre perque l'espectador se sujestioni del tot y flairi realment les alenades matinals pirenenques.

La nota (1) de la pàgina 77, fa referencia a que les remors armóniques que's deuhen sentir al lluny, mentres Lleonart recita a la vetlla del son de Cebrià, seràn parelles a les sentides al comensar l'acte avans de que canti el Rabadà, y se sentirà ben lluny.

La nota (1) de la pàgina 106 es per explicar al actor que interpreti al Valentí Campana, que l'autor se va proposar que la seva disfressa no fos del tot impossible, y que's va imaginar que podia molt be haberse (com ja ho indica en la acotació) ampàrat de prendes del pastor per conseguir el seu proposit dictat per Viana. La nota aquesta doncs, no té mes objecte que la de exitar al actor a profi-

tosa reflexió. Aixís mateix, l'autor s'imagina què Campana podia haberse improvisat una barbota ab llana de be negre.

La nota (1) de la pàgina 115, es per determinar que cansó y remors, seràn aquí absolutament iguals com en el comens del acte.

La nota (1) de la pàgina 133, es per explicar que els follets y Blancaneu en sa desaparició, dansada, ho faràn als acorts d'una tonada infantivola y lleugera jugada per el clarinet y acompanyada de instruments de corda, senciila y rudimentariament.

Y ara que dels Follets y de Blancaneu parlém, no hi serà de més que fem present, qu'els follets, formen part de la gran familia llegendaria catalana, y son els equivalents a casa nostra d'altres sers menuts que'n paysos extrangers brillen igualment en la tradició llegendaria.

Però el Follet, es distingeix de tots els altres, per una mena de endiestrada bondat y bonhomia excelents, qu'el fan admirable als ulls dels seus consemblants, de si avariciosos, plens de rencors, y males intencions.

En la vida real dels catalans, que com tota vida real necessita d'escuses per idealisarne la rutina, el Follet ve a ser la coincidencia, el voler de l'etzar, la mateixa providencia traduhida al grotesch.

Pensant aquestes y altres coses, l'autor va tenir a be, ferlos habillar de trajos completament ajustats al cos y d'un vermell exclatant, ¡rabiós. Lo primer, per reduhirlos y ferlos esvelta tant que possible la figureta endiestrada, lo segón, per significar la vivesa de llur comés y avenirse al nom foguerenc que s'ajusta ab el de la seva nissaga. El Gran Morchel-la com no cal dirho, du mantell y collars de pedres per pulir, alt ceptre y glavi en la cintura. Els demés també s'ornamenten ab grotesos co-

llars, de corals, de petxines, de llagostes del cmda y altres falornies.

Blancaneu, qui per entre ells apareix com la mateixa sumissió, vesteix també d'acord ab el seu nom. Ses trenes rosses y abundoses, lligades ab perles y rubíns, llisquen demunt ses espatlles en cobertes per habits albissims, flonjos d'una modestia transportadara, mentres brilleija en son pit quelcom de escama d'argent, simbolisant la espiritual defensa de son si maravellós.

Tot lo explicat, destacantse demunt les neus, alcansarà sens dubte la visió extàtica que a nostre *Follia amorosa* requereix.

Quantes indicacions convinguessin relatives a detall de posat d'escena, en general com de les supressions que en la representació es varen fer, seràn explicades per l'autor al qui s'hi dirigeixi.

ERRADES NOTABLES

Pàgina	Linia	diu	deu dir
15	24	dolsa v ben	dolsa y ben
17	10	y entres	y entre elles
18	16	complaurens	complaureus
26	16	cant del boters, ball de rams!	cant dels boters, ball dels rams!
43	11	volar	vola
51	11 a 12	entenen	enteneu
51	14	venen	veneu
63	13	alivia'l	alivia el dol
76	12	y seguint	y seguiu
85	11	etzar	ecart
89	27	y rès del mon que'm	y rès del que'm
93	17	ni que ho hagués dit	ni que no ho hagués dit

OBRES DEL MATEIX AUTOR

Nocturn Andante Morat.
Silenci.
Llibre d'hores.
L'Emigrant.
Blancaflor.
Misteri de dolor.
Lo Fí de Tomás Reynald.
Els pobres Menestrals.
La Pobre Berta.

EN PREPARACIÓ

Don Joan.

Preu: 2 ptas,